

PAJZS ELEMÉR

PUALU, a fóká

HUNGÁRIA

Pualu, a fóká

Ifjúsági regény

írta

Pajzs Elemér

Hungária könyvkiadó

Személyek:

Akpak, a kövér eszkimó
Kajulik, a felesége
Rikaku } Akpak kutyái
Rukuki }
Illubalik, a szomszéd
Awagarak, a szomszéd felesége
Kanojak, a szomszéd kisleánya
Orolak, a szomszéd nagyleánya
Inupak, a javasasszony
Kinjuran
Kograk
Arabella, régi nevén Tigorjak
Pualu, a fóká
Sirályok, lazacok, iramszarvasok, sarkirókák,
nyulak, fókák, szúnyogok.

A labda nem szokott ásítani

Úgy hitták, hogy: Akpak. Velem hiába zsörtölődtek: valóban ez volt a neve. Hogy ostoba név? Hogy illet még soha nem hallottatok? Elhiszem, hogyne hinném. Nem is tételezem fel, hogy be akartok csapni.

De ha én ilyen jóhiszemű vagyok, higyjétek el ti is, hogy Akpak ugyanígy van a ti nevetekkel. Ha azt hallaná, hogy valakit Péternek, vagy Andrisnak, Zsuzsinak, vagy Annusnak hívnak, olyan harsogót nevetne, hogy a hófajd fölrebbenne a törpe nyírfáról, az iramszarvas a széllal futna versenyt ijedtében.

Azt mondtam: hófajd? Azt mondtam: iramszarvas? Aki nem bukott meg földrajzból, ezek után nyilván tudni fogja, hogy Akpakot nem Inárcskakucson tartották keresztvíz alá, se Jászkarajenőn.

Akpak eszkimó volt, Akpak prémekben járt. Prém-ből volt a kabája, prémből a nadrágja. A csizmája? A kesztyűje? Eltaláltatok, az is prém. Fókaprém, medveprém, iramszarvasprém. A messzi Északon, ahol Akpak el-elábrándozott a tengerpart szikláin, lazacot fogott a zuhogó hegyipatakokban, nem járnak meztelen térdekkal, nem tudják, mi a rövidujjú tornatrikó. A fejére csuklyát húzott Akpak. Persze prémcsuklyát. Jó viselet. Puha, mint a bársony. Meleg, mint a kemence. Eredj, eredj, te jeges szél, nem fogod pirosra csípni Akpak füleit. Eredj, eredj, te farkasordító hideg, nem fested lilára Akpak arcának párnáit. Ha azt mondom, hogy csak a szemei villog-

tak ki ebből a furcsa burkolatból, a merő színarany igazságot mondom.

Akpak kabátjáról sohase estek le a gombok. Már csak azért se eshettek le, mert a kabátja nem gombra járt. A lyuk, amelyen belébújt, olyan szűk volt, hogy alig tudta a fejét keresztülerőltetni rajta.

Akpak nem áruházban vette, nem is szabónál csináltatta a ruháját. Felesége, Kajulik varrta neki. Varrógéppel? Dehogy! Kajulik álmában se hallott varrógépről. Hegyesre faragott csont volt a tűje, fókabélből sodort fonal a cérnája.

Ha elmondom, hogy hosszú, fényes, fekete hajat hordott, hogy éppen olyan kicsire nőtt, mint a többi eszkimók, körülbelül mindent tudtok róla. Ha hozzáteszem még, hogy a balkezén — mióta egy csapdából kiszabadított sarkiróka az ötödiket leharapta — csak négy ujja maradt, akár az utcán is megismerhetitek. Ha véletlenül megpillantanátok, kiáltsatok rá hangosan: „Akpak, Akpak!“, rázzátok meg a kezét, ha kedvetek tartja, barátságosan rá is mosolyoghattok, mint aki valami mulatságos históriát hall, de beszélgetni — ezt előre megmondom — hiába próbáltok vele, mert Akpak meg se tud mukkanni a ti nyelveteken . . .

— Ennék! — hangzik a kunyhóban.

Kajulik dolgozik. Színes bőrdarabkákat varr egy pettyes fókabőr nadrágra, köröket, csíkokat, csillagokat.

— Ennék! — ismétli Akpak.

Kajulik felugrik és kiszalad a kunyhóból. Amikor visszatér, nagy nyaláb tűzrevalót hoz: tözeget és füz-fagallyakat, zuzmót és hangafüvet.

— Ne főzzél, sietek!

Kajulik fókahúst hoz be. A tálat, amiben hozza, leteszi a földre, a kunyhó közepére. Akpak lekanyarít a húsból egy darabot, azután Kajulik támad neki a késével. Mohón esznek, nagyokat szuszognak hozzá. Az arcuk a fülükig fényes a zsírtól.

— Szalonnád nincs?

De van. Az is van. Fehér és lágy, akárcsak a tejföl. A szalonna is nyers, akárcsak a hús. De így is jó. Talán még jobb is, mintha megfőzik.

Akpak elégedetten futtatja körül a szemét a birodalmán. Ez aztán a kényelem! . . . Igaz, hogy meghajtja a fejét, ha nem akarja beleverni a mennyezetbe, de Kajulik bátran felágaskodhatik benne anélkül, hogy a cethalbordákra feszített tető csak a fülét is megcsiklandozná. Kövekből, sziklaszilánkokból húzták föl a kunyhó falait, mohával tömködték be a hézagait, nehogy a szél befütyüljön. A köveken bőrök lógnak, régi vadászatok emlékei. A falak mentén meleg hálósákok. Fókabőrből, iramszarvasbőrből varrta őket Kajulik. Táncolhat a hó, dudálhat a szél, ha az orrodig belebújsz az egyikbe, a hajad is összeragad az izzadságtól. Nem szeretsz ruhástól aludni? Akár úgy is megalhatsz benne, mint ahogyan a világra jöttél.

Illubalik, a dombon lakó szomszéd ma is régimódi hókunyhóban húzza ki a telet. A kunyhója jóval kisebb, mint az Akpaké. És ennek a kis kunyhónak csak a negyedrésze jut rá. Illubalikék négyen vannak. Két gyerek is van a háznál.

Az ilyen hókunyhó felépítése nem nagy vesződés. Az építőanyagot a felhők adják. A szállítása se gond, lépten-nyomon van belőle bőven. A munka így indul: kört húzol magad körül, akkorát, amekkorára a kunyhót tervezed. Aztán kockákat vágsz a késeddel a keményre fagyott hóból. Ha ezeket a téglákat lerakod a körre, megvan az alapsor. Erre az alapsorra illeszted azután a többi sorokat. Fölfelé egyre szűkebbek a sorok, mintha csak kupolát raknál. A bejárat elé alagutat ragasztasz, amely olyan p-lacsony, hogy csak négykézláb tudsz bémászni a kunyhóba. De ha maga a lakó is nehezen jut be, a hidegnek se könnyű az útja.

Akpak jókora falatokat gyűr le a szalonnából és

közben Illubalikra gondol. Mióta a szeme meggyengült, négy-öt iramszarvast is elszalaszt, amíg egyet el-
ejt. Szegény Illubalik!

— No még egy teát!

Kajulik kimegy a kunyhó elé és kockákat kanyarít a leülepedett hóból — a régi hó jobb, mint a frissen esett — és a kockákat beledobálja a teásédénybe.

A hóból víz lesz. A vízből tea.

Akpak nagyokat kortyol a párolgó italból.

— Finom! . . . — dicséri.

De az előrelátó vadász másnapra, harmadnapra is gondol. Hóviharok jöhetnek, amelyek napokig, néha hetekig nem engedik le a vízre. Metsző hidegek, amikor a kutyákat is be kell engedni a kunyhóba. Lám, Illubalik már hajnalban fejére vette a kajakját. Ki tudja, azóta talán már zsákmányt is ejtett. Ne késlekedj, Akpak!

Akpak megeteti a kutyákat, foltoznivalót ad az aszszonynak, azután elindul a tenger felé. A szél már tavaszi szagokat hordoz, bár a pocsolyákat még vastag jégréteg borítja. A hangafű száraz csomói olyan fehérek, mintha lisztet szitáltak volna rájuk. Apró dérkristályok fénylenek rajtuk. Amikor a szél megfésüli őket, fázósan összeborzonganak.

Akpak vízreteszi a kajakot. Régi barát, jó cimbor. A leghosszabb téli este is rövid lenne hozzá, ha el akarná mesélni, hány szerencsés kalandon, micsoda megpróbáltatásokon estek át együtt!

Akpak fölneáz az égre és megnyugszik. Nem, nem lesz vihar.

Most beszáll a kajakba. A könnyű faváz könnyedén megbillen. A fiatal fókabőr, amellyel bevonta, nem engedi át a vizet. Amikor a friss, nedves bőr megszárad, síma és feszes, akárcsak egy dob. A kajak fedelén csak akkora nyílás van, amelyben Akpak épen, hogy elhelyezkedhetik. A nyílást kétujjnyi magas faabroncs keretezi. Erre az abroncsra Akpak ráerő-

síti a kabátja szárnyát. Most már hiába csapkodnak a hullámok, a védőfal nem engedi be őket a csónakba. Hogy kényelmesebben üljön, Akpak elronyolódott nadrágokkal, ócska kajakhuzatokkal béleli ki a jármű fenekét.

Mielőtt a kajakot ellökné a parttól, megegyeszer szemügyre veszi a szerszámaikat. Szigony, lándzsa, nyíl, hajítófa, ott fekszenek szép sorjában a kajak bőrfedelén, hogy kéznél legyenek, ha szükség van rájuk, harántszijakkal odakötözve, nehogy a hullámok lekaphassák őket. Indulás.

A víz fölött könnyű pára lebeg. Sirályok, vihardarak kóvályognak a kajak körül, le-lecsapnak a vízre és amikor felemelkednek, ezüstös hal csillog a csőrükben. Olyan rekedten rikácsolnak, hogyha malátacukor volna a zsebedben, szívesen megkínálnád őket.

Akpak szorgalmasan kanalazza a vizet a kétlapátos evezővel; hol a jobbfelét meríti be, hol a balfelét. A part egyre távolodik. Kunyhója, amelyben a szorgalmas Kajulik ruhákat javít, bőroket puhít, már csak akkora, mint egy vakondtúrás. Az ismerős szigetcskék rendre elmaradoznak. A vízből kiágaskodó szirteket, amelyek könnyen felhasítják a vigyázatlan eszkimó kajakját, dühösen paskolják a hullámok. Ott, a szirtek mögött dunnarécék hápognak, kanalas csőrüket bele-belemártogatják a vízbe, mint valami piskótát. De Akpak most nem törődik a récékkel, nagyobb vadra fáj a foga.

Alig kőhajításnyira a csónakjától sötét golyó gömbölyödik. Miféle labda ez? Nem labda. Fókafej. A száját is kitátja. Ásít. A labda nem szokott ásítani.

Akpak gyorsabban kanalaz az evezővel, szinte repül a csónak. A távolság egyre fogy. De még mielőtt teljesen elfogyna, a gömbölyűség eltűnik. Volt, nincs. Már csak néhány buborék jelzi a helyet, ahol az imént még két fényes szem fürkészte a habokat.

Akpak nem esik kétségbe. Jól tudja, hogy mihelyt kifogy a levegő a tüdejéből, a fóka megint csak földugja a fejét. Hogy sokáig kell várnia? Hát aztán? Ha halzsírért, szalonnáért átszalad is néha a szomszédba, türelemért soha!

Akpak vár. Idefent könnyebb, mint a víz alatt. A türelemjátékban ő marad a győztes. A bársonyos gömbölyűség ismét felbukik. Huncutul hunyorgat feléje, mintha csak azt mondaná: „kukucs, itt vagyok!” Az evező ekkor már a kajak fedelén hever. Akpak kezében meglendül a szigony, srrrr . . . és a következő pillanatban, mintha csak vajba merülne, beleszalad a fóka oldalába. Nem, ez nem vaj, eleven hús. A fóka dühösen csapkod, minden oka megvan rá, hogy haragudjék. Lebukik a mélybe és Akpak drága, finom szigonyát is magával rántja. Szerencsére nem megszire, mert a biztosítékszíj nem engedi. Amikor megint felszínre kerül, kitátott szájjal rohan a kajak felé. Még egy pillanat és felhasítja a bőrburkolatot. Akpak azonban nem várja be ezt a pillanatot. A fóka ismeretséget köt Akpak lándzsájával. Ebben az ismeretségben nincsen sok köszönet. Feje lekonyul. Ordítása már halálordítás.

A harc eldőlt. Akpak a vontatókötéllal a kajak farához köti az elejtett állatot. A beakadt szigonyt hosszú késével kivágja a húsából, azután lemossa és megtörölgeti. Közben elégedetten mosolyog. Ezt jól csináltad, Akpak!

A kajak irányt változtat. Akpak hazafelé tart.

Mi van veled, te szegény?

Egyszerre csak furcsa vinnyogást hall. Miféle hang ez? Akpak körülnéz. A sziklán, amely mellett a kajakjával elhalad, fiatal fókakölyök fekszik. Gyámoltalanul nyujtogatja a nyakát és olyan furcsa hangok szöknek ki a torkán, hogy aki behúnyt szemmel hallgatja, mérget merne venni rá, hogy gyereksírást hall. Mellső úszólábait úgy egymáshoz tapasztja, hogy imára kulcsolt kezeknek is nézhetnéd őket. Mi van veled, te szegény?

Apkak fülére húzza a prémsapkáját, de hiába mesterkedik, a sírás ott marad körülötte, akárcsak egy szúnyog, amelyet hiába hesseget el, újra és újra visszatér. Az evező lomhán, munkátlanul ereszkedik be a vízbe. Akpak nem tud továbbmenni. Elgondolkodva tapogatja a fóka oldalát. De akármilyen zsíros is ez a fóka, most nem a szalonnájára gondol. Hol az elejtett állatra esik a tekintete, hol a sziklára. Lehetőséges, hogy...? Minden lehetséges. A szegény kis fókakölyök ott a sziklán, talán az anyját keresi. De hiába vinnyog. Hiába nyöszörög. Fókamama nem lubickol többé az öböl vizében. Nem hentereg az ezüstös jégtáblákon. Nem napfürdőzik a sziklákon.

Apkak valami meleget érez a prémjei alatt. Olyasmit, mint az erős víz, a pálinka után szokás érezni, amelyet a fehér emberek isznak. Kiwalukra gondol, az öccse elárvelt kislányára. Szegény kis Kiwaluk!... Amikor Ujarak beült a kajakjába, dehogy gondolt arra, hogy soha többé nem látja a kunyhóját, soha a

kislányát. Kikertaurok szomszéd mesélte el, hogy mi történt. A saját szemével látta, hogy a rozmár, amelyet Ujarak megsebesített, nekiment a csónakjának és hatalmas metszőfogaival felhasította az oldalát. Kikertaurok nem szokott hazudni és mégis nehéz volt elhinni a szörnyőséget. Napokig várták még Ujarakot. Hátha mégis megszabadult. Hátha mégis hazatér. De hiába várták.

Igen, most tisztán hallja: a kis fóka ugyanúgy sír, mint ahogyan az apátlan kis Kiwaluk sírt. Nem, ezeket a panaszos hangokat, ha még oly sokáig él, sem fogja elfelejteni.

Ujarakot meggyászolták, ahogy való. A belső gyászon kívül, amely nem látszik, a gyász külső jeleivel is. Kajulik öt napon keresztül nem vett tüt a kezébe, Akpak öt napon keresztül nem ment se fóka, se iramszarvas után. Az elköltözött Ujarak szánkóit és nyilait, szigonyait és lándzsáit, késeit és minden más holmiját lehordták a tengerpart egy elhagyatott helyére, temesse el a hó, kapkodja széjjel a szél, hogy semmi ne emlékeztesse őket a megboldogultra. De nemcsak ezért. Azért is, mert ki tudja, nem lesz-e szüksége a holmijaira a másik, az ismeretlen világban. A nevé azóta se ejtik ki. A szabályt, hogy csak az élőkről szabad beszélni, minden eszkimó lelkiismeretesen betartja. De gondolni persze gondolnak rá, ezt semmiféle parancs nem tiltja.

A melegség, amelyet Akpak a prémjei alatt érez, egyre terjed, akárcsak az itatósra ejtett tintapoca. Jóformán nincs is tisztában vele, mit csinál, ez a melegség cselekszik helyette. A kajak orra nekivágódik a sziklának. Akpak kiszáll és a csónakot is partrahúzza, nehogy a hullámok elvigyék.

Meg-megrándul a fókakölyök bajusza, egy pillanatra még a vinnyogást is abbahagyja. A csillogó jéget nézi, amely fehér, mintha bemeszelték, fényes, mintha belakkozták volna. Hol a part felé nyujto-

gatja a nyakát, a kerek kunyhó felé, amelynek tetején kis fekete felhő száll magasba, hol a szikla széle felé, amelyet mérgesen paskolnak a hullámok.

A fókagyerek érdeklődéssel várja, mi fog történni. Az történik, hogy Akpak lefekteti az evezőt a kajak bőrfedelére, azután megindul feléje. Egyre fogy közöttük a távolság. A kislefóka szívszorongva hallgatja a közeledő lépéseket és ijedten pislog a víz felé. Menjen, vagy maradjon?

Akpak semmiféle fenyegető mozdulatot nem tesz, nehogy a kislefókat elijessze. Prémcsizmájában nesztelen a járás, a lépése bársonyos, akárcsak a macskáé. Már odacsillannak a fényes, vizes fókaszemek, már a bajusza szárait is meg tudná olvasni.

A kislefóka nem menekül. Nyujtózkodik, ásít. Mi ez a nagy álmodás? . . . Már az is megerőltetésébe kerül, ha a szeméit nyitva akarja tartani. A pillái minduntalan lecsukódnak. Milyen jó idekint a napon! . . . A szikrázó fényességben, amelyről a víz hűvösében álmodozik. Hogyan cirógatja, hogyan csókolgatja a meleg! Olyasfélét érez, mint amikor az anyja nyalogatja a meleg nyelvvel.

Akpak lehasal a sziklára. Evező mozdulatokat tesz a karjaival, mint aminőket a fókák tesznek az uszonyaikkal. A kislefóka megnyugszik. Nini, egy cimbora, egészen olyan, akárcsak ő. Ha tudná, hogy veszedelem fenyegeti, leküzdéné a lustaságát és egy szép fejessel — hipp-hopp! — eltűnnék a hullámokban. De nincs veszedelem. A jövevény nem ellenség. Lám, már ott van mellette, olyan közel, hogy akár hozzá is dörgölődhetnek és semmi rosszat nem forral elene.

Akkor azonban egészen váratlan fordulat következik. Akpak feléjékap és szorosán átfogja a karjaival. Mi ez? Csalódott volna? Hát mégis ellenség? A fejbúbjától a farokúszójáig végigszalad rajta a reszketés. Kétségbeesetten csapkod, hogy kiszabaduljon Ak-

pak öleléséből. Forognak, hengergöznek a sziklán. Hol a fóka van felül, hol Akpak kerekedik föléje. Kicsit távolabbról birkózóknak nézhetnéd őket, akik kétvállra akarják fektetni egymást a szőnyegen.

De Akpak nem olyan legény, aki egykönnyen hagyná magát. Jegesmedvével is birkózott már, nem ilyen fiatal, gyámoltalan fókakölyökkel!

— Ne okoskodj, nem bántlak!... Ne okoskodj, te csacsi!

A fóka nem érti, amit mond. Nem fókául van. Idegen beszéd. Más, mint a sirályok kacagása, más, mint a hófajd rikácsolása. Tovább folytatja hát az ellenállást. De egyre nehezebben. De egyre keservesebben. Fúj, liheg, akárcsak a levélhordó, aki sok emeletet mászott. Amikor látja, hogy sehogyse boldogul, két-ségbeesetten elsírja magát. Előbb csak vinnyog, aztán furcsa, rövid vakkantásokat hallat, — ha a szemed behúnyod, kutyaugatásnak is tarthatod a hangját — végül már bög.

— Az anyját hívja... — gondolja Akpak. És önkéntelenül a kajakja felé tekint, a feszes kötél felé, amelynek végén ott csüng mozdulatlanul az elejtett fókamama.

— Ne sírj, no ne sírj... — csendesíti Akpak.

A kiséfóka nem fogad szót, tovább sír. De már csak szipogva. De már csak erőtlően. Megadja magát a felsőbb hatalmaknak.

Akpakon elárad a gyöngédség. Olyan szeretettel símogatja a karjai között remegő gömbölyű fejet, mintha csak egy elárvult gyerek fejét simogatná.

Aztán a saját fejével van dolga. Meg-megvakargatja eltünődve. Vajjon min tünődik? Azon, hogy az ügyefogyott kiséfóka hogyan fog hazakerülni a kunyhójába. De egyelőre semmi nem jut eszébe. Az újabb fejkakargatás már több eredménnyel jár.

— Meg foglak kötözni, de ne ijedj meg, nem fog fájni!...

— Ne sirj, no, ne sirj...

Néhány ügyes mozdulat és a bélből sodort erős zsinórral olyan szorosan lefogja a kiskóka uszonyait, hogy az moccani se tud. Majd a karjaiba veszi, akár csak egy pólyásgyereket és megindul vele a víz felé.

A kajakban nincs hely, ha csak a bőrfedelén nem. De oda nem teheti, mert az első hullámverés lesodorná. Egyet tehet csak: odakötözi a kajak farához. De úgy, hogy a feje a víz felszíne fölött legyen, mert különben nem tud lélekzetet venni. Nem sokat habozik. Cselekszik. Pár pillanat múlva a csónak a vízen hintál és a végében most már nem egy fóka van, hanem kettő.

Egy nagy és egy kicsi.

Egy mozdulatlan és egy élő.

Akpak beszáll a csónakba és megmarkolja a lapátot. Hajrá! Hogy mérges szél jön szembe? Hát aztán? . . . Hogy arcába köpködi az evező nyomán felreccsenő vízcseppeket? No és? . . . Akpak vidáman dudorászik. Bizony megfeszítheti az erejét, ha előre akar haladni. Baj? Nem baj. Akpak különb viharokat is látott! Olyanokat, amelyek fölborították és olyanokat is, amelyek összetörték a csónakját. Ez csak megtáncoltatja egy kicsit. Sebaj. Jó csónak. Bírja a táncot.

Akpak dudorászik. A szikla, amelyről a kiskókát fölszedte, már csak akkora, mint egy halszem. A kunyhója meg minden evezőcsapással nagyobb lesz. Nő, mint a hólyag, ha belefújsz.

Akpak jókedvű. Kajulikra gondol. Legfőbb ideje, hogy vigyen haza valamit. A húskészlet erősen fogytán, a szalonna is a végét járja. Kajulik mind kisebb darabokat nyiszál le belőle, majd hogy az ujjába nem vág, olyan keskenyeket. No de most véget érnek a szűk napok. Az inségre bőség következik. Úgy teleeszi magát, hogy mozdulni se tud.

Mint egy megbolondult ébresztőóra

Minden embernek van gyengéje. Megsúgom nektek: Akpaknak az evés a gyengéje. Nem szoktam árulkodni, most se árulkodom. A leleplezésem nem fáj Akpaknak. Esze ágában sincs, hogy restellje, vagy titkolja, amit elmondtam róla. A saját aláírásával is megerősítené, ha tudna írni. De nem tud. Felnőtt ember léteére se. Ezt, amit írok róla, ezt se tudná elolvasni. Ritka eszkimó, aki ért a betűvetéshez.

Akpak gyomra nem megbízható óra. Nem pont délben kívánja az ebédet és este se pontos időben a vacsorát. Akpak gyomra a nap legkülönbözőbb szakában jelentkezik. Erőszakos gyomor, lázadó gyomor. Olyan indulatosan követelődzik, hogy néha még éjjel is fölébreszti Akpakot. Akpak ilyenkor kénytelen-kelletlen kibújik a jó meleg hálósákból és elhallgattatja. Eszkimóéknál nem gongütés jelzi az étkezések kezdetét. Akkor esznek, amikor a gyomruk megszólal. Akpak gyomra, mint egy megbolondult ébresztőóra, majdnem ugyanannyit szólt, mint amennyit hallgatott.

Ha Akpak vadászaton volt, sokszor naphosszat nem ment le egy falat a torkán. De azért ne sajnáljátok. Amit napközben elmulasztott, este bőségesen kipótolta. Hihetetlen adagokat tudott bekebelezni. Félelmetes adagokat.

Amikor Akpak kezébevelt egy rénszarvascombot, a köréjesereglett kutyák jól tudták, hogy nem kell sokáig várniok a csontra. Az első harapásnál még

csak a szeme, az ötödiknél már az arca is fénylett. A szeme az örömtől, az arca a zsírtól. Olyan mohón tépte, pusztította a húscsapatokat, mintha csak az lett volna a célja, hogy mennél kopaszabb csontot juttasson a kutyáknak. Valóságos bűvészmutatvány volt, ahogyan egyik darab húst a másik után tüntette el.

A bálnának, a mataknak a húsát se vetette meg. Hogy a fókahúsról ne is beszéljünk. Nem, Akpak nem volt válogatós: minden ennivalót megevett. Sok olyasmit is, aminek ti már a hallatára is elfintorítjátok az orrotokat. Szeretitek a nyers húst? Akpak szerette. De nemcsak ő, a többi eszkimók is. Mint ahogyan a nevük is elárulja. Eszkimó nyershúsevőt jelent. Szeretitek a nyers halat? Akpak szerette. A rothadt fókafejet? A hófajd beleit? Folytassam? Azt hiszem, fölösleges.

Legfeljebb azt árulom még el, mi volt a legkedvesebb csemegéje. Elárulom, mert ha még úgy törnétek a fejeteket, akkor se tudnátok kitalálni. A rénszarvasgyomor! . . . Azt mondtam: gyomor? Rosszul mondtam. Nem is a gyomor, inkább a tartalma. A finomra összerágcsált füvek, félig megemésztett mohák, amelyeket savanykássá, csípőssé tett már a gyomornedv. Minek nevezzük ezt a fogást? Iramszarvasfőzeléknek? Akpaknak a nyál is összefutott a szájában, ha erre az ingyencfalatra gondolt!

A minap is milyen álma volt, hallgassátok csak. Azt álmodta, hogy a hópelyhek helyett iramszarvasgyomrok hullanak az égből. Lassan, libegően karikáznak lefelé, mintha csak kis kiterjesztett szárnyak lassítanák az esésüket. Amikor a kunyhójából kilépett, azt se tudta, hova lépjen, mindenhol iramszarvasgyomorra tette le a talpát. Gyönyörű álom. Nyálcsordító álom. Akpak, ez sok. Ne légy szerénytelen, Akpak! . . . Ahogyan ismerlek, szívesen kötnél egyezséget a Jó Szellemmel, hogy csak egyetlenegy gyomrot is juttasson minden napra!

Akpak hiába is titkolná, hogy szereti a jó falatokat. Aki ránéz, első pillantásra leolvashatja róla. Akpak tokát hord. Nem is egyszerűt. Duplát. Akpak akkora pocakkal járkal, mintha az öböl pajkos tündére egy nagydobot dugott volna a ruhája alá. Kővér eszkimó ritkaság. Nos hát: Akpak ezeknek a fehér hollóknak a sorába tartozik. Mert se azt, hogy: kővér, se azt, hogy: eszkimó senki el nem vitathatja tőle. Kajulik még jóformán be se fejezte a ruhát, amit varrt neki, Akpak máris kihízta.

Akpak fürgébben kanalazza a vizet az evezőkkel. Szeretne otthon lenni. Türelem, Akpak! Ha megkerülsz a földnyelvet, amely alig néhány dárдахajtásnyire tőled nyúlik be a tengerbe, már látod is a kis öblöt, ahová igyekszel.

Akpak énekel, így gyorsabban múlik az idő. No, a hangja nem valami híres. A halak nem sereglenek a kajakja köré, amikor rázendít. A sirályok se gyűlnek a feje fölé, inkább elmenekülnek.

Most behúzza az evezőt és felsóhajt. Az együgyű dalocskára gondol, amelyet a gyerek hálósákja körül próbálgatott. Akármilyen buzgón, akármilyen jószándékkal fogott hozzá, nem volt sikere vele. A gyerek felijedt a hangjától és hangosan felsírt, ahelyett, hogy elaludt volna.

Akpak elszomorodik. Amikor arra a boldog időre gondol, amikor még a gyerek ott hempergett a bőrkön, elbabrált a csontokból faragott kis játékokkal, mindíg lebiggyed a szájaszéle. A zsákmánynak se tud örülni, úgy eluralkodik rajta a szomorúság.

Milyen korán hagyta itt őket!... Milyen hirtelen!... vajjon merre száll a kis hcféher lelke? Merre kacag az aranszárnyú sirály, amelynek testébe beköltözött?

Merre? Egyszer látta a sirályt. Igaz, hogy csak ál-mában. A Nagy Hegy teteje körül keringett. Amerre hegyesek a sziklák, mint a tű és mélyek a szakadé-

kok, mint az óceán. Közel a felhőkhöz, ahol már a moha és zuzmó is ritkaság. Arany volt a szárnya, arany a csőre, még a két vékony lába is merő szín-arany. Ilyen pirinyó sirály még soha nem került a szeme elé. Mekkora lehetett a tojás, amelyből kibújt?

Épen a feje fölött szállt el. Alacsonyan. Egészen alacsonyan. Ha a kezét kinyujtaná, biztosan elérné. Ki is nyujtotta, el is érte. De az ujjai megmerevedtek. Akárhogyan erőlködött is, nem tudta begömbíteni őket. Csak nyulkált, nyulkált az aranyszárnyú sirály után, de hiába érintette meg a szárnyait, nem tudta befogni a tenyerébe.

Furcsa álmom, különös álmom.

Vajjon mit jelent?

Fáj valami?

Kajulik már várja az öbölben. Előbb kis pontnak látja csak, aztán egyre nagyobbnak. Végül már azt is látja, hogy a sziklán ül és kavicsokat hajigál a vízbe. Amikor Kajulik észreveszi, hogy Akpak zsákmányt vontat, gyerekesen összeveri a tenyerét örömeiben.

A karcsú lélekvesztő felszalad a partra. Akpak kibogozza a csomóra kötött vontatózsinórt és az elejtett fókát kihúzza az asszony lábai elé.

— Szép nagy . . . — dicséri Kajulik.

— Szép nagy . . . — ismétli Akpak.

Összeütik az orrukat, így köszöntik egymást.

— Még valamit hoztam . . . — mondja Akpak titokzatosan. — Kitalálsz, hogy mit?

Kajulik eltünődik, a homlokát is összeráncolja.

— Még egy fókát?

Akpak nem szereti a sok beszédet, csak bólogat. De buzgón. De vidáman. És nevet. Agyondohányzott fogai közül, amelyeket sötétre pácolt a füst, mint egy jófajta tajtékszipkát, harsogón bugyborékol a nevetés. Kajulik is nevet. Szívből. Őszintén.

— Hahaha . . . bruhaha . . .

Úgy nevetnek, hogy a könnyük is kicsordul belé. Úgy, mintha valami pokolian jó tréfát hallottak volna.

Nini, Akpak már oldozza is a másik vontatózsinórt. Még egy perc és a gúzsbakötött kifsóka is „partraszáll“.

— Szép kicsi . . . — dicséri Kajulik.

— Szép kicsi . . . — ismétli Akpak.

Egyszerre csak furcsa hangok hallatszanak. A kiséfőka vinnyogni kezd, mint egy megkínzott kiskutyáé.

Kajulik szemeit kitágítja a csodálkozás. Hol Akpakra néz, hol a főkére. Tekintetének ezt a vándorútját többször is megismétli.

— Hiszen ez él!

— Hát persze, hogy él! — mondja Akpak vidáman.

— Hol érte a szigony?

— Sehol.

— A lándzsa nyomát se látom. Hol szúrtad belé?

— Sehol.

Kajulik megcsóválja a fejét. Ilyet még sohasem hallott.

Akpak szerszámaival foglalkozik. Fejére veszi a kajakot és megindul vele a kunyhója felé.

A zsákmány hazaszállítása az asszony dolga. Kiséfőka, nagyfőka fenn fekszenek a szánon, jól odaszíjazva, mint ahogyan a beteget szokták a műtőasztalhoz. Kajulik nyakába lendíti a húzózsínórt, azután hajrá! Hogy nehéz a teher? Hát aztán? . . . Ha háromszor olyan nehéz lenne, nem szívesen húzná-e?

De ma különösen gyorsan siklik a szán. A kiséfőka csaknem szünet nélkül vinnyog. Kajulik szeretne minél előbb hazaérni vele. Ha megáll, csak azért áll meg, hogy lazítson egyet a kötelékein.

— Mi van veled, te? Fáj valami? Szorít a kötél?

De a kiséfőka nem felel. Csak vinnyog keservesen. Vagy ez is felelet?

A leghosszabb út se tart örökké. Kajulik kivörösödött arccal, égő fülekkel megáll a szánal a kunyhó előtt. Akpak közben ledobta az átnedvesedett ruháját és szárazat vett magára, megtisztogatta a szerszámaikat és a vizes szíjait felakasztotta, hogy megszáradjanak.

Mikor látja, hogy Kajulik milyen szomorúan áll a szánkó mellett, ijedten megkérdi:

— Mi baj? . . . Történt valami?

Kajulik a kislefőka felé fordítja fejét.

— Egész úton sírt . . . — mondja. — Mit kezdünk vele?

Akpak hümmög. Nem valami határozott felelet. Így is értheted, úgy is.

— Én . . . én nem tudnám megölni . . . — dadogja Kajulik. És úgy néz a kislefőkára, hogy az már nem is tekintet, inkább simogatás.

— Én se nagyon . . . — hangzik a szó Akpak ritkás bajusza alól.

— Hát akkor? . . .

Akpak vállat von.

— Egyelőre beviszem a kunyhóba! . . . — És már karjára is veszi a megkötözött állatot.

— Mint egy kisgyerek — mondja Kajulik.

— Mint egy kisgyerek — ismétli Akpak.

Mihelyt beér a kunyhóba, leoldozza a kötelékeit és jókora darab halat dob elébe.

Aztán kimegy az asszonyhoz, aki közben már le is fejtette az elejtett nagyfőka bőrét. Akpak szakértelemmel fogdozza a bőrt és elégedetten bólogat. Majd kiveszi az övéből a kését és segít a zsákmányt feldarabolni. Folyik a munka, a két kés szorgalmasan járkal a puha főkahúsban. Hallgatnak. De a gondolataik közösek. Lopva be-bepillantanak a homályos kunyhóba.

Kajulik hókockákat szabdal, főzéshez készülődik. Mikor a tűzrevaló is együtt van, bemegy a kunyhóba, hogy föltegye a levest. Illubalikék még halzsírmécsen főznek, nekik tűzhelyük van. Megáll a bejáratnál és első tekintete a sarokra esik. A kislefőka most is ott van, ahova letették. Mozdulatlanul fekszik és alszik. Édesen. Jóízűen.

Kajulik behívja Akpakot.

— Nézd! . . .

Akpak szótfogad. Nézi. Sokáig állnak a sarokban és nézik a békésen alvó kiskifókat.

Akpak vesz tőle búcsút elsőnek. Dolga van. El kell raknia a húst az „éléskamrá“-ba. Ez az éléskamra mintegy ötven lépésnyire esik a konyhótól. Az ajtaja már csak azért se járhat kulcsra, mert nincsen is ajtaja. Se falai, se teteje, egy közlábakra fektetett kölap. Ezen a kölapon őrzik a tartalékhúst, a szalonnatáblákat, jó magasan a földtől, hogy a kutyák hozzá ne férjenek.

Akpak lihegve hordozza a nagy tag húsokat és közben vissza-visszasandít. A barátságos füstfátyolt nézi, amely a konyhó teteje fölött lebeg. A megmozduló szellő finom illatokat legyez az orrába.

— Hahó, Akpak! . . . Hahó! . . . --- kiált Kajulik.

Akpak épen végzett a munkával.

— Jövök! Már ott is vagyok!

A konyhó belsejében még erősebb az ételszag. Akpak nagyot szippant belőle, mintha csak burnótot szína fel a tenyeréről.

Lekuporodnak a földre és esznek. De csakhamar megakad a torkukon a falat. A kuckó felől nyugtalan mocorgás hallatszik. A kiskifóka mocorog. Mi az, te nem alszol? Két szeme, mint két kis fényes golyó világít. Nyugtalanul fészkelődik a vackán és vizes orrával a párolgó levest szimatolja.

— Éhes . . . — mondja Kajulik szánakozva. — Biztosan éhes . . .

Belenyúl a halaszákba és egy nagy, hosszú halat dob elébe. A kiskifóka ellöki az orrával, nem kell neki. És továbbra is nyugtalan. Ide-oda dobálja magát, mint akit az álmatlanság kínoz. És vinnyog és vonít, hogy rossz hallgatni.

— Ejnye, de válogatsz! — bosszankodik Kajulik és a hal helyett egy darabka frissen főtt húst tart az orra elé.

— Nesze, edd ezt, ha jobban szereted! . . . Fínom...
Puha . . . Meleg . . .

A kishóka odaérteti az orrát a húshoz, aztán ijedten visszahúzza. És még hangosabban vonít, még keservebben.

Apkak is leguggol melléje.

— Mi van veled? — kérdi szelíden és a tenyere végigszánkázik a gömbölyű bársonyfejen. Alighogy hozzáér, rögtön megérzi, hogy az állat reszket. Fázik? Nem fázhat. A kunyhóban meleg van. És most már nemcsak a teste reszket, bajuszán is végigszalad a remegés. Mozog, mint a hangafű, amikor a szellő hajtogatja.

Apkak a fejét csóválja. Te Jó Szellem, magyarázd meg, hogy mi ez! . . . De a Jó Szellem nem ad választ. Hiába hegyezi a füleit, csak a forró leves zubogását hallja. És akkor egyszerre csak egészen furcsa ötlete támad. Képtelen ötlet, bolondos ötlet, de hát minden hasztalan, az elindult gondolatot nem lehet az agy tekervényei közé visszaparancsolni!

— Lehetséges? — dörmögi.

— Mit mondasz? — kérdi Kajulik.

De Apkak nem felel. Új húsdarabbal közelít a kishókához. Még oda se ért hozzá, ez megint dobálja magát és megint vonít. Kész csoda, hogy ilyen nagy hang hogyan születhetik meg ilyen kis torokban!

— Megérezné, hogy az anyja? . . . Eh, butaság! Elment az eszed, Apkak?

Magának dörmögi ezeket, halkán, alig hallhatóan, de Kajulik mégis meghallja. És a hús, amelyet a szájához emel, feleúton megakad a levegőben.

— Nem eszel?

— Nem! — mondja Kajulik és lehajtja a fejét.

Apkak harap még néhányat, de csak immel-ámmal. Ólomból van a hús, nem tudja a szájához emelni. Az előbb még hogyan tépte a fogaival, most meg a fejét is elfordítja, látni se akarja. Hogy van ez?

Kajulik kiviszi a húst a konyhából. A lerágott csontokat is összeszedi.

A kislóka elcsendesedik. Nem vinnyog, nem sír. Megnyugodott.

Boszorkányság.

Milyen ügyefogyott!... Milyen gyámoltalan!...

— Rikaku! . . . Rukuki!

A kutyák odarohannak Akpakhoz és rávetik magukat az ennivalóra, amit elébük szór. Mohón, szinte nekivadultan falnak. Éles fogaik a csontokat is megőrlik.

A kunyhóban sötét van. A halzsírlámpában pislogva ég a szárított mohából sodort kanóc. Akpak egy köteg prémen ül, fejét a tenyerébe hajtva. Kajulik odaül melléje. Így ülnek hosszan, sokáig. Csönd van, csak a mécses sercegése hallatszik és a kislóka békés, elcsendesedett szuszogása.

— Milyen ügyefogyott! . . .

— Milyen gyámoltalan! . . .

A kislóka felébred. Bután, álmosan meresztgeti a szemét. Nem tudja, hogy róla van szó.

— Mit csinálunk vele? — suttogja Kajulik.

— Majd meglátjuk . . . — háritja el a kérdést Akpak.

Kajulikat nem elégíti ki a felelet. Ezt hirdeti az égő arca, ezt a könnyörgő pillantása.

Akpak már régóta küzd magával. Mondani akar valamit, de csak kinnal, ügyyel-bajjal találja meg hozzá a szavakat:

— Akarod, hogy . . . Akarod, hogy fölneveljük? . . . Mondd? . . . Akarod? . . .

Kajulik boldogan, buzgón bólogat. Hogy akarja-e? Hát persze, hogy akarja!

Ruhát váltanak és bebújnak a hálósákjukba. Kint

fúj a szél. Rikaku csahol. Rukuki hosszú, elnyújtott vonítással válaszol. Mi mondanivalójuk van egymásnak? A mécs most is pislog. Ha kifogy belőle a halzsír, újat öntenek belé. Éjjel is ég, akárcsak a temp-lomi örökmécs. Az eszkimók babonásak. Félnek a Rossz Szellemektől.

Akpak és Kajulik még sokáig forgolódnak. Egyszer az egyik sóhajt, másszor a másik.

— Nem alszol? — kérdi Akpak.

— Nem tudok . . . — feleli Kajulik.

A lámpa serceg, a kislefőka szuszog. Ahogy a homályos világosság ráhull, jól látni, hogy minden lélekzetvételnél megmozdul a bajusza. A hold magasan jár, valami kis világosság kívülről is becsurog.

— Nem alszol? — kérdi Kajulik.

— Nem tudok . . . — feleli Akpak.

Megint elmúlik egy darab idő. Akpak szemehéját lehúzza az álmoság. Arra riad fel, hogy Kajulik megkérdi:

— Mi legyen a neve?

— Kinek? — dörmögi álmosan.

Kajulik a kuckó felé int, amelyben a kislefőka szuszog.

Akpak elgondolkodik. Az asszony várakozón néz rá. A választ várja.

— Hívjuk Kukuvinak . . .

Öreg, húséges kutyáját hitták így. Még ma is elnehezedik a lélekzete, ha reá emlékezik. Hol van már szegény Kukuvi? Miféle távoli réteken csahol? Miféle csalitokban kergeti lompos farkával a szúnyogokat? Esztendejénél is több, hogy egy medve széttépte, de Akpak még ma is maga előtt látja, amint elnyúlik a saját vérétől piros hólepedőn. Amint ráemeli az űvegesedő, húséges szeméit, mintha csak búcsúzkodnék.

— Kukuvinak? — kérdi Kajulik.

És most ő is maga előtt látja a kutyát, hallja örvendező ugatását, amellyel mindig elébeszaladt. Es

hirtelen valami meleget érez a kezefején. Kukuvi nyelvének melegét. De hiába nyújtja a mécs felé a kezét, a bőrén semmi sem látszik. Kukuvi üdvözlő kéznyalogatása már csak emlék.

— Jó! — bólint meghatottan. — Hívjuk Kukuvinak!

És ha Akpak hálósákja közelebb esnék, hálásan végigsimítana a karján. Akpak jó. Akpak nagyon jó. Lám, most is milyen szép emléket állított Kukuvinak!

Akpak nem tud aludni. Melege van. A kitámasztott ablakon friss levegő tódul be a kunyhóba.

Most már nemcsak Kukuvara gondol, hanem más elköltözöttekre is. Apjára. Anyjára. Testvéreire. És még valakire. Valakire, akire nem múlik el nap, hogy ne emlékeznék. Valakire, akinek a nevét nem szabad kiejteni. Csak akkor szabad majd, ha elfelejtik. Vagy akkor, ha ugyanolyan névre megkeresztelnek valakit.

Akpak a kis sírhalomra gondol, amelyre sorban rárakták a holmijait, ruháit, játékait, a kis ijját és nyilait, amelyekkel olyan ügyesen lödözött már a madarakra, a sokagancsú iramszarvast, amelyet ő faragott neki csontból, hogy ezek is elporladjanak, hogy a másik világban is vele maradjanak és hűséges kutyaként kísérgessék hosszú vándorútjain.

Kutyafej is került a sírra. Illubalik szomszéd aznap elhullott kutyájának a feje. Úgyes kutya volt, minden idegen szagot megérezett. A gyámoltalan gyerek egyedül nem talál el a Lelkek Országába, de ha jószimatú kutya vezeti, nem tévesztheti el az utat.

Hiányzik ez a gyerek, mindkettőjüknek hiányzik. A férfi még csak megvan valahogy. Naphosszat a vizet járja, a pusztaságon, a hegyek között barangol. És nemcsak a keze, a szíve is keményebb. Nem mintha kevesebb lenne benne az érzés, de mélyebben el tudja rejteni, ha akarja. Az asszony népnek nemcsak hogy több a ráérő ideje, de puhább tésztából is gyúrták. Mióta a gyereket bőrzsákba varrták s az ablakon

Az asszony még mindig ott guggol a sarokban.

keresztül kitették a kunyhó elé, Kajulik arca nem sokszor derült mosolyra. Mintha nehéz terhet cipelne, olyan elgyötörten járkal. Azt is cipel. Nehéz terhet. Mert van-e nehezebb teher, mint a szomorúság?

Akpak behúnyja a szemét, hátha így könnyebben odacsábítja az álmot. Aludni jó. Az álom enyhét ad. Hús olaj a sebre. Friss ital a szomjúhozónak.

Hirtelen felriad. Miféle zaj ez? Kajulik mozog. Felkel és lábujjhegyen megindul. Hova megy? A kuckó felé. Egy medvebőr van a kezében. A legnagyobb. A legmelegebb. Már ott is van a kuckóban. Leguggol és a medvebőrt ráteríti a kisékára. Még el is igazgatja rajta. A keze, a remegő keze elindul a kiséka feje felé és gyöngéden végigsimít rajta. Kétszer, háromszor, ötször, ki tudná megszámlálni, hogy hányszor.

Akpak a torkában érzi a szívét. De nem szól. Kajulik könnyes szemekre gondol, hol csendes, hol hangos panaszaira. Milyen boldog volt, mikor a gyerek megszületett. És milyen szerencsétlen, amikor itt hagyta őket! . . . Hiszen fiú volt. Fiú! Kell-e ennél nagyobb büszkeség? . . . Amikor gögicsélni kezdett, Kajulik fej helyett a ragyogó napot hordta a nyakán.

A szomorú tavaszi délután óta Kajulik csak terhet visz a hátán, nem gyereket. Nem tipeg senki körülötte. Senki nem mászkál a földre terített bőrökön. Nem lehet senkinek kishalat hozni a jegesvízű patak-ból. A kifeszített zsinóron nem lenget száradó gyerekholmit a szél. Kajulik a fél életét odaadná, ha megint gyereksírástól lenne hangos a kunyhó. De a Magas Szellemekkel nem lehet alkudni. Múlnak a hónapok, múlnak az évek, de ma is csak ketten vannak, nem hárman.

Az asszony még mindig ott guggol a sarokban. És most furcsa hangok hallatszanak. Kajulik énekel. A hangja halk, alig hallható. Mintha csak egy szűnyog zümmögne. De az éjszakai csend a szűnyogzümmögést is meghangosítja. Miféle dal ez? Ismerős dal.

Valamikor gyakran felhangzott a kunyhóban. Kajulik altatódalt énekel.

A dal csak akkor csitul el, amikor már nincs szükség rá. Pssst . . . Csend . . . A kishóka mélyen, egyenletesen lélezkedik. Alszik. Minden lélekzétvételnél emelkedik a ráterített medvebőr. Kajulik elbúcsúzik a saroktól, visszamegy a hálózsákjához és hangos sóhaj-tással belebújik.

De a sóhaj-tása ott marad a levegőben, mint egy nehéz, mint egy kiszellőztethetetlen szag. Amíg csak egy másik hang föl nem váltja. Ez a másik hang még szomorúbb, még fájdalmasabb. Kajulik sír. Hiába igyekszik elfojtani, fel-felcsuklik a zokogása.

Akpak torkát karcolja valami. Amikor Kajulik elcsendesedik, halkan megszólal:

— Nem Kukuvinak fogjuk hívni . . .

Kajulik a lélekzetét is visszafojtja, úgy figyel.

— Nem?

— Persze, hogy nem.

— Hát minek?

— Miért kérded, amikor magadtól is kitalálsz! . . .

— Pualunak! . . . — dadogja Kajulik.

— Ugy-e, mondtam, hogy kitalálsz?

Kajulik megint sírvafakad, de a könnyek, amiket most sír, már nem a fájdalom könnyei.

— Pualu! — súgja — Pualu! — mondja — Pualu!

— kiáltja. Nem tud betelni a szóval. — Pualu, Pualu!

— Ezt sírja. Ezt kacagja. Most már ki szabad mondani. Most már akár reggeltől-estig a nevének emlegetheti. A régi Pualu tulajdonságai beleköltöznek az új Pualuba.

Ki tud ilyenkor aludni? Senki.

Hol a kishókára néznek, hol egymásra és nevetnek. A nevetésük fölszabadult, szívbőljövő nevetés, semmi kényszeredettség nincsen benne. A szemük olyan csillogó, mintha a legfényesebb csillag ajándékozta volna nekik a sugarait.

Kajulik kiszalad a kunyhó elé és belekiáltja a pusztaságba:

— Pualu! . . . Pualu! . . .

És a holdat megugató kutyáknak is odakiáltja. És a vizen zajló jégtábláknak. És a görbehátú hegyeknek.

A kiscsóka minderről semmit se tud. Nyugodtan, békésen horkol a medvebőrpaplan alatt.

Puha, meleg sarok

Kajulik élete nehéz élet. Akinek az ura olyan ügyes vadász, mint az övé, ha tíz ujja lenne mindegyik kezén, akkor se érne rá pihenni. Unalom? Mi az az unalom? Miféle fán terem? Fogalma sincs róla!

Ő viszi haza a zsákmányt a vízpartról. Ő fejt le az elejtett állatok bőrét. Ő bontja fel és ő darabolja fel őket. Kajulik nem inasa, mestere ennek a munkának. Úgyesen kormányozott kése ritkán akad meg csontban. De ezzel még korántsincs vége Kajulik tennivalóinak. Ki végzi el a sokféle házimunkát? Kajulik. Ki varrja, ki foltozza a ruhákat? Kajulik. Ő ver sátrat és ő javítja meg a háztetőt, ha bekandikál rajta az égbolt. Hogy a főzés is az ő feladata, azt akkor is megsejthetitek, ha nem mondom el külön.

Van fontos munka és van kevésbé fontos. A fontosak között is a legfontosabb tennivalója Kajuliknak a bőrök kikészítése. Bonyolult tudomány ez, talán több is, mint tudomány: művészet. Annyi a csínja-bínja, annyi a fortély, hogy elmesélni is körülményes.

Nézzük csak, mit csinál a kajakbőrrel. Mindenekelőtt a szalonnaréteget vakarja le róla, azután beáztatja, majd a szőrétől tisztítja meg. Kész? Nem kész. Most hideg tengervízben megmossa és megszáritja. Nyáron a napra teszi ki, télen a hóba temeti. Másként kezeli a csizmabőrt, másként a kesztyűnekvalót. Az egyiket vérrel kenegeti be, a másikat fókazsírral ápolja. Öblögetés, dörzsölés, puhítás, se vége, se hosz-

sza a különböző tennivalóknak. Van bőr, amelyet hegyesvégű vascövekekkel tüzdel le, hogy feszes legyen. Néha a fogaival dolgozza meg a bőrt. Nem is kellemtelen foglalkozás, mert örökké ott a szájában a finom szalonnaíz. No de nem folytatom, mert félek, hogy máris beleszédültetek.

Kajulik most is nagy munkában van. Új huzatot készít Akpak kajakjára. Éles kagylóhéj van a kezében, azzal szedi le a szórt a beáztatott fókabőrrel. De ma lassabban halad a munka, mint máskor. Időnként félbe is szakítja és be-bekukkant a kunyhóba.

— Te lusta, te! ... Még mindig alszol?

Nem, Pualu nem alszik. Egyet ásít, kettőt nyújtózkodik. Azután változtat a sorrenden. Kettőt ásít és egyet nyújtózkodik.

— No végre! ... Legfőbb ideje, hogy kinyitod a szemed. Nem vagy éhes?

Pualu vakkant egy rövidet. Nyugodt, megbékélt a hangja, nyoma sincs benne a tegnapi kétségbeesésnek.

Kajulik eltűnik. De csak egy pillanatra. Amikor eltűnik, üres a tenyere, amikor ismét megjelenik, ezüstösen csillogó halak vannak benne.

— Nesze, Pualu ... Még egy! ... Még egy! ... Magam fogtam őket a nagy vízben ... órákon keresztül lestem a dugó moccnását ...

Pualu nem sokat kéreti magát, derekasan hozzálát.

— Ne falj ... Amit adtam, mind a tiéd ... Senki el nem veszi tőled ...

Pualu eszik.

— Csak folytasd ... Kajulik most magadra hagy... Kajuliknak dolga van ...

Még néhány perc és a sok finom hálnak, már nyoma sincsen. Csak az illatuk, az átható illatuk lebeg a kunyhóban. Pualu állkapcsai elpihennek. A jól végzett munka után megérdemlik a pihenőt.

Pualu beletöröli a bajuszát a medvebőrbe, azután kíváncsian körülnéz a kunyhóban.

Ez hát az új otthona. No, nem valami tágas. Nem is túlságosan fényűző. Se jégtáblák, amelyeken csónakázhatna, se sziklák, amelyeken napfürdőt vehetne. Csak az égbolt van közelebb, mint odakint. Igaz, hogy hiányzik róla a nap, a hold is hiányzik, a csillagok is, de aki szerény, egy pislogó halzsírlámpával is beéri. Jéghegy? Hát az sincsen. Akkora se, mint egy rozmáragyar. De legjobban a víz hiányzik, a végtelen víz, amelyben oly jól lehet bujócskát játszani. Ha akarod, lemerülsz a mélybe, ha a felhőkben akarsz gyönyörködni, a felszínén úszkálsz.

De ne azt nézzük, ami nincs, vegyük szemügyre, ami van. Fínom, meleg sarok, amelyben hosszúkat, jóízűeket lehet aludni. Ennivaló, amelyet szinte tálcán hordanak eléje. Itt, a kunyhó nyugalmas öblében nem tátognak feléje fenyegető szájak. Nem lendül a szigony, nem suhog a lándzsa. Vajjon mit fog kezdeni az idejével?

Egyelőre igyekszik közelebről megismerkedni az otthonával. Bejárja a kunyhót, megbámulja az edényeket és szerszámokat, körülszaglássza a horgokon lógó ruhadarabokat. Vízben könnyebb a mozgás, mint szárazon, de hát ez nem ujság. Eddig csak a változatosság kedvéért mászott ki a partra, kapaszkodott fel a sziklákra, most majd a víz lesz a változatosság — ha ugyan hozzájut.

— Hogy vagyunk, Pualu? Hogy aludtál?

Akpak áll előlte, a hangja csupa barátság.

— Hozzád szólok, Pualu . . . Hozzád . . . Nem halod?

És közelebb lép. És leguggol hozzá.

Pualu? Ki az a Pualu? . . . Egyre csak ezt hallja. Hiába sétáltatja körül a tekintetét, a kunyhóban senki sincsen kívüle.

— Gyere közelebb, Pualu . . . Ne félj, egy ujjal se

nyúlok hozzád . . . Szeretném, ha nagyon jól éreznéd magad nálunk!

A kiséfőka, ahelyett hogy közelebb csúsznék, ijedten hátrál. Ki tudja, meddig hátrálna, ha a konyhó fala útját nem állja.

— Ejnye, Pualu . . . Hát miért szaladsz el? Nem bízol bennem?

A főka zavartan pislog. Igyekszik megérteni a furcsa hangokat, de a fáradozása nem sok eredménnyel jár. Csak egyet tud: azt, hogy itt jók hozzá. Azt, hogy itt nem bántják. Egész nyaláb lándzsa támaszkodik a sarokban és egyiknek a hegyét se mártják az oldalába.

Most Kajulik lép be a konyhóba.

— Jó reggelt, Pualu! . . . Hasadra süt a nap és te még mindig hunyorgatsz, te lustaság! . . . Gyerünk a levegőre, egy-kettő! Indulás!

A főka csak néz. Nem is néz. Bámul. Az orra figyelőn előrenyúlik.

— Pualu, nem hallod? Neked szoltam! Ne kérsd magad!

Pualu. Megint csak Pualu. Úgy látszik, valóban hozzá szólnak. Egy kicsit habozik még, azután megindul. Előbb az egyik úszólábát teríti le a földre, aztán a másikat.

Kajulik szemét megfényesíti az öröm.

— Megérti! . . . Nézd csak Akpak, megérti! . . .

A menetet Kajulik nyitja meg és Akpak zárja be. A menet közepén Pualu dőcög, lassan, méltóságteljesen.

Amint kiérnek a levegőre, Pualu örvendezve elvakkantja magát. Hó. Mindenütt hó. A rég nem látott fehérség. A nap pontosan a szemébe céloz a sugarai-val és meghunyorgatja.

Pualu körülnéz. Merre menjen? A konyhó körül le van taposva a hó, ez az út a legkönnyebb, a legkényelmesebb, miért választana másikat? Mindent ap-

róra megvizsgál, a kajakokat, a halomba gyűjtött tüzelőt, az éléskamrát. Mennyi érdekesség!... A kunyhó tetején kékes-fekete felhő: füst karikázik fölfelé. Mennél magasabbra száll, annál színtelenebb.

Ellenség, vagy jóbarát?

Rikaku és Rukuki is ott kószálnak a kunyhó körül. Bozontosak, hosszúsőrűek. Amikor Pualut megpillantják, hangos csaholással rohannak feléje.

— Ssst . . . — inti le őket Akpak. — Nem ellenség. Jóbarát. — És hogy tetteikkel is igazolja, amit állít, lehajol a kiséfőkhöz és megsimogatja a hátát, megvakargatja a nyakát.

A kutyák morognak, még mindig nem tetszik nekik a jövevény. Meghátrálnak ugyan, de a távolból azért rávicsorgatják a fogukat. Alig várják, hogy Akpak bemenjen a kunyhóba és új támadásra indulnak Pualu ellen. Rikaku feléje kap, de a kiséfőka ügyesen félrehajlik, úgyhogy a fenyegető állkapcsok a levegőben csattannak össze. Most Rukuki a támadó. Egy szerencsés mozdulat megint megmenti ugyan, de Pualu látja, hogy ennek az egyenlőtlen harcnak nem lehet jó vége. A kutyák konokul és mind dühösebben szorongatják. Pualu felszököl és kétségbeesetten hadonászik az úszólábaival. Ki tudja, mi történik, ha Akpak, hosszú szíjostorral a kezében ki nem lép a kunyhóból és meg nem védi.

— Azt mondtam: jóbarát! — mondja szigorúan és a szíjostort megsuhogtatja a levegőben, hogy szinte fütyül.

A kutyák meghunyászkodnak és lehajtott fejjel elődalognak.

Kis kunyhó a nagy mellett. A kicsiben Rikaku és Rukuki laknak. Kunyhójuk háta oda van ragasztva

a nagy kunyhó falához. Megszégyenülten besompolyognak a kunyhójuk ajtaján és onnan, az ajtóból vicsorognak Pualura.

— Miért haragszsz rám? — tünődik a kislány.

Aki keres, talál? No nem mindig. Pualu hiába keresi, nem találja meg a magyarázatot. Mi rosszat tett ellenük? Bántotta őket? Még gondolatban se!

— Gyere, Pualu! — szólítja Kajulik. — Húst hozunk a kamrából!

Pualu most már nem habozik. Hívják, megy. A hó csúszós, igyekeznie kell, hogy el ne maradjon Kajulik mögött.

A tűzhelyen javában forr, bugyborékol a melegvíz. Most még csak hólé, de nemsokára leves lesz belőle.

Hamarosan Akpak is bemászik a kunyhóba. Leveti a sipkáját és buzgón dörzsölgeti a meggémberedett ujjait. Most már mind a hárman együtt vannak.

Akpak, Kajulik, Pualu.

Pualu nem nyúl a tálba. Megvárja, amíg megkapja a részét. Így is való, Pualu.

A faluban gyorsan elterjed a híre, hogy Akpak kunyhójában megszorodtak a lakók. Falu? Ne olyan falura gondoljatok, amit eddig ilyen néven ismertetek. A falu, amelyet most már Pualu is a magáénak mondhat, mindössze öt-hat nyomorúságos kunyhó. De ez az öt-hat kunyhó se fogja körül a templomot, mint a kiscsibék a kotlóst, egyszerűen azért, mert a falunak nincsen is temploma. Az egyik kunyhó olyan messzire esik a másiktól, hogy a puska-golyó se fütyül el odáig. Csak a tengerhez vannak közel, a határtalan vízhez, amely mészárszékük és ruhásboltjuk, országútjuk és sokszor a temetőjük is.

A hírnek gyorsabb a lába, mint a legfürgébb iramszarvasnak. Miféle posta hordta széjjel? A szúnyogok repültek be vele a kunyhók ajtaján? A sirályok terjesztették el, vagy a dunnaludak, ki tudja? De hogy a szófukar eszkimók ki-kivették aznap a pipát a szá-

jukból, hogy szorgalmas asszonyaik szüneteket tartottak a bőrrágásban és a friss események megtárgyalására használták a szájukat, az bizonyos.

Pualu még ott napozik a kunyhó mögött, amikor vendégeket kap. Hogy kik a vendégei? A legközelebbi szomszéd csemetéi. Kanojak, Illubalik kislánya és Orolak, Illubalik nagynéje. Bedugják a fejüket a kunyhó ajtaján és illedelmesen megkérdik:

— Igaz, hogy eleven kislányok van?

— Igaz! — bólint Kajulik mosolyogva.

— Igaz, hogy Pualunak hívják? — kérdezi a kórus.

— Ez is igaz! — hangzik a válasz

— Megengednéd, hogy megnézzük?

— Eredjete a kunyhó mögé, ott biztosan megtaláljátok. De ha alszik, legyetek csendben, nehogy fölébresszétek!

Kanojak és Orolak megkerülik a kunyhót. Lábujjhegyen mennek és a kis csizmájuk csikorgása az egyetlen zaj, amit ütnek. Főlöszeg az óvatosságuk: Pualu nem alszik. Egy szúnyog röpköd az orra körül, annak a muzsikáját hallgatja. Ha megúnta, utána kap a szájával, ilyenkor a szúnyog felröppen. De a következő pillanatban megint csak letelepszik az orrára, mintha csak gúnyolódni akarna vele.

— Milyen édes! — mondja Kanojak.

— Milyen gyönyörű! — áradozik Orolak.

— Te meg mered simogatni?

— Nem.

— Én igen.

— Hát simogasd meg!

— Simogassuk meg egyszerre, akarod?

Ebben megegyeznek. Két kis maszatos kéz egyszerre indul el Pualu feje felé. Két kis maszatos tenyér ráhajlik az eleven bársonyra.

— Pualu! . . . olvadozik Kanojak.

— Pualu! . . . — ismétli Orolak.

A nagyobbik Illubalik-gyerek összecsattantja a tenyerét. A szúnyog, amely Pualut csípkedte, nem muzsikál többé.

A kislóka jól érzi magát, boldogan felnyihog.

— Akarsz a barátunk lenni?

Pualu fényes szemekkel néz rájuk és hogyan történik, hogyan nem, a feje véletlenül lebillen.

— Akarja! — ordítják a gyerekek és ugrálnak, táncolnak örömükben.

Friss hó, régi hó

A hó. Vastag prémtakaró. Ki terítette le vele a tájat? A bokrokat? A sziklákat? Olyan vastag paplan, hogy térdig belesüppedsz.

Akpak kövér oszloplábai valóságos kis bányákat süppedtetnek a hóba. A könnyedén lépegető hófajd épen csak a felületét horzsolja meg, vékonyan, mint ahogyan az almát hámozzák.

A gyorsan szaladó sarkinyúl is alighogy leteszi rá a talpát, máris fölkapja, mintha pirosan izzó vaslapra lépne. A róka már meggondoltabban rakosgatja a lábait, bele-belemártogatja a fehérségbe, mintha a hidegét próbálgatná.

Friss hó alatt régi hó. A friss lány, mint az ujonnan sült cipó, amely most került ki a kemencéből, az öregje már szikkadt, megkeményedett kenyér, amely munkát ad a fognak, amikor beletép.

Hó. Bemeszelt világ. A legszebb, legpompázatosabb egyenruha. Paletta, amelyen a sok különféle szín helyett csak ez az egy szín van. És mégse szegény paletta. Mégse unalmas.

Amikor a nap rásüt a tájra, amerre csak nézel, mindenütt gyémántkristályok csillognak. Amikor a nap elbújik és szürke felhők gomolyognak odafent, a hó is szürke, akárcsak az elpiszkolódott fehérenemű. Amikor a nap elvonul és a hold foglalja el a helyét, kékes árnyékok fekszenek rá a fehérségre. Telihold után, amikor az újhold még keskeny kifli csak, mindössze a hókunyhók világítanak. Főkébdarabokból

összevarrt egyetlen ablakszemük a halzsírlámpák sárgás, szegényes fényét önti ki a hóra. Fél szemű kunyhók. Fél szeműek, mint Ciklopsz, az egyszemű óriás.

Fehér hó, szürke hó, kék hó, fekete hó.

De rózsaszínű is tud lenni. Nyári estéken, amikor a nap fürödni indul az óceánba, elpirul a hó, mintha szégyelné magát valamiért.

A felhők készlete kifogyhatatlan. Egyre új és új pelyheket dobnak le a magasból. A pelyhek lustán, ráérősen ereszkednek le, mint a pók a fonálon. Aztán hideg lehellet érkezik a hegyek felől és lassú, nyugodt lebegésük már csak emlék. Megkezdődik a tánc: a hópelyhek tánca. De nem rendben táncolnak, mint a revügörlök, vagy a selyemcipős ballettlányok, hanem bomlottan, zavarosan. Tolongnak, futnak, rohannak, ez már nem is tánc, ez már menekülés. Mi elől menekülnek? A végzet elől? A végzet elől nem lehet megszökni. Talán megbánták, hogy otthagyták a felhőket és visszakíváncoznak? Meddő kívánság. Ezt a vágyukat soha el nem érik.

A ródli. Nohát ilyet se látott még Pualu. Se a parti sziklákon, se az úszkáló jégtáblákon, de az üvegzöld vízben se.

A domb, amelynek tetején a gyerekek ezt az ördögös jószágot elindítják, olyan messzi van, hogy a rossz szem nem is lát el odáig. A jó? A jó nagy vakondtúrásnak látja. Odafönt elindítják a gyerekek és a ródlinak egész úton nem kell több biztatás. Fut, mint a szélvész és meg se áll, míg a völgybe le nem ér. Ez aztán a mulatság!

Pualu feje úgy jár, mint az órainga.

— Csoda ez! . . . Csoda! . . .

Nem irígy természet, de most mégis irígykedik.

— Pualu, Pualu! — kiabálják a gyerekek. — Meg akarod te is próbálni, Pualu?

Pualu szeme fölcsillan. Kanojak és Orolak bele-

Meg akarod te is próbálni, Pualu? ...

nyomják a ródli talpát a hóba, úgyhogy Pualu jóformán fáradság nélkül fel tud kapaszkodni rá. Most nyakukba veszik a húzózsínort, hogy a ródlit és utasát fölvontassák a dombra. Úgy rohannak, hogy csak úgy porzik lábuk alatt a hó.

Amikor fölérték, megfordítják a ródli orrát.

— Vigyázz, Pualu! — mondják és nagyot lódítanak rajta.

A ródli megindul. Pualu már előre örül, milyen széleseben fog leérni a völgybe. De útközben egy kis baj történik. A kanyarodónál felborul a ródli és Pualu úgy összeüti magát a sziklákön, hogyha szőnyeg lenne és porolóval püfölnék, akkor se fájhatnának jobban a tagjai. De más is történik. Pualu és a ródli elbúcsúznak egymástól. A ródli ottmarad a sziklán, Pualu folytatja az utat lefelé. És ahogy gurul lefelé a lejtőn, egyre több és több havat szed magára, úgyhogy mire a völgybe leér, inkább egy kisebbfajta lavinának néznéd, mint fókának. Se a fehebűbja, se a bajusza nem látszik ki a fehérségből. Van gondja elég, amíg ezt a vastag hermelinbundát leveti.

Kanojak és Orolak olyanokat kacagnak, hogy a legélesebb hangú sirály se tud különben.

— Akarsz még ródlizni, Pualu?

A gúnyos hang nagyon bántja Pualu hiúságát.

Akar. Persze, hogy akar. Szép is lenne, ha ilyen apró kudarc elkedvetlenítené!

Fölvánszorog a dombra. Az út nemcsak azért tart sokáig, mert hosszú és nehéz, hanem azért is, mert közben meg-megáll, hogy a sajtó oldalát megtapogassa uszonyaival.

Pualu most már ügyesebben hasal fel a ródlira. De ez a második kísérlet is balul üt ki. A harmadik is.

— Nem únod, Pualu?

Nem únja.

A negyedik próbálkozás teljes sikerrel jár. Kanojak és Orolak most már nem nevetnek. Tapcsolnak.

Az élet szép, az élet jó

Pualu olyan otthonosan érzi már magát, mintha a kunyhóban látta volna meg a napvilágot. Levegőzik, napozik, nézelődik és ha megelégette, visszamászik a kuckójába.

A háziakkal is mind jobban megbarátkozik. Amikor Akpak reggelenként a tengerre készülődik, Pualu olyan buzgón forgolódik körülötte, mintha csak segíteni akarna. Később azután már valóban segít. Az orrával lökdösi a szijakat, lándzsákat, szigonyokat, hogy Akpak mindent, amire szüksége van, berakthasson a kajakba.

Akpak elbúcsúzik Kajuliktól, fejére veszi a csónakot és Pualu felé fordul:

— Elkísérsz?

Pualu szája elszélesedik. Örül? Nevet?

Akpak dudorászva halad a tenger felé, Pualu szorosán a nyomában. Olyan közel, hogyha akarná, Akpak csizmáját is elkaphatná. De nem akarja. Dehogy is akarja!

Amikor a Hegyes Sziklához érnek, Akpak hátra szól:

— No, most eredj vissza! Nem akarom, hogy elfáradj!

Pualu szívesen fáradna, van-e nagyobb öröm, mintha a gazdáját kísérheti? De nem ellenkezik. A parancs parancs. De meg odahaza is jó.

— Csakhogy itt vagy! — mosolyog Kajulik, amikor az ajtót betaszítja az orrával. — Már attól fél-

tem, hogy nem találsz haza!... — és gyöngéden megsimogatja.

A simogatás-adag naponta többször is kijár Pualunak. Néha Kajulik leguggol hozzá és az arcát is odaérteti a fejéhez. Pualu ilyenkor boldogan fölvekkant.

Hősöprés, tisztogatás, tüzelőhordás, Pualu egy lépést se tágít Kajulik mellől. Mit tud segíteni? Semmit. De Kajulik úgy érzi, sokkal könnyebben megy a munka, mióta ott van körülötte.

— Már megint itt lábatlankodsz? — kérdi, miközben a halat tisztogatja. De tréfásan kérdi, nem komolyan. Pualu tudja ezt. Megérzi. És marad. Nincs is oka rá, hogy megbánja, mert ahogy Kajulik felapítja a halat, közben véletlenül le-leejt egy darabkát. Véletlenül? Nem is véletlenül. A haldarabka, persze, nem sokáig marad a földön, Pualu, a bűvész, gyorsan eltünteti.

Az élet szép, az élet jó. Csak a kutyákkal ne lenne annyi baja! Rikaku és Rukuki sehogyse akarnak megbarátkozni vele. Pualu szinte bujócskát játszik velük, annyira kerüli őket. Ha besettenkednek a konyhába, ő kint járkal a hóban. Ha odakint pillantja meg a bozontos szőrüket, a konyhá prémkötegei közé iszkol. De a kutyák nem méltányolják ezt a tapintatot. Jött-mentnek, betolakodott idegennek tekintik. Ki tudná megmondani, hogy miért. Talán a koncukat féltik? Pedig a Jó Szellem a tanu rá, hogy egy darabka csonttal se rövidülnek meg.

Csak akkor viselkednek barátságosabban, ha Akpakot, vagy Kajulikot érzik a közelben. Igaz, hogy ilyenkor is csak látszatra türelmesek, belülről annál nyugtalanabbak. Mert ki tudja békésen nézni a témérdek simogatást, nyakvakargatást, amelyben Pualunak része van? Ki tudja jószívvel hallgatni a sok nyájasságot, kedveskedést, amelyek úgy rajznak Pualu körül, mint a szúnyogok a lámpafény körül.

Rikaku és Rukuki bebújnak a kisházukba, onnan figyelik a „jött-ment“ és a háziak barátkozását. Irigyek. Féltékenyek.

Estefelé Kajulik kihozza a szánokat. Az egyiket a kutyák szokták húzni, a másikat ő maga. A felszerszámozott Rikaku és Rukuki csak az ostopattintásra várnak, hogy elinduljanak. A jeladás azonban késik. Miféle „forgalmi akadály“ késlelteti? A másik szán, a Kajulik szánja előtt ott hasal Pualu. Tolja, rángatja a szíjakat az orrával, mindenáron nyakába akarja erőltetni a húzósinórt.

— Mit csinálsz, Pualu? . . . — kérdi Kajulik. — Mi jut eszedbe? — De a hangja most nem üvegharang, mint máskor, tompává, fátyolossá teszi a meghatottság.

Rikaku és Rukuki türelmetlenül rugdossák a havat. Megyünk, vagy nem megyünk? Az ostor megsuhan a levegőben és a két szán megindul a tenger felé.

A kutyák szinte repülnek a könnyű szánnal, Kajulik is gyorsan poroszkál a hóban, csak Pualu mozog nehezen. Pedig nem visz terhet, csak a saját terhét cipeli. Még ha úszni lehetne! . . . De úszni csak vízben lehet, hóban nem.

Az öbölbe érve, Kajulik hosszan fürkészi a tengert. Akpakot lesi. Hol marad? Igazán jöhetne már. Hideg szél fúj, jobban csíp, mint a szúnyogok. Illubalik, akivel félúton találkoztak, azóta haza is érhetett már a kunyhójába.

No, most közeledik valaki. Türelem, Kajulik, biztosan az jön, akit vársz. De nem, ez se Akpak. Kograk húzza partra a kajakját.

— Nem láttad Akpakot?

Kograk a fejét rázza. Nem szeret beszélni. Különösen ilyenkor nem, amikor üres kézzel tér meg a vadásatról.

Kajulik nyugtalan. Estefelé a parton többnyire

nyugtalanok az asszonyok. A tenger nem mindig jó, rossz is tud lenni. Most szeléd, de mire egyet fordulsz, nekibőszül és mérgesen tajtézik. Hegyvidék lesz a lapályból. De ezeket a hegyeket nem tudod megmászni, ezek a hegyek rádzuhanak és eltemetnek. A reggeli búcsúzkodás derűs mosolya tulajdonképpen csak álarc: a halálos aggodalom álarca. A búcsúról csak később derül ki, hogy egyszerű istenhöz-zád volt-e, vagy utolsó üdvözet. A tenger éhes, a tenger szeszélyes, a tenger kiszámíthatatlan. Az asszony vár a parton és hányszor vár hiába! A tenger sokszor csak napok múltán és sok napi járőföldre az öböltől dobja ki a szerencsétlenül járt eszkimót. Kidobja. Nem kell neki. Mert más kell a tengernek és más a feleségnek.

Kajulik nyugtalanul topog a parton. De ez a topogás már több, mint türelmetlenség. Ez már gyötrő, szívet szorongató aggodalom.

Most új kajak fordul be az öbölbe. Ez se Akpak? De igen. Ez ő. Senki más nem tartja így az evezőt. Kajulik száz közül is megismerné.

— Hahó, Akpak! . . . Hahó!

— Hahó! — hangzik a válasz.

A visszhang válaszol? Dehogy is a visszhang. A visszhang nem felel vastag férfihangon a vékony nőire. Ez bizony Akpak hangja. És milyen jókedvű a „hahó“-ja, milyen önérzetes. Akinek a vontatókötele üresen lóg bele a vízbe, nem harsog ilyen jókedvűen.

— Hahó, Akpak! . . . Hahó!

A kutyák élesen elvakkantják magukat, ez az üdvözetük. No és Pualu? Ne féljeteK, ő se marad néma. Nagyot kortyint a levegőből, aztán elbődül. De milyen hangosan! És milyen hosszan! . . . A hajótülök se tud különbet!

Akpak leoldozza a kabátját a kajaklyuk pereméről, azután kilép a partra. A bajusza csupa jégcsap. A haját, a bundája prémjét csimbókokba ragasztotta a

ráfagyott tengervíz. A hullámok nem hőkölnek vissza, ha egy törékeny kajak közjük ereszkedik . . .

Akpak üdvözli Kajulikot, megsimogatja Pualut, belecsiklandoz a kutyák nyakába. Rikaku és Rukuki békétlenül morognak, nem tetszik nekik a sorrend. Pualu előbbrevaló, mint ők? Miféle sorrend ez?

— Mit hoztál, Akpak?

Akpak jókora fókát vonszol ki a partra, ez a felelete.

Nem madár, nem nyúl

A kutyák morognak, a szőrük égnek áll. Szőr? Most nem is szőr. Sörte. Tövis.

Aztán másféle morgás hallatszik. Erősebb. Hara-gosabb. Fenyegetőbb. Mintha egy barlang mélyéről érkeznek. Valami mozog a tengerpart szikláinak között. Nem madár. Nem nyúl. Se a madár, se a nyúl nem morog. Nagy fehér test, olyan fehér, mintha meg-hempergett volna a frissen hullott hóban.

Akpak kibújik a kunyhóból, csitítja a reszkető ku-tyákat. Simogatja a hátukat, vakargatja a tarkójukat,
— Nyugodj, Rikaku . . . Mi van veled, Rukuki? . . .
Miféle Rossz Szellem költözött belétek?

Rikaku orra mozog a félelemtől, akárcsak a nyúlé. Rukuki farka, ez a hatalmas, bozontos ecset, forog mint a motolla. Körülgrárlják Akpakot, fölkapasz-kodnak rá, mintha le akarnák szakítani róla a ruhát. Miféle tánc ez? Miféle féreg bújt a bundátokba?

Akpak legyezőt formál az ujjából. A legyezőt oda-támasztja a homloka elé és a part felé néz, ahonnét a morgás hallatszik.

— Sssst, nyugodjatok! — mondja a kutyáknak, de a hangjában elfojtott remegés bujkál.

Aztán eltűnik a kunyhó bejárata mögött. De csak egy pillanatra. Nem hosszabb időre, mint amennyi idő alatt a sirály víjog egyet. Mikor ismét megjele-nik, hosszú lándzsa nyújtózkodik a kezében, az övé-ben kés csillog.

Fölszalad a dombra és bekiált a szomszéd kunyhóába:

— Medve! Medve!

A sziklák tompán utánamondják:

— Medve! Medve!

Sirályok keringnek az öböl fölött, ezek is ezt víjjogják:

— Medve! Medve!

Kanojak és Orolak, akik ott hógolyóznak a kunyhó előtt, levegőbe dobják a prémsapkájukat és ezt vi-sítják:

— Medve! Medve!

Illubalik se hagyja otthon a fegyvereit. A puszta kéz is jó fegyver, ha erős, de a kés és a lándzsa mégis csak különbek.

— Mehetünk! — mondja Akpak.

A következő pillanatban már meg is indul a menet a part felé. Elöl Akpak, utána Illubalik. Azután a kutyák következnek: Rikaku és Rukuki és négy másik kutya, Illubalik kutyái. Az asszonyok, akik nem olyan fürgelábúak, jó darabbal elmarádnak. A kutyák vonítanak, üvöltenek, ahogyan csak a torkukon kifér. A menet legvégén Pualu. Ha mindenki itt van, ő se hiányozhat. Hångosan zihál már, de azért szaporán szedegeti az úszólábait, nehogy nagyon elmaradjon.

A medve lustán, kényelmesen cammog a parton. Hol a vizen úszó jégtáblákat nézi, hol a kunyhók felől közeledőket. És közben a fejét csóválja, mintha elégedetlen lenne valamivel. Mi az, ami nem tetszik neki? A kutyák üvöltése? A napon megcsillanó lándzsák? ... Ha akarna, könnyen segíthetne magán. Belevetné magát a vízbe. A vízben nem hallaná a kutyákat, nem látná a lándzsákat. De nem ezt teszi. Leül a hóba és vár. Mire kíváncsi? Vagy talán ki akarja hívni a sorsot maga ellen?

A kutyák körültáncolják és bele-belekapnak a vé-

Akpak lándzsája fürgébb, ügyesebb.

konyába. Lerázza őket, mint ahogyan a havat szokta a bundájáról. Amikor Illubalik egyik kutyája, egy nagyfogú mérges állat, az oldalába harap, megso-kallja a játékot és feléjekap. A fehér hó elpiszkolódik. Piros foltok pettyegetik. Illubalik bosszúálló lándzsája a medve hátát éri, de épen csak horzsolja, nagyobb sebet nem ejt rajta. Akpak lándzsája fűgébb, ügyesebb. Mélyen beleszalad a felágaskodó medve bundájába, mintha csak a hóba mártotta volna. A medve elbődül, olyan hosszan, vérfagyasztón, hogy az asszonyok befogják a füleiket. De több hangot nem ad. Elterül a havon, még vonaglik néhányat, azután megmerevedik. A nyakából még egyre szivárogo a vér.

— A két hátulsó sonkája az enyém! — mondja Akpak.

— A fejét nekem adjátok! — kéri Illubalik.

Kajuliknak a medvetalp a kedvenc falatja. Awa, garak, a másik asszony, a májára tart igényt. Lassan az egész állatot felosztják maguk között. De hát eskimóéknál ez nincs másként. Akárki ejtse is el, közös a zsákmány. Ha bőség van, mindnyájan bővelkednek, ha szükség, mindnyájan szűkölködnek.

A kutyák most is ott ténferegnek a medve körül, a hóra hullott piros foltokat nyalogatják. De ez csak kóstoló. Étvágycsepp, amellyel nem érik be. Az adagjukat lesik.

A medvét felrakják a legnagyobb, legerősebb szánra és a kutyák megindulnak a teherrel.

Akpak egy marék hóval ledörzsöli a pirosságot a lándzsáról és a szája elszélesedik. A többiek is nevetnek. Hogyne nevetnének, amikor az izes falatokra gondolnak!

A két asszony lefejt a medve bőrét. Micsoda hatalmas, bozontos bunda! . . . Olyan hálósák lesz belőle, hogy messze földről is a csodájára járhatnak!

Működnek a kések, szabdalják a jószagú húsokat.

Illubalikék szánkóra rakják a részüket és megindulnak hazafelé.

— Levest főzzél! — mondja Illubalik.

Awagarak jókedvűen bólogat.

— Főzök, de előbb érzünk haza!

Kutyák is, emberek is lihegnek, mire felkapaszkodnak a kunyhóig. No de majd kipihenik a fáradtságot! A mai nap szerencsés nap. De akármilyen szerencsés, a legkülönb része: a lakoma még csak ezután következik.

Akpakék is hazaérnek. Legelőbb a szánokat, késeket, lándzsákat rakják el. Miközben a lándzsákat a sarokba támasztja, Akpak orra véletlenül hozzáér az egyik lándzsa hegyéhez. Jó érzés? Dehogy jó. Csíp, vág, fáj. Pualu is ott lebzsel a sarokban, de őt nem bántja a lándzsa. A lándzsa nem mindenkit bánt.

Akpak megmosdik. De csak kicsit, nem nagyon. Ti azt mondanátok az ilyen mosdásra, hogy: cica-mosdás. Hogy ő minek mondja, bizony elfelejtettem. Az eszkimó szavakat nem könnyű megjegyezni. A kívülről behordott hó hamar felolvad a melegben, vízhiányra nem panaszkodhatik Akpak. Másról van itt szó. Akpak és a tisztaság, hogy is mondjam csak, hogy nagyon meg ne bántsam . . . Akpak és a tisztaság inkább ellenségek, mint jóbarátok. Nem, a tisztálkodásban ne vegyetek példát Akpáról. De a többi eszkimóról se.

Akpak betereli a kutyákat a kutyaházba. Nem szívesen mennek be. Morognak. A részüket kérik.

— Nyugodjatok! . . . Nem fogtok éhenveszni!

. A kunyhó teteje fölött kékes füst gomolyog. Kajulik vacsorát főz. A füst vidáman karikázik. Libeg. Táncol. A füst is jókedvű.

Hol köszörülteti Rikaku a fogait?

A maradék hús az éléskamrába kerül. A szél a há-
tára kapja a szagát és elviszi a kutyaházba.

Előbb Rikaku orra mozdul meg, aztán Rukukié. Mennek az illat után, mintha egy láthatatlan póráz húzná őket. No már ott is vannak a köláb tövében, amelynek tetején, hatalmas kölapon egész hústorony magasodik. Nyüszkölnek, csaholnak, nem bírnak magukkal. Izgatottan csóválják a farkukat, de ez se megoldás. Se az ugatás, se a farkcsóválás nem hozza le a húst. Mi lenne, ha ők mennének fel érte? Nagyokat ugranak a levegőbe, eleven gumilabdák, de alacsonyabban ugranak, legfeljebb a szagát érzik jobban, a húst nem érik el. Ó, ha a szél csodát tenne, ha belekapaszkodnék a hústoronyba és lesodorná!... De a szél, — mintha csak ingerelni akarná őket — ahelyett hogy megerősödnék, egészen elcsendesedik.

Savanyú a szöllő? Savanyú. De ki tud ebbe bele-
nyugodni?

Rikakunak, a ravaszabbik kutyának ördögi ötlete támad. Addig sűrög-forog Rukuki körül, amíg megérteti magát. Rukuki odaáll a köláb alá és széles hátát szolgálatkészen odatartja Rikaku elé. Ez felkapaszkodik rá, mint valami zsámolyra, kétlábra áll és úgy kapkod a húsdarabok felé. A feladat így se könnyű. De megoldható. Már a nyelve lóg a fáradságtól, mégse hagyja abba.

Az „éléskamra“ jó kőhajításnyira van a kunyhótól, a kutyák zavartalanul folytathatják a mesterke-

dést. Ki látja őket? Ki? Pualu! Kajulik ruhát foltoz, Akpak a szerszámaikat javíttatja, de Pualu kint hasal a kunyhó előtt és semmire marad előtte titokban. A szemét is kimereszti, hogy jobban lásson.

Előbb azt hiszi, hogy Rikaku csak valami ügyes tornászmulatványt próbálgat Rukuki hátán, de amikor az egyik húsdarab megmozdul a kőlapon és lebukfencezik a földre, éktelen csaholással figyelmezteti Akpakot a veszélyre.

Akpak félbeszakítja a munkáját és fölfigyel.

— Mi az? Mi van veled, Pualu?

Pualu szája szüntelenül tátog, mint valami furcsa gépezet. Nyugtalanul, szinte eszeveszetten dobálja magát a földön, nyilván közölni akar vele valamit. De mit? Akpak alaposan szemügyre veszi a környéket és az éléskamra tája se kerüli el a figyelmét. Most már mindent tud. Bebújik a kunyhóba és a szijostorral tér vissza. Az ostor nem dísz tárgy. Amint erről Rikaku és Rukuki hamarosan meggyőződnek. A levegőben megsuhogó ostor hangja hasonlít a szél zúgásához, de a szél zúgását a kutyák sokkal szívesebben hallgatják.

Az iramszarvascomb visszakerül a kőlapra, Rikaku és Rukuki a házukba. Ott elmélkednek a történeteken, ott nyalogatják a fájó helyeket, ahol az ostor beléjük csípett.

Rikaku hol az éléskamra, hol Pualu felé pislog. Pualu békésen, gyanútlanul szunyókál a napon. De nem sokáig. Rikaku tudja, kinek köszönheti az ostorcsapásokat és nem éri be ennyivel. Habozásra nincs idő. Odalopózik az alvó Pualuhoz és nagyot harap az oldalába.

Pualu bután, értelmetlenül pislog. Mi ez? Ha álom lenne, nem fájna ilyen irtóztatóan. Hol köszörülteti ez a Rikaku a fogait?

Pualu szomorú. Ő jót akart és íme, milyen jutalmat kapott. A hús, amit Rikaku el akart orozni, nem

az ő adagja, miért nyúlt hozzá? Rikaku lopni akart.

Kis piros tócsa támad Pualu hasa alatt és a tócsa egyre nő. Ennek fele se tréfa.

— Ua . . . ua . . . — szakad fel a torkából panaszo-
san.

A kétségbeesett hangokra Akpak kibújik a kony-
hóból.

— Mi van veled, Pualu? . . . Mi fáj?

A piros hó, amelyen Pualu fekszik, pontos felele-
tet ad a kérdésre.

Akpak kimossa a sebet, halzsírral hűsíti, levelek-
kel legyezetgi. Pualu hálás szemekkel néz rá.

A vértől megtisztogatott bőrön világosan látszik a
fogak nyoma, amelyek föltépték. Vajjon ki a bűnös?
Rikaku? Rukuki?

Rukuki békésen szunyókál a házikója előtt. Rikaku
is ott hasal, de csak mímeli az alvást. A farka meg-
megrándul, mintha villamosáramot szalasztottak
volna beléje. A szeme sincsen mindig csukva, ki-ki-
nyitja időnként. Ez gyanús.

Akpak azonban nem éri be ennyivel. Bizonyossá-
got akar. Bebújik a konyhába és amikor kilép,
megint ott a szíjostor a kezében. Közelebb lép a ku-
tyaházhoz és mintha csak játszana, meg-megsuhog-
tatja az ostort a levegőben. Rukuki nyugodt lelki-
ismerettel tovább alszik. Nem úgy Rikaku. Ez már az
első ostorfüttyre feltápáskodik, a másodikra nyug-
talanul körülnéz, a harmadikra elnyargal, mint a szél-
vész. Már a nyírfáknál van, már a domb hátán sza-
lad. Rikaku a bűnös.

Amit érdemel, meg fogja kapni. Akpak senkinek
nem marad adósa.

Rikaku biceg. Hogy miért? Nem mulatságból. Ri-
kaku mostanában csak feküdni tud, ülni nem. Hogy
miért? Oka van rá.

Az előzmények legkevésbé se alkalmasak arra,
hogy Pualuval való „barátságát“ elmélyítsék. A szíj-

ostor már régen ott pihen a helyén, a kunyhó sarkában és Rikaku még mindig ellenséges szemekkel sandít a kiscsőre. Pualu behúnyja a szemét, hogy ne lássa ezt a gyűlölködő pillantást. Mit akarnak tőle? Ő egy hanggal, egy mozdulattal se befolyásolta az igazságosztást, amely Rikakura lesújtott. Sőt, mi több: fejét fülig beásta a hóba, hogy még csak ne is hallja Rikaku panaszos vonítását.

Rikakura azonban nem hatnak az ilyen finom árnyalatok. Bosszút forral. Amikor Akpak a vizen jár, megismétli a támadást. Megint vér folyik. Ezúttal Kajulik választja széjjel az ellenfeleket, ő ápolja, ő gyógyítja Pualu friss sebeit.

Amikor Akpak hazatér, ingerülten csóválja a fejét — Mit kezdjek veled? . . . Mondd!

Megint kihozza a szíjostort. Rikaku előre felszűköl, amikor meglátja. De Akpak nem uszítja rá az ostort. Leül egy köre és az ostort lefekteti a földre

— Rikaku! — kiált. — Ide gyere, Rikaku!

A kutya szeretné megtagadni az engedelmességet, de nem meri. Leszegett fejjel odasomfordál és közben hol a gazdájára, hol a földön heverő ostorra sandít. De az ostor most nem főszereplő, csak afféle „népesség, katonaság“, amelynek minden szerepe az, hogy jelen van. Akpak az ölébe veszi Rikakut és megsimogatja. A kutya csodálkozva néz fel rá. És mikor Akpak a nyakát is megvakargatja, boldogan, megkönnyebbülten felnyihog. Mi ez?

— Ide figyelj, Rikaku . . . Én nagyon szeretlek, Rikaku . . . De Pualut is nagyon szeretem . . . Miért bántod? Való ez? Mondd! . . . Ha ő követ el hibát, ő fog kikapni. De most te voltál a hibás, megérdemelnéd, hogy véresre verjelek. De nem verlek meg. Megbocsátok. Bízom benne, hogy megbánod a hibádat és megjavulsz. Ha így lesz, jóbarátok maradunk. De ha még egyszer előfordul, hogy ok nélkül megharapod... — Akpak most nemcsak a hangját, az ostort is föl-

emeli. — Ha mégegyszer előfordul, akkor jaj neked!

Rikaku zavartan pislog.

— Most eredj! . . . Nincs több mondanivalóm

Rikaku elkullog.

Amikor később megint arra jár, látja, hogy az ostor most is ott hever a ködarab mellett, amelyen Akpak ült. Meg-megbirizsgálja az orrával és sokáig nézi. Aztán hazamegy és elalszik.

Rikaku alszik. Mélyen. Jóízűen. Amikor Pualu, napi sétája során, a kutyák „lakosztálya“ mellett elhalad és az alvó Rikakut megpillantja, megszakítja a sétáját. Milyen szép, formás lábai vannak ennek a Rikakunak, milyen karcsú alakja! Nem olyan lomha és esetlen, mint az övé! . . . Irigyli? Nem irigyli.

Rikaku horkol. Olyan lármával szíjja be és fújja ki a levegőt, hogy aki ijedősebb, mint ő, régen elszaladt volna. Most visszaadhatná a kölcsönt. Elvégre neki is vannak fogai. Ha a halak nem lennének némák, sokat tudnának erről mesélni. De Pualu irtózik az erőszaktól. Csak úgy, a maga élvezetére csattogtatja a fogait, mintha be akarná bizonyítani, hogy megvarnak, hogy nem vesztette el őket.

Rikaku fölébred, és ráhunyorog a kunyhója előtt bámészkodó Pualura. Hát ez hogy kerül ide? . . . Morog egy mérgeset, de minden hátsó gondolat nélkül. A morgása gyorsan elcsendesedik, mint a megpengetett húr. Pualu fürgén rakosgatja az úszólábait, jobb félni, mint megijedni. Rikaku a földön heverő ostorra gondol, a hosszú szíjra, amely kígyósan tekereg a szikla mellett, mint a megolvadt hólé a barázdában.

Pualu lépéseket hall a háta mögött. Hátrafordítja a fejét. Senki. Oldalvást néz. Rikaku szedegeti mellette a lábait. Ha gyorsít, Rikaku is szaporáz. Ha lassabban mozog, Rikakunak az útja is ráérősebb. Mi ez? Mi történt? Félénken fölpillant a mellette lépegető Rikakura és meglepődve látja, hogy a szemeiben se harag, se gyűlölség nincsen. Barátság fénylik bennük.

Ha a hóbuckák beszélni tudnának...

Telnek-múlnak a napok. Egyszer szürkébben, más-kor színesebben. Pualu mind jobban megszereti a háziakat. Az érzéseknek ez az elmélyülése kölcsönös. Az ostorjelenet óta a kutyákkal sincsen semmi nézet-eltérése.

Amikor az árnyékok megnőnek, Pualu nyugtalanul dobálja a fejét. Talán a sötétségtől fél? Dehogy. Kajulik tudja, mit jelent ez a nyugtalanság.

— Megyünk, Pualu... Rögtön megyünk...

Pualu a partra szeretne menni. Akpak elé.

Néha odadörzsöli az orrát Kajulik csizmájához. Ez az orrdörgölés virágnyelven azt jelenti, hogy fázik, kér egy takarót. Egész sor ilyen titkos jelük van. Ha csapkod a farokúszójával, ez azt jelenti: „Szűnyog van a hátamon, légy szíves, kergesd el!“ Ha elterpeszti az uszonyait: „Álljunk meg egy percre, szeretném kifújni magam“. Ha kicsusszantja a nyelvét: „Éhes vagyok, kaphatok egy falatot?“

Kajulik ilyenkor belenyúl a halaszsákba és egymásután dobálja a halakat Pualu felé. A halak nem esnek a hóra, nem esnek a prémekre. Pualu olyan ügyes, hogy röptükben kapja el a halakat. Gyors egymásutánban búcsúznak el Kajulik tenyerétől és gyors egymásutánban tűnnek el Pualu torkában. Szemei fürgén cikáznak ide-oda, a nyaka is villámgyorsan mozog, valóságos boszorkányság ez!...

Ha nagyritkán elvétí a mozdulatot és a hal leesik, Pualu halálosan elszégyenli magát. Hogy a földről is

fölkaphatná? Hát persze, hogy fölkaphatná! De hozzá se nyúl. Hiába minden biztatás. És nemcsak hogy az elejtett halat nem eszi meg, de a póthalt se kell neki. Köszöni, nem eszik többet. Ezzel bünteti meg magát az ügyetlenségéért.

Kajulik mosolyog, de Akpak arca komoly marad.

— Jellem! — mondja — Pualu jellem! . . .

Kajulik hozza a szánt, az istrángot és szólítja a kutyákat:

— Rikaku! Rukuki!

Jóformán ki se ejtették a nevét, Rikaku máris ott van. No és Rukuki? Órá igazán nem lehetne ráfogni, hogy rohan, inkább azt, hogy vánszorog. Végül mégis odaér és türelmesen várja a szerszámot. Kajulik keze félúton megakad.

— Mi van veled, Rukuki?

Rukuki biceg. Egyik térde minden lépésnél megbicsaklik.

— Beteg vagy?

A szerszám nem Rukuki hátára kerül, hanem a földre. Kajulik ölébe veszi a kutyát és beszalad vele a kunyhóba. A kificamodott lábat visszaigazítja, sínbe rakja, bekötözi. Rukuki hősiesen tűri a fájdalmakat.

— Mi történt veled? Elcsúsztál?

Rukuki nem felel. Ha csak a nyöszörgést nem tartjuk feleletnek, amelyet a hasogató fájdalom végül mégis csak kiszorít belőle.

— Türelem, Rukuki . . . Tudom, hogy fáj . . .

Kajulik nem időzhet tovább a kunyhóban, Akpak elé kell sietnie.

— Próbálj elaludni . . . Mire felébredsz, minden rendbejön . . .

Kajulik kimegy a kunyhó elé és mit lát? Rukuki helye nem üres, Pualu hasal ott, közömbös pofával. mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, hogy a beteg szerszámja az ő hátára kerüljön.

— Már megint okoskodszt, Pualu? . . . — mondja Kajulik és megcsóválja a fejét. — Eredj innét! Ez a mesterség nem neked való! . . .

De Pualu nem enged, mindenáron pót-Rukuki akar lenni. Olyan rendületlenül kitart a helyén, hogy dorongokkal se lehetne elmozdítani.

— Hát jó! — egyezik bele Kajulik. — Ha ilyen akaratos vagy, gyere! — És hátára adja a szerszámot. — De ha a nyelved lóगतod a fáradságtól, magadra vess érte!

Az ostor cikcakot vág a levegőbe és a szán megindul. Jobboldalt Rikaku húzza, baloldalt Pualu. Ilyen furcsa fogatot se láttak még ezen a tájon. Ha a hóbuckák beszélni tudnának, naphosszat erről a csodáról karattyolnának. Kajulik a szán mögött halad és nem tudja, sírjon-e, vagy nevéssen. Az arcáról megsziről lerí ez a bizonytalanság, mintha csak nyomtatott betűkkel lenne ráírva a vonásaira.

A Nagyréten Illubalikkal és a gyerekeivel találkoznak. A csizmájuk szinte beleragad a hóba, úgy bámulják a csodát. Inupak, egy bőbeszédű öregasszony, akihez a szarkák is elmehetnének locsogást tanulni, csak tátogat, anélkül, hogy egy kukkot is szólna, mintha csak elfelejtette volna a beszédet.

Akpak bosszús arccal lép ki a kajakból, hogyne bosszankodnék, amikor már harmadik napja nincs zsákmány a vontatókötelén. De ahogy Pualut meglátja a szán előtt, egyszerre fölvidul a képe.

Estére összeszalad a falu. Aprók és nagyok, mindenki kíváncsi az ujságra. Fókaszán! No még ilyet!... A prémkereskedők sok hegyet, sok völgyet bejárnak, de azok se meséltek hasonlót. De még a kapitány se, akinek a hajója tavasszal és ősszel horgonyt vet a kikötőben. Ha meghallaná, dupla gőzzel sietne vissza a hazájába, hogy elmesélje!

Ebsont beforr. Rikaku lábficamodása csak emlék már. Igaz, hogy biceg még, de jól oda kell figyelned,

hogy észrevedd. Hanem a kövérsége annál feltűnőbb. A tétlenül töltött napok alatt alaposan elhízott.

— Elég volt a lustálkodásból! — mondja Akpak és visszaköltözteti a házikójába.

Épen jókor, mert most meg Pualuval van baj. Nemcsak hogy nem kapja el a halakat, a száját se tátja ki utánuk. Ha hívják, nem törtet oda fújva, rohanva, mint ahogyan szokott, legfeljebb a nyakát nyújtogatja a hang irányába.

— Ez a felelet, ha hívlak?

Pualu reszket. Előbb a hátán fut végig a remegés, aztán már az úszólábait is megmozgatja. És a szeme, jaj, milyen a szeme! Nemcsak zavaros, de véres is. Keresztül-kasul beágazzák az apró, piros erecskék.

— Pualu, te beteg vagy! . . . — mondja Akpak ijedten. Azzal ölébe kapja a kiskókát és beszalad vele a kunyhóba. Sót melegít a tűzhelyen, zacskóba tölti és a meleg sózacskót rárakja Pualu gyomrára. Aztán összeválogatja a legbundásabb bőröket, azokból készit fekhelyet a betegnek.

Pualunak forró a homloka. Pualu köhög. Olyan furcsán, olyan tompán, mintha nem is a tüdejéből, hanem egy mély bányából jönne fel a hang.

Kajulik kezeit tördelve áll a „betegágy“ mellett.

— Próbálj teát főzni! . . .

Kajulik bólint. Belenyúl a zsákba, amelyben a gyógyító füveket tartja és meleg főzetet kotyvaszt belőlük. Pualu belelógatja az orrát az életetartott folyadékba, de rögtön vissza is kapja. Brrr, de keserű! . . . Kegyetlenül prüszköl, hogy az „orvosság“ utolsó cseppjétől is megszabaduljon.

— Nem akarsz meggyógyulni? — kérdi Kajulik szemrehányó hangon és a párolgó főzetet újból az orra elé dugja. Pualu undorodva elfordul.

De Kajulik nem enged. Odainti Akpakot, aki befogja a kiskóka orrát, kinyitja a száját, úgyhogy Kajulik zavartalanul a torkába öntheti az orvosságot.

Akpak fáradt. Orráig magára rántja a hálózszakot.

— Te nem fekszel le?

— Még nem! — suttogja Kajulik.

Ha Akpak nyitva tudná tartani a szemét, láthatná, hogy kis csomókat tépked ki a hajából és a kitépett hajcsomókat beleveti a tűzhely lángjába. Nem tudják, hogy miért? Eszkimóéknál mindenki tudja. A megpörkölődő haj orrfacsaró illata elkergeti a Rossz Szellemeket, megtisztogatja a betegség fészket.

Most már Kajulik is lefekhetnék, de nem tudja rászánni magát, hogy egyedül hagyja a beteget. Továbbra is ott guggol Pualu fejénél és aggódva hallgatja gyors, lihegő lélekezését.

A mécs lángja szomorún, fáradtan pislog. Mintha haboznék, égjen-e tovább, vagy elaludjék.

A mécs is sajnálja Pualut.

Aludj, kis szarvas, aludj!

Reggel Kajulik elszalad Inupakért.

— Pualu beteg . . . Gyere azonnal!

— Mit adsz, ha jövök?

— Halat és húst.

— Sok halat adsz?

— Sok halat.

— Sok húst?

— Sok húst.

Inupak magára kapja a bundáját és szalad Kajulik után a rossz, öreg lábaival, hogy a lélekzete is elakad. Inupakot messze földön ismerik. Inupak javasaszony. Sok beteget lábpraállított már. Fűvekkel, ráköp-döséssel, százféle más praktikával.

Az öregasszony háromszor körüljárja a kunyhót, azután a könyökével betaszítja az ajtaját. Kint is mormog. Titokzatos szavakat, furcsa varázsigéket, amikből Kajulik egy kukkot sem ért. Azután leguggol Pualuhoz, félrehajtja a bőroket, amikkel leterítették, megkenegeti a nyakát valami jószagú faggyúval és beleharap. Öreg fogak harapása szerencsét hoz. Pualu meg se mukkan. Vér? Egy cseppnyi se serked ki a harapás nyomán. Inupak fogai nem élesek, régen beletompultak a bőrrágásba.

Az öregasszony már messze baktat a hóban, de Kajulik még most is hallja az érdes, száraz nevetését, amellyel a húst és halat a batyujába rakta. Olyan volt ez a hang, mint amikor két fadarabot összeütögetsz.

Inupak kis pont már csak. Fekete pont a fehér hóban. Azután ez a kis pont is eltűnik.

Kajulik elfordul az ablaktól és visszamegy a beteghez.

— Hogy vagy? . . . Jobban vagy?

Pualu ritkábban köhög. A lélekezése is nyugodtabb.

Ha egy jót tudna aludni! . . . De nem tud. Nyugtalanul forgolódik a bőrök alatt és a bundájára fekete térképet rajzol a verejték. Jó Szellem, tekints le Pualura! Küldd el hozzá hűséges szolgálóidat, a Fehérszárnyú Madarakat, hogy hosszú, mély álmod legyezzenek a szemeire!

Kajulik nagyot sóhajt és a sóhajtás után a kunyhó fülledt melegében, a halzsírlámpa pislogó világa mellett, mélabús dal indul el az ajkairól. A dal egy fiatal és kíváncsi iramszarvaskisasszonyról szól, aki egy álmatlan éjszakán elhatározza, hogy megoldassa az égbolt csillagait. Szalad éjjel, szalad nappal, egy lélekzetnyi pihenőt se engedélyez magának, szalad az úttalan-utakon, patakparton, tóparton, szalad és számolja a kicsi és nagy, fényes és sápadt csillagokat. Szalad és számol, de valahányszor megbotlik, mindig belezavarodik. Ilyenkor mindig előlről kezdi a számolást. Pedig gyakran megbotlik, mert mind a két szeme az égboltot fürkészi, hogyan is láthatná, miféle göröngyök gurulnak a lába elé. Szalad a puha hóban, szalad a kemény sziklákon és számol, egyre számol. Addig szalad és addig számol, amíg holtfáradtan elterül egy hóbuckán, szemei becsukódnak és meglepi az álom. Aludj kis szarvas, aludj! . . . Álmában fölébe hajlik a Jó Szellem és a fülébe súgja a titkot, hogy a további szaladgálástól megkímélje. Azóta a kis szarvas tudja, hány csillag van az égen, de nem mondja meg senkinek.

Altatódal. Bölcsődal.

Kajulik olyan halkán énekel, hogy a hangja jóformán nem is hallatszik, csak az ajkai mozognak.

— Pualu meggyógyul! ... Pualu meggyógyul! ...

Nem először énekli ezt a dalt. Valamikor minden este énekelt. De akkor mást akart álomba ringatni vele. Egy másik Pualut.

Hogy lehet az, hogy olyan sokszor énekelt és mégis akadozik a nyelve. Vagy talán épen azért akadozik? . . .

Akpak már régen ott áll mögötte. Észrevétlenül lépett be a konyhába és lábujjhegyen került a háta mögé. Most ő is leguggol a kisékához és Kajulikkal együtt énekli:

„Aludj, kis szarvas, aludj!“

Pualu elalszik.

Kajulik és Akpak is lefeküsznek.

Reggel Pualu ébred fel elsőnek. Madár szállt a konyhó tetejére, annak az énekét hallgatja. Akit eny nyire érdekel a madárszó, annak a Jó Szellem nem lehet haragosa!

Másodiknak Kajulik nyitja ki a szemét. Ő is hallja a madarat. Vidáman csattog, a Jó Szellemet dicséri. Úgy látszik, nincs baj. A veszély elmúlt.

Kajulik megérinti Pualu fejét. Aztán a saját homlokához érteti a tenyerét. Nem, Pualu feje nem forró. Ugrálni volna kedve, sikongani szeretne, mint a sirály. Szinte kiárad belőle az öröm. Felveti, ha gyorsan meg nem felezi valakivel.

— Akpak! . . . Ébredj, Akpak!

Kirángatja a hálósákból és körülugrálja, körül táncolja vele a konyhót.

— Pualu meggyógyul! . . . Pualu meggyógyul!

Kajulik bőroket tisztít a padkán és az ablakon keresztül megpillantja a konyhó körül ólálkodó Inupakot.

— Akarod, hogy bejöjjek? — kérdi.

— Akarom!

— Mit adsz, ha bejövök?

— Halat és húst.

— Sok halat?

- Sok halat.
- Sok húst?
- Sok húst.

Inupak egy farkasfogat húz elő a csizmája szarából, barna, ráncos ujjai közé veszi, mint valami ceruzát és köröket, csillagokat, mindenféle titokzatos jeleket rajzol vele Pualu hátára. Pualu békésen türi a varázslatot, csak amikor olyan helyeken járkál a farkasfog, ahol Pualu csiklandós, akkor szorul ki valami vékonyka kis hang a torkán, olyanféle mint az egércincogás. Inupak most a bagót, amit reggel óta rágott, ráköpi Pualu fejére, oda is nyomkodja a tenyerével. Közben állandóan jár a szája, de olyan sebesen hadarja a mondókáját, hogy egy szavát se érteni. Pualu únott arcot vág a ceremóniához, mintha csak ezt mondaná:

— Ugyan, hagyj már békén! Nem látod, hogy álmos vagyok?

De Inupak — akármilyen nagy varázsló — nem érti meg ezt a jelbeszédet.

— Ma még ne engedd ki! . . . — rendelkezik. — A hideg levegő megárthat neki . . . — Ezzel veszi a halat és húst és vigyorogva odébbáll.

Kajulik folytatja a megkezdett munkát. Egy éles kagylóháttal vakargatja a földre kiterített fókabőrt. Látnátok, milyen gyorsan jár a keze! Miért siet úgy? Hogy minél előbb végezzen és bemehessen Pualuhoz.

No már bent is van. Leguggol melléje és a tenyeréből eteti. Haldobálás? Jó is lenne! . . . De ma még nem lehet. Talán holnap.

— Egyél! . . . Ne kéresd magad!

De Pualu csak immel-ámmal eszik. Így is mindössze néhány falatot. Azután félretolja Kajulik tenyerét. Köszöni, elég volt.

— Aludj, Pualu! . . . Aludj, hogy erőre kapj. Akarod, hogy meséljek?

Kajulik nem várja meg a biztatást. Két kis jeges-

medvéről mesél, akik hét nap hét éjjel utaztak egy elszabadult jégtáblán. Micsoda tájakat láttak! Micsoda embereket! . . . Egy hajóval is találkoztak, amely két hatalmas kéményből okádta a füstöt.

A mese végét Pualu már magának mondja el. Pualu nem hallja. Pualu alszik.

Pár nap múlva híre-hamva sincsen a betegségnek, A Jó Szellem elkergette, mint a füst a szúnyogot.

Rikaku és Rukuki örvendező farkcsóválással ugrándoznak Pualu körül, amikor először fekszik ki a kunyhó elé.

Kajulik és Akpak arcáról naphosszat nem hervad le a nevetés.

Amikor az Illubalik-gyerekek meghallják, hogy Pualu felgyógyult, sietve meglátogatják.

— Mondd, Akpak, mikor fogod be Pualut megint a szánkóba?

Inupak is odatopog és vigyorogva hátbavágja Kajulikot:

— Mondtam, hogy meggyógyítom? . . . Mondtam?

Mindenki jókedvű. A nap is nevet. A Nagy Hegy csúcsa olyan ettől a nevetéstől, mint egy gyémántos cukorsüveg.

Kivel játszol, Pualu?

Kajulik furcsa bőrdarabkákat szabdal. Olyan alakúakra szabja őket, mint az emberi szem. A bőrdarabkákat megfesti. Pirosra, sárgára, kékre. Aztán szalad a csonttűért, a fonalért és a darabkák szépen összeilleszkednek, mintha soha nem lettek volna különállók. Most medveszőrt kerít — ez lesz a töltelék — aztán az utolsó szeletet is bevarrja. Már csak néhány öltés van hátra, amikor észreveszi, hogy Akpak is ott van a kunyhóban, a háta mögött áll, onnan nézi a munkáját.

— Varrsz? — kérdi mosolyogva.

— Varrok.

— Labdát?

— Labdát... — mondja Kajulik.

— Az Illubalik-gyerekeknek?

Kajulik a fejét rázza.

— Nem nekik.

— Hát kinek?

Kajulik elpirul.

— Hiszen tudod... — mondja szégyenkezve.

— Tudom! — kiáltja Akpak és az arca ragyog. — Persze, hogy tudom!

A labda elkészül. Ha gyárból rendelik, akkor se lehetne különb. Kajulik odaviszi a sarokba.

— Nesze!... A tiéd!...

Pualunak fogalma sincs róla, mit kezdjen vele. Megszagolja, aztán ellöki az orrával. Nem, ez nem

ennivaló! . . . A labda leesik a földre és elgurul. Gurul, gurul, amíg csak bele nem fárad.

Kajulik fölveszi és megint elgurítja. A labda gurul és megáll. Pualu bambán néz utána. Csoda ez! . . .

Amikor Kajulik megismétli a játékot, Pualu képe csupa figyelem. Még a bajusza szálai is figyelnek. Alighogy Kajulik elgurította a labdát, Pualu utána veti magát és ráteríti az egyik uszonyát. De csalódik. A labda ott marad fogságban és nem gurul. Új kísérlet. A labda kicsúszik az uszonya alól, de csak egyetkettőt fordul, azt is egyhelyben.

Végre rájön a játék nyitjára. Rápofoz az oldalára az uszonyával és a labda most már engedelmes. Pualu fölvakant örömeiben. Nem is egyet vakant, többet. Aprókat. Hangosakat. Tetszik neki a játék. Annyira belemelegszik, hogy nem is akarja abbahagyni. Hiába nyúl bele Kajulik a halaszákba, hiába üti meg az orrát az ismerős halillat.

— Pualu! . . . Ebédelni!

Pualu se nem lát, se nem hall. Labdázik.

Egyre ügyesebb. Már kettesben játszanak Kajulikkal. Kajulik elveti a labdát, Pualu visszadobja. De nem az uszonyával ám! Az orrával! . . . Olyan szemfülesen helyezkedik, hogy minden labdát elcsíp.

Később Akpaknak is kedve támad és most már hármában folyik a játék.

— Vigyázat! Kezdjük!

Kanojak és Orolak kunyhóról-kunyhóra járnak a hírrel:

— Pualu megtanult labdázni! Nem akarjátok megnézni?

Csakhogy a háziak nem mindig érnek rá. Akpak a vizen van, Kajulik a bőrökkel bajlódik, kivel játszol, Pualu?

A leleményes Pualu megmutatja, hogy nem szorul játszótársakra, egyedül is elszórakozik. A kunyhó falához veri a labdát és orrával löki vissza.

Nemcsak Kajulik, de Akpak szája is tátva marad a csodálkozástól. Pualu néha olyan magasra hajítja fel a labdát, hogy a nyakuk is belefájdul, ha követni akarják az útját.

Úgyesen labdázni nem nagy hőstett, de ha hallja, hogy a falubeliek Pualu művészetéről áradoznak, Akpak melle mégis domború a büszkeségtől. Amikor a vinnyogó kiséfőket a szikláról fölszedte, dehogya gondolta volna, hogy labdázni fog vele!

Ismeretlen part, ismeretlen sziklák

Akpak új kajákat épít. Nem umijakot, hosszú és széles asszonycsónakot, de nem is egyszerű lélekvesztőt.

— Miféle csónakot építesz? — érdeklődik Kajulik.

— Majd megtudod! — felel Akpak.

Furcsa válasz. Titokzatos válasz. A legtekervényesebb agyvelő se tud rajta eligazodni.

Kajulik minduntalan kiszalad a kunyhó elé, hogy a munka haladását ellenőrizze. Pualu kényelmesebb módon elégíti ki a kíváncsiságát: egyszerűen el se mozdul Akpak mellől.

— Még megérem, hogy te is kajákat építesz! — mondja Akpak mosolyogva.

Kajulik oldalát fúrja a kíváncsiság. „Majd megtudod, majd megtudod!” — ismételgeti Akpak válaszát. De mikor tudja meg?

Gyorsabban, mint remélte.

— Adj ma Pualunak kétannyi halat, mint máskor szoktál! — hallja harmadnap.

— Kétannyit? Jól értettem?

— Ne csodálkozz. Pualu elkísér. Pualu vadászni jön velem.

No most megtudta. Akpak azért épített nagyobb kajákat, hogy Pualu is elférjen benne.

— Mit csinálok én egyedül, ha mind a ketten itt-hagytok? — kérdi Kajulik tréfásan.

Pualunak semmi kifogása nincsen a dupla adag hal ellen. Akpak is erőt gyűjt a vadászathoz. Kajulik

mosolyogva nézi, hogyan kebelezi be egyik darab szalonnát a másik után.

Akpak fejére veszi a kajakot és kiadja a jelszót:
— Indulunk!

Pualu nehezen mozdul, a labdával kacérkodik.

— Nem, Pualu, a labda itthon marad!

Hideg szél fúj, vág, mint a kés. De a vadászok már messze járnak. Csónakjukból az öböl kis tócsának látszik, amelyben összegyűlt a megolvadt hó leve.

A hullámok ide-oda dobálják a kajakot, de Pualu nem fél. Élvezi az utazást. Elnézi a feje fölött keringő sirályokat és hangos ugatással válaszol a vijjogásukra. Gyönyörködik az Akpak evezőjéről lepergő vízgyémántokban. Urasan, előkelően feszít a kajaklyukban. Már csak az hiányzik, hogy megtanuljon lándzsát vetni és mindenki eszkimónak nézi.

Hanem Akpakot ma kerüli a szerencse. Vannak ilyen különös napok. Egyszer a hajítódárdája téveszt célt, máskor olyan távoli jégtáblákon pillant meg fókákat, hogy a legerőltetettebb evezéssel se tud a közelükbe férkőzni.

— Zsákmány nélkül megyünk haza, Pualu! — mondja rosszkedvűen.

Jóformán be se fejezi a mondatot, amikor megroppan a csónak, orra a levegőbe emelkedik, aztán felborul. Szerencsére Akpak nem veszi el a lélekjelenlétét. Első dolga, hogy a zubbonyát leoldja a kajakról. Egy szempillantás alatt megállapítja, hogy egy alattomos, víz alatt úszó jéghegy borította fel a csónakot. Merre van? Fölkapták és messzire ellódították a hullámok. Van-e olyan úszó, aki beéri? Nincs. No és Pualu? Jóságos Szelleme, hol van Pualu? A torka összeszorul. Kiáltani, ordítani szeretne, de nem tud. „Pualu!” — próbálkozik — „Pualu!” De a hang, amelyet kikényszerít, szánalmasan erőtlen. És még ezt az erőtlen, bágyadt kis hangot is százfelé tépi a hullámok zaja és a szél vijjogása.

Egyszerre csak furcsa zaj üti meg a fülét. Mi ez? Égdörgés? Vagy jégtorlaszok ütköztek össze talán? Körülnéz. A hang eredetét keresi. Végre megtalálja. A hang Pualu hangja. A jégen hasal, nem is messze tőle és bömböl, ahogyan csak a torkán kifér. Hála neked, te Jó Szellem, hogy megtartottad!

A jég, amelynek a szélén megpillantja, nem úszó tábla, összefüggő, hatalmas mező, amely kiszalad a partig. Csak meg ne dermedjen a jegesvízben, mielőtt célhoz ér! . . . Kétségbeesett erőfeszítéssel birkózik a hullámokkal. Küzd és győz. Csak amikor már fönt fekszik a jégen, meggémberedett tagokkal, nagyokat zihálva, akkor érzi, milyen közel volt hozzá, hogy elfogyjon az ereje.

Pualu odacsúszik hozzá.

— Pualu! . . . — suttogja Akpak és gyöngéden magához szorítja.

Mihez fogjak? Itt, a jégen nem maradhatnak. Legalább fel tudna ülni. Addig erőlködik, amíg sikerül. Pualu, mintha csak erre várt volna, odahajtja a fejét az ölébe. „Simogass meg!” — ezt jelenti a mozdulata. Akpak megérti és megsimogatja. Aztán nagynehezen feltápáskodik.

— Siessünk, Pualu! . . . Hamarosan sötét lesz!

A kajakot keresi, de hol járhat már, miféle hullámok hátán táncol? A kajak elveszett. És nemcsak a kajak veszett el, de elvesztek vele a drága fegyverek és szerszámok is.

Akpak körülnéz. Ismeretlen part, ismeretlen sziklák, ismeretlen hegyek. És a sötétség egyre közeleg. Olyan sebesen jön, hogy szinte hallani a lépéseit.

— Hogyan fogunk hazakerülni, Pualu?

Pualu nem tud válaszolni a kérdésre.

Más talán tud?

Meg fogsz fagyni, Akpak!

Az ég sötét. Se a hold, se a csillagok nem tájékoztatják. Akpak falut keres, de egyetlen kunyhót se lát a közelben. Mit tehet? Megindul a part hosszában. Ha helyes irányt választ, majd csak hazaér. Ha rossz irányba indul, akkor is el kell jutnia előbb-utóbb valami faluba.

Csak a szél gyengülne legalább! De nem gyengül. Ez már nem is szél, valóságos hóvihar. Olyan erővel vágja az arcukba a havat, hogy szemük, szájuk megtelik vele.

— Baj van, Pualu . . . — dörmögi Akpak. — Baj van . . .

Hol a parton haladnak, hol a jégen, ahol könnyebb a járás. Előre, mindig csak előre. Kínlódva. Vánszorogva. Az a kérdés, a nagy kérdés, az út fogy-e el előbb, vagy az erejük. Az út — úgy látszik — nem akar elfogyni. A hómező végtelen. A fehér paplan alatt kövek, eldugott sziklák rejtőzködnek, ezernyi akadály, amely nehezíti, késlelteti az útjukat.

Kajulik az öbölben vár, mind nyugtalanabbul kémelve a tengert. Hiába faggatja a hazatérő kajakosokat, egyiküktől se hall olyan hírt, amilyent hallani szeretne. Amikor ez a kép megjelenik a szemei előtt, Akpak újult erővel folytatja az utat. Pedig milyen jó volna megpihenni! . . . Legalább annyi időre, amennyi alatt egy pipát elszív. De nem szabad. Jól tudja, hogyha lefekszik, soha többé nem fog fölkelni.

Pipa? Akpak nevet. De milyen keserűen. Hiszen bőrig vizes. Dohánya, tűzszerszáma is elázott.

— Vauu . . . vauuu . . .

Ez Pualu vonítása. Fáradt hang. Keserves hang.

— Mi baj, Pualu? Zihálsz? Nem bírod?

Megint Kajulikra gondol, aki fel-alá szaladgál a parton. A kezét tördeli. Elszabadult haját tépi, cibálja a szél.

— Bírnod kell, Pualu! — bödül fel elkínzottan.

Kell? De hogyan? . . . Akpak megbotlik és képtelen feltápáskodni. Erejének utolsó tartalékát is elhasználta.

Pualu odabújik hozzá, meleg hátát az álla alá tolja. Ez jó. A meleg jó. Megdermedt karjával átfogja Pualut, hogy ő is adjon, mennél többet adjon a teste melegéből.

— Kelj fel, Akpak! — biztatja magát. — Kelj fel!

Lehet, hogy szóval mondja, lehet hogy csak gondolatban, de a biztatásnak nincsen foganatja. Mászás teher a háta, képtelen felemelni. A lába elzsibbad, de nem törődik vele. A zsibbadtság kellemes. Most már nemcsak a lába zsibbadt, a hangyajárás a karjába is átterjed. De az agya csodálatosan eleven. Ezer emlék rohanja meg egyszerre, kavarnak, gomolyognak, mint a szélkergette felhők.

Aztán valami meleget érez. Pualu nyalogatja az arcát. Fel akarja emelni a kezét, hogy megsimogassa, de nem sikerül.

— Meg fogsz fagyni, Akpak! — mondja magának.

— Meg fogsz fagyni!

Tudja, hogy nem túloz és még sincsen ereje, hogy megmozduljon. Csak a fejét tudja fölemelni — micsoda szörnyű erőfeszítés árán! — de az is visszabilLEN.

— Mindegy! — gondolja. — Fagyjak meg. Itt a hóban nagyon jó.

Érzi, hogy a szemhéja mindjobban elnehezül. Ha lecsukódik, nincs többé segítség. Többször is visszarántja. Eleinte sikerül, aztán már nem.

— Aludni!... Aludni!...

És már álmodik. Azt álmodja, hogy leteszik a földre és ráadják a halottasruháját. Aztán börzsákba varrják, hogy mennél kisebb sírba beleférjen. Fegyverei, csónakjai, szerszámai is kikerülnek a szabadba, hogy „kimenjen belőlük a halálszag“. De hol van Kajulik? Sehol se látja. Idegen, ismeretlen asszony gyújtja meg a szurkosforgácsot, idegen, ismeretlen asszony lóbálja meg a fáklyát, idegen, ismeretlen hang sipózza: „Itt már semmi keresnivalód!“ Kinek a hangja?

Még csak félig alszik, nem egészen. Félálmában kétségbeesett vonítást hall. Miféle vonítás ez? Pualu soha nem szokott így vonítani. Miért vonít?... Féleje akar nyúlni, hogy elhallgattassa, de csak a szándékig jut el.

Vajjon hova kerül, Halottországba-e, vagy Magasországba? Halottországba egy csúszós, tükörsíma jég hídon keresztül vezet az út és a híd végén két harapós fóka várja a jövevényeket. De ha szerencsésen odaérsz, örök boldogság az osztályrészed. Ez az ország, amely a tenger mélyén van, csupa fényesség és napsugár. Amerre csak lépsz, édesvízű patakok csörgedeznek benne és annyi a vadja, a madara, hogy az inséget hírből se ismerik.

Magasországba a szivárvány hídja vezet el. De mielőtt a hídra rátennéd a lábad, előbb egy hatalmas hegyen, vértől csepegő sziklák között kell átvergődöd. Ez az ország sok tekintetben hasonlít a miénkéhez. Hegyek és völgyek tarkázzák, kék ég borul föléje és hideg szelek fütyülnek benne. Az idekerülő lelkek egy kerek tó partján, sátrakban táboroznak. Amikor a tó kiárad, a földön esik az eső. Magasországban sok az áfonya és sok a holló. Éjnek évadján a lelkek bálnafejekkel labdáznek.

Pualu még egyre vonít és egyre keservebben, egyre szívszaggatóbban. Akpak fülébe vattát dugott

Pualu még egyre vonít...

az álom, ő nem hallja a hangokat. De egy behavazott kunyhó lakói meghallják. Száncsilingelés, fáklya-lobogás és a megdermedt Akpakot már húzzák is a kutyák a kunyhó felé. A kunyhóban bőrökre fektetik, hóval dörzsölik és addig lóbálják a karjait, a lábait, míg életet nem dögönyöznek beléje.

Pualu ott marad a hóban. Csak a hold kiflije a társasága. De a hold hidegen, részvétlenül nézi a szenvedését. Mi lesz vele? A szán, amely Akpakot elvitte, már messze van, de a nyoma fényesen csillog a hóban. Pualu elindul a szán után. Siet, ahogyan csak az ereje engedi. De az ereje nem sokat enged. A fűrgelábú kutyákkal még frissen se tudott versenyezni, hát még így, fáradtan, kimerülten! . . . A hold fényesen ragyog a feje fölött, mintha csak azért nem takarnák el a felhők, hogy az utat mutathassa Pualunak.

Akpak arcába visszaköltözik a pirosság. Szemei izgatottan járnak be a kunyhót.

— Pualu . . . — sóhajtja. — Hol vagy, Pualu?

Akik körülötte állnak, azt hiszik, félrebeszél.

— Pualu . . . — ismétli — Pualu, Pualu . . . — hajtogatja. Makacsul, következetesen. Nem únja meg. Nem hagyja abba. Tízszer is elmondja. Ötvenszer. Százszer. És mintha megfürdött volna, olyan vizes a teste a verítéktől. — Pualu, merre vagy? — De hiába nyujtogatja a nyakát, a kunyhóban csak bőröket és szerszámokat lát, néhány padkát és egy lobogó halzsírmécset.

— Keresel valamit? — kérdik a kunyhóbeliek.

Akpak szemei fáradtan lecsukódnak. Nem felel. Nincs ereje hozzá.

— Pualu . . . — suttogja — Pualu . . .

Halk, erőtlen hangja, amelyről azt hinnéd, a kunyhó tetejéig se hangzik fel, kisurran az ajtóréson, tovasiklik a havon, mint a szán. A zuzmók és mohák félrehajolnak az útjából, csúszós jégdarabok fekszenek alája, hogy siettesék és — csodák csodája! —

eljut Pualu füleihez. Pualu tisztán, világosan hallja a hangot és mintha madzaggal húznák, úgy igazodik utána. Ez a hang új erőt önt beléje. Ha most kezdené meg a vándorlást, akkor se lehetne frissebb és fűgőbb. Kövek és sziklák gyors egymásutánban maradoznak el mögötte.

Nem is ügyel a szánnyomokra. Akpak türelmetlen, aggódó hangja minden nyomnál tisztábban mutatja az utat. Hogy sötét van? Akpak hangja minden fáklyánál fényesebben világít.

A kunyhó. Pualu nem habozik. Végigcsúszik az alacsony alagúton és belüki orrával az ajtót.

Akpak felkönyököl.

— Pualu, Pualu! . . .

Pualu olyat vakkant, hogy csaknem kialszik tőle a mécláng. És nyihogva, boldog nyöszörgéssel keresi Akpak fölmelegedett kezeit, pirosra gyulladt arcát. És reszket a háta, reszketnek az úszólábai, még a bajusza szálai is reszketnek. De most már nem a hidegtől. Az örömtől.

A kunyhóbeliek álla leesik a csodálkozástól. Ilyet még soha nem láttak. Mi ez?

Akpak talpraugrik. Halottország? Magasország? Hol van már mindez? Élet, élet, élet!

De még gyöngé. De még szédül. Gyalogszerrel hosszú lenne az út hazáig.

— A Kis Öbölben lakom. Hazavinnél?

Kinjuran — mert így hívják a kunyhó tulajdonosát — kérdéssel felel a kérdésre:

— Hogy hazavinnélek-e? El se engednék egyedül! Aludd ki magad és mihelyt kivilágosodik, útnak indulunk! . . .

Akpak is, Pualu is egyhuzamban átalusszák az éjszakát. Talán estélig se ébrednek fel, ha Kinjuran fel nem kelti őket.

— Hé! Ébredés! . . . Ennetek is kell valamit, hogy erőt gyűjtsetek az útra!

Akpak és Pualu nem sokat kínáltatják magukat, derekasan hozzálátnak az elébüktett enniyalóhoz.

Kinjuran felszerszámozza a kutyákat, Akpakot prémekebe csomagolja és ráfekteti a szánra.

— Pualu is fáradt. Ha nincs ellenedre . . .

Kinjuran nem is engedi, hogy befejezze a mondatot. Felkapja Pualut és őt is elhelyezi a szánon. Hosszú szán, széles szán, van rajta hely bőven.

A szeretet nem olyan, mint a medvehús

Kajulik egy kövön ül a kunyhó előtt és a messzeségbe néz. Akpakot várja, aki kajakjával a fején jön majd az öböl felől, háta mögött Pualuval. Mert jönni fognak, az bizonyos. Akpak tud bánni a csónakkal, Akpak nem fél a sötétségtől, Akpak kineveti a vihart. Ha rossz gondolatok kerülgetik, igyekszik elhessegetni őket.

Szuroksötét volt, amikor a partról hazajött, azóta is itt, a metsző hidegben tölti az éjszakát. Legfeljebb egy-egy percre ment be, hogy a meggémbereedett ujjait megmelegítse. Se egy korty ital, se egy falat étel nem ment le a torkán. Ki tud ilyenkor a gyomrára gondolni?

Ilyenkor? ... Milyenkor? Hiszen semmi baj nincs. Akpak biztosan partraszállt és valami kunyhóban várja meg, amíg a szél elcsendesedik. És megint elmondja, amit konokul és babonásan annyiszor elmondott már: Akpak tud bánni a csónakkal, Akpak nem fél a sötétségtől, Akpak kineveti a vihart.

Amikor Kinjuran kutyái megállnak a kunyhó előtt, Kajulik nem akar hinni a szemének. Kajulik gyalog indult el, miért hozzák szánon haza? Miért? Miért?

Hangos jajveszékeléssel veti rá magát a bőrökbe bugyolált Akpakra, akinek csak az orra látszik ki a rengeteg takaróból.

— Beteg vagy? Megsebesültél? Lefagyott a lábad? Beszélj! Beszélj! ...

Akpak mosolyog:

— Ha tudnék!... Hiszen nem engedsz szóhoz jutni!

Mosolyog. Hála neked, te Jó Szellem! Ha mosolyog, akkor nincs baj!

— No és Pualu? ... Pualut hol hagytad?

A kérdésre maga az érdekelt adja meg a választ. Hirtelen megmozdulnak a prémekek és egy gömbölyű, barnásfekete fel emelkedik ki a halomból.

„Jelen!“ — mondaná, ha beszélni tudna. Így csak a fényes szeme beszél. De ezek a szemek a leghoszszabb, legcirkalmasabb szónoklatnál is többet mondanak.

Kajulik ujjai nem tudnak megválni Akpak kezétől. Mintha csak odafagytak, vagy odaragadtak volna.

De azért ne aggódjatok, Pualu se rövidül meg. A szeretet nem olyan, mint a medvehús. Akárhány részre osztod, akármilyen bőven adagolod, sohase fogy el.

Nemcsak Kajulik öleli át Pualut, Pualu is viszonozza az üdvözlést és az úszólábait szorosán odatapasztja az asszonya hátához. Ha Akpak véget nem vet az érzelmes jelenetnek, talán még most is folytatják.

— Ez itt Kinjuran! — mondja Akpak. — Ő az, aki a hóból fölszedett. Vezesd be a kunyhóba és adj enni a kutyáinak!

Akpak lekecmereg a szánról és Pualu is követi a példáját. Segítség? Minek?

— Milyen jó itthon! — sóhajtja Akpak.

Pualu bömböl egy öblöset. Aki ért fókául, megmondhatja, hogy ez ugyanazt jelenti.

— Kinjurant nem engedjük haza. Főzzél levest és húst és hívd meg lakomára a falubelieket!

Így is történik. Kajulik sorbajárja a kunyhókat. De nem egyedül ám. Pualu kíséretében. Pualu minden kunyhó előtt elvakkantja magát. Csöndesen?

Módjával? Dehogy! Aki nagyot hall, az is felfülel a hangjára. Nincs az a trombita, amelyik versenyezni tudna vele. Alighogy felharsan a hangja, az otthonlevők kibújnak a kunyhóból, vagy legalább a fejüket mártják ki a kisablakon.

— Tudtuk, hogy te vagy! — mosolyognak Pualura.

Nem, Pualu hangja nem olyan kellemes a fülnek, mint a madarének és mégis szívesen hallgatják.

Kajulik kagylót formál a tenyeréből, úgy kiáltja:

— Gyertek el lakomára! . . . Naplemente után lakoma lesz Akpaknál!

— Köszönjük! . . . Ott leszünk! — hangzanak a válaszok.

Az üzenethordók felszedelődznek és mennek a következő kunyhó elé. Mint ahogyan a kanász a tülkét, úgy viszi magával Kajulik Pualut.

— Gyertek el lakomára! . . . Naplemente után lakoma lesz Akpaknál!

— Köszönjük! Ott leszünk!

Néha megállnak, megpihennek egy szusszanatra; a kunyhók messzire esnek egymástól és Pualu nem kengyelfutó. Amikor kifújta magát, vakkant egyet és máris indulnak az új cél, az új kunyhó irányába.

A nap feje leesik, mint a szívenlőtt gránátosé a cél-lövöldében. Az asszonyok megszírozzák, új varkocsba fonják a hajukat és színes gyöngyöket akasztanak a nyakukba. A férfiak bundát váltanak, ünnepi prémekekbe bújnak.

— Mehetünk?

— Mehetünk!

Akpak kunyhója körül nagy az élénkség. Ki szánon érkezik, ki gyalog. A kunyhóban bunda bunda mellett szorunkodik. Egy gombostűt se lehetne benne leejteni. Hogyan is próbálnának ilyesmit, amikor az eszkimóknak fogalmuk sincs róla, mi az a gombostű.

Az egyik vendég csuklyájában kisbaba bög. Őt is elhozták. Ő is megünnepli Akpak szerencsés megme-

nekülését. A kis eszkimó ruhája ugyanolyan, mint a nagyoké. Ha kiveszik a csuklyából, elhallgat, ha visszateszik, újból rázendít.

Mások a kutyáikat is elhozták. Valóságos kutyagyűlés van a kunyhó körül. Kiskutyák, nagykutyák. De se az enyelgésük, se az acsarkodásuk nem zajtalan. Magas hangok, mély hangok, tisztáncsengők és rekedtek, csak úgy visszhangoznak a hegyek az ugatásuktól.

A kunyhó közepén, széles kört alkotva, helyezkednek el a férfiak. Az asszonyok és gyerekek a férfiak mögött keresnek helyet maguknak. A leves jószagú gőze, a hús ínycsiklandozó illata jókedvre deríti a vendégeket. A nyelvek nem tudnak nyugton maradni a szájukban, meg-megmozgatja őket a türelmetlen várakozás.

— Hozom már, hozom! . . . — jelenti Kajulik.

A bogrács kézről-kézre jár. Ki a késével szabdal, ki a kezével, a fogával tép le a húsból egy darabot. Milyen élvezettel esznek! Milyen hangosan! . . . Most semmi másra nem gondolnak, semmi mással nem törődnek, csak az evéssel. Hideg? Hóvihar? Másnapi gondok? Hús, zsíros, jószagú hús. Nemcsak az állkapcsuk mozog, a fülük, a homlokbőrük is. Kész zene, ahogyan szürcsölik a levest, ahogyan a velőcsontokat szopogatják. Egész falkáraláló kutya jólakhatnék a csontokkal, amiket a hátuk mögé hajigálnak. De ma a kutyák is húst kapnak, a csontokra csak másnap fanyalodnak rá.

— Meséld el, hogyan történt! — mondja Awararak.

Akpak szabadkozik:

— Mit meséljek? Azt hiszitek, érdekes?

De a vendégek nem nyugosznak. Addig faggatják, amíg a jéghegy-kaland legkisebb részletét is ki nem csiklandozzák belőle.

Persze, Kinjurant is meghallgatják.

— Ülök a kunyhóban és éppen friss halzsírt akarok tölteni a mécsesbe, amikor egyszerre csak hoszszú, keserves üvöltést hallok . . . — Terjengősen, fontoskodón adja elő a mondókáját.

Közben persze folyik a lakmározás. Kajulik nemcsak főthússal kínálja a vendégeket, a nyersét se kínálja tőlük.

— Bálnaszalonna! — derül valaki.

— Lazac! — lelkesedik egy másik vendég. — Soha egyetlen iramszarvast ne ejtsek el, ha nem lazac!

Pualu nem a kutyákkal eszik. Pualu családtag. Ott a helye a vendégek között. Beveszi magát a kuckójába és mint valami uralkodó, úgy fogadja a hódolatot. Nincs vendég, aki ne járulna elébe. Aki néhány szóval, vagy simogatással ne ünneplné. Mert abban, hogy ma itt ülnek és lakmároznak, nemcsak Akpaknak és Kinjurannak van része, az érdem oroszlán-része Pualué.

A házigazdának semmi szüksége rá, hogy kínálgassa a vendégeit. Esznek azok maguktól is. Esznek? Fálnak. Esznek, amennyi csak beljük fér. És mondhatom, jókora adag fér beljük. Az eszkimónak csak a termete kicsi, a gyomrára a legnagyobb ellensége se foghat rá ilyesmit!

Evőeszköz? Legfeljebb egy kés. Villának ott az ötágú szerszám: a kezük. Az arcuk a fülükig, a karjuk a könyökükig csillog a zsírtól. Olyan fényesek, olyan zsírosak, akárcsak mifelénk egy jól kikent tepsi. Nem, az udvari ebédeken nem így esznek a vendégek. Ne is tőlük tanuljátok meg a leckét, nem ajánlom!

Szép, szélcsendes éjszaka. A vendégek búcsúznak.

— Köszönjük a jóltartást! Máskor is eljövünk, ha hívtok.

Kajulik friss zsírt tölt a hunyorgó mécsesbe. Aztán leszedi az ablakot, hogy a friss levegő helyet cserélhessen a füstössel. Az elhajigált csontokat is összeszedi.

Pár perccel később már nyugodt, jóízű horkolás
hangzik a hálózsákjaik felől.

No és Pualu?

Pualu megelőzte őket. Ő már a második verset
alussza.

Semmi szalonna nincs?... Semmi!...

Néha jó idők járnak, néha rosszak. Akpak már jó ideje üres kézzel tér meg a vadászatról. Pedig a lakoma ugyancsak erősen leapasztotta az éléskamrája készleteit.

Akpak fanyalogva fogadja a sovány falatokat, amiket Kajulik eléberak, de szólni nem szól. Elvégre ő a férfi, a hús előteremtése nem az asszony dolga.

— Semmi szalonna nincs?

— Semmi.

Ha a szerencse kereke hamarosan meg nem fordul, a halzsírjuk is kifogy és sötétben vakoskodhatnak. Hogy tovább tartson a mécsesük, éjszakára már így elfojtják a lángját. Feketén áll a kunyhó a fekete éjszakában. És ráadásul ez a jajgató hóvihar!... A szél vadul kergeti a hópelyheket, ki tudja, merre tartanak, hova utaznak? A sors rázza, dobálja így az emberi életet. És a szél, ahelyett, hogy gyengülne, egyre erősödik. Már-már az a veszély fenyeget, hogy az egész kunyhót fölkapja, a tűzhellyel, a bőrökkel, a benne kuporgókkal együtt. Az lenne csak a tánc!...

Aztán mégis csak alábbhagy. Más nótát fúj. Szeli-debket. Gazdag és változatos a műsora.

Rikakut és Rukukit szűkebb adagra fogják. Ők is megérik a rossz időket. Háromszor is kiszopogatják a kevés csontot, amit elébük vetnek. Sajnos, Pualu se kivétel. Kajulik egyre mélyebben nyúl be a halaszsákba; már csak a fenekén lézeng néhány marokra való.

Akpak csak úgy, mint eddig, mindennap kimegy a vízre. De a tenger kegyetlen. Hét lakattal zárja el a kinceit. Ha a Magas Hatalmak fenéig megszűrlik és csak a jeges, végtelen vizét hagyják meg, akkor se lehetne üresebb.

Kajulik a sziklákat járja, madártojást gyűjt. De a kutyák félrelökik a tojást és Akpak is csak végső szükségben fanyalodik rá.

Sirály? Aki ügyes, kövel is boldogul. Illubalik nagy mester ebben. Úgy hajtja a követ, hogy a sirály szárnyát érje. Ha a szárnya eltörik, a sirály rögtön leesik. Illubalik ilyenkor nem rohan haza a zsákmánnyal, hanem szikladarabokat rak a madár kiterjesztett szárnyaira. A rab sirály azután a hangjával oda-csalogatja a többieket. Akpaknak ritkán jut eszébe, hogy a sirály is ennivaló. A levesét még csak elszíveli valahogy, de a húsát fintorogva félretolja. Ma? Ma a sirályhúst is szívesen legyűri.

Akpak a tengert, Kajulik a patakot járja. De a tenger nem ad fókát, a patak nem ad lazacot. Micsoda összeesküvés ez? A pár hitvány kis hal, amit Kajulik hazahoz, a félfogukra is kevés.

Még jó, hogy a szomszédok segítenek. Szép szokás, régi szokás. De Akpak nem szívesen szorul másra. Már csak azért sem, mert ahogy mesélik, a szomszédokat is balszerencse üldözi.

Pualu szomorúan ténfereg a kunyhója körül. A sovány adaggal még csak megbarátkoznék, de van valami, ami sokkal jobban bántja: Akpak és Kajulik rosszkedve. Naphosszat nem szólnak hozzá. A labdázásnak már az ízet is elfelejtette.

Ha nem tudná, hogy miért olyan leverték, még azt hinné, ő bántotta meg őket. De tudja. A saját szemével látta, hogy az élestár üres, egyetlen darab hús sincsen a kőlapon.

Pualu lehasal a parti sziklára. A tengert nézi, a gonosz tengert, amely egy idő óta olyan mostohán bá-

nik Akpakkal. Mit lehet itt tenni? Semmit. Feje fölött egy csapat sirály kóvályog. Az egyiknek a csőrében ezüstös hal csillog. Pualu olyan vágyakozva nézi, hogy a nyaka is megmerevedik belé. Ha leejtené!

Soha kívánság még nem teljesedett be gyorsabban. A hal, az ezüstös hal leesik a sziklára. Csaknem pontosan Pualu orra elé. Ki tudja, hogyan történt? Pualu sóvár tekintete zavarta-e meg a sirályt, vagy talán a forró kívánsága is elég volt hozzá, hogy a csőre kinyílják?

Pualu elfogódottan nézi a halat. Sokáig nem kap utána. Végül mégis a szájába veszi. De csak gyöngéden fogja, hogy meg se ropognak a porcogói. Azután a kunyhó felé fordul és gyors lökésekkel dobja magát előre.

Kajulik és Akpak homlokukat a tenyerükbe temetve ülnek az egyik bőrkötegen. Pualu zajtalanul odacsúszik hozzájuk és a következő pillanatban a hal már nincsen a szájában. Ott csillog a gazdái lába előtt.

Kajulik és Akpak előbb Pualura néznek, aztán egymásra. Aztán megint Pualura.

Mit lehet erre mondani? Semmit. Mintha csak összebeszéltek volna, mindketten a szemüket törölgetik.

Kajulik fölveszi a halat és Pualu szája elé tartja.

— Edd meg... A tiéd!

De Pualu hozzá se nyúl. Még a fejét is elfordítja.

A hal ott marad a földön. Ezüst teste csillog a sötétben, mint valami ékszer.

Mindhárman üres gyomorral fekszenek le. Miről fognak álmodni? Húsról? Halról?

Akpak iramszarvasról álmodik. Egy csodálatosan nagy és csodálatosan kövér iramszarvasról.

Másnap reggel vidáman veszi a fejére a kajakot.

Amikor a vadászatból hazatér vontatókötelén két hatalmas fóka függeszkedik.

Vidám, világoszöld moha

Hosszabbodnak a nappalok, rövidülnek az éjszakák. A szél nem pofoz már, enyhén, szelíden cirógat. A szánnymokban meggyűlik a víz. Olvadás. A sziklák elveszítik a prémsapkájukat, kemény fejük feketén ütközik ki a fehérségből. A hó — ahelyett, hogy csikorogna — cuppog a csizmák alatt. Tavasz.

Hová tűntek a sötét, komor színek? Az ég megvilágosodik, mint a karton, amelynek színét kiszítta a nap. A patak megdagad. Eddig lusta volt, most meggyorsul a sodra. Köveket hengerget, kavicsokkal karikázik. Tavasz.

Honnan ömlik ez a sok kékítő a tengerbe? A kék víz, amelyben jégdarabok, jégtömbök bukdácsolnak, benyálazza, megöntözi a beléjenyúló sziklákat. A szél illatokat kerget. Részegítő, kielemezhetetlen illatokat, aminőket semmiféle illatszergyár nem zár üvegekbe. Tereli őket maga előtt, mint a juhász a juhait.

A hegyek megszólalnak. Miféle zaj ez? Talán a Hegyek Szelleme ropogtatja az ujjait? Nem. A hegyek jégruhája ropog. Ahogy nyújtózkodik, föl-fölfeslik a szövete és kilátszik a sziklák vörös és fekete meztlensége.

A szél pajkosan incselkedik a hangafüvel, a borókabokrokkal, a száraz kórókkal. Meghajtja a fejüket, mintha hódolatra akarná kényszeríteni őket. Máskor keményen, erőszakosan beléjük kapaszkodik. Ki akarja tépni őket? . . . Ki tudja . . . De a gyökerek tiltakoznak, ellenszegülnek.

Aztán a vidám, világoszöld moha is előbújik. Ma még szemérmesen, holnap már bátrabban. A zuzmó kis dárdái össze-vissza szúrkálják a meggyengült hópaplant, elég volt az álomból, élni, érvényesülni akarnak.

Recseg-ropog a tó jege, mint a tekepálya babái, ha mind a kilencet rakásra dönti a golyó. A meglangyosodott levegőben sirályok, jégmadarak keringnek, lusta dunnarécék emelgetik a szárnyukat. Fekete varjak sötétítik el a látóhatárt, „kár, kár“ — mondják, de hogy mi az, amiért kár, nem árulják el. Rejtvényt adnak fel, találóskérdést. Én hasztalan töröm a fejem, nem tudom megfejtetni, ti talán tudjátok? Aki tudja, tartsa fel az ujját!

Meglazult jégtömbök korcsolyáznak le a hegyoldalról. De ezt inkább csak halljuk, mint látjuk. A tejszerű köd fátyollal takarja el a mutatványt.

A part fölött jégmadarak csipognak, ideszállnak, odaszállnak, miféle titokzatos útjaik vannak? Fészekrakásra készülődnek. Csak azt várják, hogy a sziklákról leolvadjon a hó.

És ahogy a napok kergetik egymást, a hosszú éjszakából rövid éjszaka lesz, a rövid nappalból hosszú nappal.

A felhőrongyok, amelyek a magasban úsznak, könnyűek mint a gyermekláncfű bóbítája. Akinek jó a tüdeje, akár el is fújhatja őket.

Akpak a kunyhója oldalát támogatja. Pipázik. Napozik. Pualu ott hasal a lábai előtt.

— Maholnap sátrat verünk, Pualu. Eredj, mondd meg Kajuliknak.

Pualu feje jobbrabilleg, balrabilleg, mint a falióra sétálója. Kajulikat keresi.

Másnap látogatót kapnak. A prémkereskedő kopogtat be hozzájuk. Sovány és hosszú, akárcsak egy lándzsa. Hétrét kell hajolnia, hogy a fejét be ne üsse az ajtófába.

— Most labdázunk, Pualu, jó?

Kezet ráz Kajulikkal és Akpak iránt érdeklődik.

— A vizen van!

Kajulik első pillantásra megismeri, hiszen tavaly is járt náluk. A padkára mutat, de a prémkereskedő nem ül le. Két szeme, mint két kis fényszóró járkál a homályos kunyhóban.

— Keresel valamit?

— Nem. Dehogy — mondja a prémkereskedő zavartan. De Kajulik jól tudja, hogy a prémkötegeket méregeti.

— Azt hittem, itthon találom az uradat. De talán veled is meg tudnék alkudni, nem?

Kajulik a fejét rázza.

— Sok szép holmi van a szánkómon, megmutassam?

Újabb fejrázás a válasz.

— Kár. Pedig időm van bőven. A faluban már semmi keresnivalóm. Nem mondanád meg, mit kezdek estélig?

— A friss levegőt szívod! — mosolyog Kajulik. — Ha jóllaktál vele, pipára gyujtsz!

A látogató bosszúsan legyint:

— Levegőt is, pipát is épen eleget szittam!

— Akkor nem segíthetek rajtad... Ha csak be nem mutatom neked Pualut!

— Pualut? ... Ki az?

Kajulik büszke Pualura. Ha vendéget kapnak a szomszéd faluból, ha idegen szánkó jön Délről, vagy Északról, hogy egy harapás húst, egy ital teát kérjen az utasa, Kajulik nem nyugszik, amíg a jövevények előtt el nem dicsekszik vele.

— Te nem ismered Pualut?

— Pualu? ... — ráncolja a homlokát a prémkereskedő. — Sohase hallottam a hírét.

De ekkor Pualu már elő is cammog a sarokból, odahasal a tudatlan látogató elé és okosan megbiccenti a fejét, mintha csak ezt mondaná:

— Ha nem hallottál, hát most hallani fogsz. Én vagyok Pualu!

A prémkereskedő nevet:

— Hol szedtétek fel ezt a jóképű kölyköt?

— És ha megmondom, mit érsz vele? Azt hiszed, hogy a sziklán, ahol találtuk, nyüzsögnek a kiskókák, mint a szúnyogok? — Azután Kajulik magasba emeli a mutatóujját, ami azt jelenti, hogy Pualunak két-lábra kell állnia.

Pualu szótfogad. Olyan egyenesen áll, mint a cövek.

— Most eredj szépen, nyisd ki az ajtót!

Pualu az orrával, ezzel a kis fekete faltörökossal nekimegy a deszkának és az ajtó engedelmesen feltárul.

— Most labdázunk, Pualu, jó?

A színes bőrlabda ide-odarepül és ha elvétí valaki a játékot, inkább Kajulik vétí el, mint Pualu.

— No most játsszál egyedül!

Csakhogy Pualu olyan, mint a gyerek, akivel verset mondatnak. Csak akkor fogad szót, ha neki is úgy tetszik.

— Nem hallottad, mit mondtam?

Hallotta. Hogyne hallotta volna. De megmaka-csolja magát.

— Eredj! — küldi el Kajulik. — Szófogadatlan jószág vagy, nem szeretlek!

Pualu visszakullog a kuckójába és keserves vinyogásba kezd.

— Most sírsz, ugy-e? ... Hiába sírsz! Megmondtam, hogy nem szeretlek!

Pualunak nincs nyugta. A vinyogás nem megoldás. Előmászik a sarokból és miután kikotorta a labdát a padka alól, most minden kérés, minden felszólítás nélkül bemutatja a tudományát.

A prémkereskedő álla leesik a csodálkozástól.

— Óriási! — áradozik. — Óriási!

De Kajulik ügyet se vet Pualura.

— Eredj! — mondja szigorúan. — Nem érdekelisz! Nem vagyok kíváncsi rád!

A kisleány búna ereszti a fejét. Eszéágában se volt, hogy megbántsa az asszonyát. Miért haragszik? . . . Mert szeszélyes volt? Csak a gép nem szeszélyes, ő pedig nem gép. A művészek szeszélye? Mondjuk, hogy az. De haragot nem akar. Mindent inkább, csak haragot nem. Megint vinnyogni kezd, de olyan fájdalmasan, olyan szívetszagatóan, hogy Kajulik végre is megkönyörül rajta. Odamegy hozzá és megsimogatja.

A vinnyogás megszűnik. Szent a béke.

A puska drága jószág!

A prémkereskedő kiáll a kunyhó elé, ott várja Akpakot.

— Nem jön . . . Még mindig nem jön . . . — mondja türelmetlenül.

— Akarod, hogy elébemenjünk?

— Miért ne?

Pualu könyörgő tekintetet vet Kajulikra.

— Hogyne! Még mit nem? Ma már eleget mászkáltál!

A könyörgésből most már rimáncodás lesz.

— Hát igazán nem akarsz itthonmaradni? — kérdi Kajulik engedékenyen.

Pualu olyan erélyesen rázza a fejét, hogy a prémkereskedő hangosan hahotázik.

No már ott is vannak az öbölben. Hallgatják a hullámok morajját, nézik a víz játékos csillogását.

Pualu a várakozás unalmában összes mutatványait sorra veszi. Hosszú és változatos műsor! . . . A sirályok megállnak a levegőben és csodálkozó szemekkel figyelik a partot, amelyen Pualu a két hátsó úszólábán áll, egyenesen, mint egy árboc. A sziklákon heverésző szabad fókák meglepetten ingatják a fejüket, más fókárokonok, amelyek azért buknak fel a vízből, hogy lélekzetet vegyenek, nagyokat vakkanatnak és olyan szélesre tátják a szájukat bámulatukban, hogy egész lábasra való hal besétálhatna rajta.

Végre megérkezik, akit vártak.

— Hahó, Akpak! . . . Hahó!

Amíg Kajulik a zsákmánnyal foglalkozik, Akpak fejére veszi a kajakot és előremegy a prémkereskedővel.

— Láttam a kunyhóban a bőreidet. Úgy látom, jó teled volt.

— Elég jó.

— Csodaszép cserélnivalókat hoztam, majd meglátod. Az egyik ládám telistele van, a másikban is jócskán akad még holmi. Mire van szükséged?

Akpak késik a válasszal. Puskát szeretne. Itt a tavasz, hamarosan jönnek a szarvasok. Puskával más a vadászat, mint nyílveszővel. Ha puskája van, kétannyi vadat ejthet el. Talán háromannyit is. De egyelőre nem árulja el a gondolatait.

— Szép gyöngyöt akarnék az asszonynak! ... — kezdi óvatosan. — Van gyöngyöd?

— Hogy van-e?

— Jó asszony, dolgos asszony, megérdemli. Fésűt is választanék neki. Van fésűd?

— Mindenem van. Álmodni se tudsz olyat, amit meg ne találnál a ládáimban. Szögek és acélhorgok, dohány és tea, konyhaedény és tűzszerszám ...

— Mi kéne még ... megállj csak ...

— No csak törd a fejed! ...

— Tudod mit ... — böki ki Akpak. — Egy puskát is tudnék használni ... De persze csak úgy, ha nem kérsz érte sokat! ... — teszi hozzá gyorsan.

— Puskát? A puska drága jószág! ...

— A másik kereskedő, aki előtted járt itt, remek puskákat mutatott ... Ha visszafelé jön Északról ...

A prémkereskedő nem engedi, hogy Akpak befejezze a mondatot.

— Amit más tud, azt én is tudom ... — vág közbe. — Csak szedd elő a bőröket, biztosan megalkuszunk!

Mire Kajulik és Pualu hazaérnek, jóformán be se férnek a kunyhóba. Minden helyet a szétdobált bőrök foglalnak el.

— No, különb bőröket is láttam! — mondja a prémkereskedő fitymálón.

De Akpak megfelel neki:

— Úgy vagy velük, mint én a puskáddal! . . . Azt hiszed, én nem láttam különbet?

Az alku folyik. Előbb csöndesen, aztán már hangosan. Alku? Valóságos kis csata.

— Úgy látom, nem tudunk megegyezni — mondja Akpak. — Sajnálom, hogy hiába fárasztottalak . . . — És kezdi összeszedgetni a bőröket.

— Ejnye, de büszke vagy!

Akpak vágyakozva nézi a kiválogatott holmikat. Mennyi kincs! . . . Aztán minden összefolyik, csak a puskát tudja a szeme különválasztani. Kezdi megbánni, hogy olyan határozott volt, de most már nem vonul vissza.

— Nem tudom, miért vagy ilyen büszke! . . . Még nem mondtam ki az utolsó szót!

Akpak melle megtelik levegővel.

— De én kimondtam! — vágja rá önérzetesen.

A prémkereskedő habozik. Oda-odasandít Akpakra, várja, hogy meggondolja magát. De hasztalan vár. Akpak hallgat. Megint csak neki kell szólnia.

— Isten neki! Látom, nem bírok veled! — mondja és Akpak tenyerébe csap. — Kötözd össze a bőröket és dobd föl a kötegeket a szánkómra! . . . Remélem, ha legközelebb jövök, nem leszel ilyen szigorú!

Közben besötétedik. Kajulik ennivalót hoz.

— Egyél velünk!

— Szívesen! — mondja a prémkereskedő. — De csak, ha jószívvel adjátok!

— Ha nem jószívvel adnám, nem kínálnálak! . . . Délnek mégy, vagy Északnak?

— Délnek.

Akpak a puskáját nézegeti. Kajulik nyakába akasztja a gyöngyöt, hajába tűzi a fésűt.

A prémkereskedő kiáll a kunyhó elé. A bőrköte-

geket jó erősen odaszíjazza a szánkóhoz, nehogy elveszítse őket. Aztán megeteti a kutyáit.

— Havazik — mondja. — Félek, hogy vihar lesz belőle. Ha megengeditek, megalszom itt a sarokban.

— Miért ne? — mondja Akpak. — Föltéve, hogy nem horkolsz nagyon hangosan!

A prémkereskedő nevet.

— Aludj jól!... Remélem, békésen megfértek Pualuval. Mikor indulsz?

— Kora hajnalban. Mingyárt el is búcsúzom. Ki tudja, ébren lesztek-e, mikor indulok.

Akpak és Kajulik hamarosan álomba merülnek. Hálósákjaik felől nyugodt, egyenletes lélekezés zaja hallatszik. Pualu is bóbiskol. A bajusza meg-megmozdul, ahogy szuszog.

Mindenki alszik, csak a prémkereskedő van ébren. Nyugtalanul forgolódik a takarója alatt, vajjon mire gondol? A bőrök, amiket cserélt, kint vannak a szánkóján. A holmik, amiket adott értük, ott vannak a padkán. Mocorog, mintha rossz álom kínozná. Fölül. Föláll. Hova megy? Pualu ébren van és visszafojtott lélekzettel figyel. Ki keltette fel? Senki. A prémkereskedő óvatosan körülnéz. Csend van, a hálósákok nem mozdulnak. Most lábujjhegyen, hogy mennél kisebb zajt üssön, a padkához megy. A puskát a hóna alá kapja, a többi holmit batyuba kötözi. Pualu mindent lát. Látja, hogy kioson az ajtón. Hallja, hogy a szánkója körül motoszkál. Most befogja a kutyákat. Bármilyen vigyázva adja is rájuk a szerszámot, egyegy csengő mégis megszólal és elárulja.

Pualu odacsúszik a nagyobbik hálósákhoz és belekap Akpak karjába. Akpak felébred és megdörzsöli a szemét. — Akarsz valamit, Pualu?

Hogy akar-e? Persze, hogy akar. Figyelmeztetni akarja Akpakot a veszélyre. De hogyan figyelmeztesse? Odamászik a padkához és az uszonyával végigsimít rajta. A padka üres. Aztán a sarokba megy,

amelyben a prémkereskedő aludt és a szájával félrehúzza a takarót. A takaró alatt nincsen senki.

Akpak felugrik és kirohan a kunyhó elé. Éppen jókor érkezik. A prémkereskedő a negyedik kutyára adja fel a szerszámot.

— Hova készülsz?

A prémkereskedő hebeg.

Ekkor már Kajulik is ott áll a szánkó mellett.

— Ne hebegj... Mondd meg, hogy hova készülsz?

— Már az este megmondtam, hogy korán indulok!... — felel a prémkereskedő és felugrik a szánra.

De a batyu ott van az ülésen. A puska hosszú csöve is megcsillan.

Habozásra nincs idő. Akpak kihúzza a kést az övéből és néhány gyors nyisszantással elvágja az istrángokat.

— Mit csinálsz? — kérdi a prémkereskedő ijedten.

— Nem látod?... Megakasztlak benne, hogy elillanj a puskámmal! — Ezzel felnyúl az ülésre és özszenyalábolja a holmiját.

A kunyhó ajtajában van már, onnan szól vissza:

— Most már megfoltozhatod az istrángodat és mehetsz. De egyet ajánlok. Többet ne mutatkozz ezen a környéken!

A prémkereskedő dül-fül mérgében, dühösen a kutyák közé vág és a szánkó hamarosan eltűnik.

— Ha Pualu ki nem rángat a hálósákból, bottal ütheted a gyöngyeid nyomát! — mondja Akpak.

— De te is a puskádét! — nevet Kajulik.

Ünnepelni akarják a hőst, de Pualu visszavonult a kuckójába és javában alszik már.

Kajulik gyöngéden betakargatja és a sok szép és jó, amit mondani akart, bennemarad a torkában. Csak titokban, csak magában mondja el.

Akpak csak az úszólábát rázza meg. Persze, óvatosan, nehogy fölébressze. Férfiember takarékoskodik a szavakkal. Férfiember nem érzékenykedik.

Sok halat, sok vadat!

— Most már aztán igazán fölszedelődzünk! — mondja Akpak. Gondosan megvizsgálja az asszonycsónakot és elégedetten bólint. A bőr, amivel bevonta, rendben, a vázában sincs hiba. Asszonycsónak? Azért hívják így, mert valamikor asszonyok hajtották.

Most még segítséget keres, mert az umiak nehéz, karók, kutyák, szerszámok, fegyverek, ruhák, Akpa-Illubalik szívesen segít. Nem is egyedül jön. Felesége, Awagarak és a gyerekek is vele vannak.

— Ti is készülödtök?

— Még ötöt alszunk, — mondja Awagarak — aztán indulunk.

A hosszú umiak ott billeg már a vizen. Sátorlapok, karók, kutyák, szerszámok, fegyverek, ruhák. Akpakék minden ingósága elfér rajta. Nem mintha a csónak olyan veszedelmesen nagy lenne, inkább azért, mert a holmijuk kevés. Pedig a kunyhót alaposan kifosztják, csak a puszta falakat hagyják ott.

— Szállj be, Pualu, rögtön indulunk!

Kanojak és Orolak érzékeny búcsút vesznek a kisfókatól. Kezelnek vele és a nyakát is átölelik.

— A viszontlátásra, Pualu! Mikor látunk?

Kajulik evez, Akpak kormányoz. Pualu, a potyautas, a csónak közepén hasal és hol jobbra, hol balra fordítja a fejét. A tájat nézi.

— Sok halat, sok vadat! — éneкли az Illubalik-kórus.

— Nektek is! — kiált vissza Akpak.

— Nektek is! — ismétli Kajulik.

Pualu se hagyja viszonzatlanul a jókívánságokat. Olyat vakkant, hogy jaj a dobhártyáknak!

Az Illubalik-család nagyság szerint sorakozik fel a parton, akárcsak az orgonasípok. Legelől a nagy Illubalik, leghátul a kis Kanojak.

— Sok halat, sok vadat! — kiáltják újból és még sokáig integetnek.

Pualu is fölemeli az egyik úszólábát és rázza, rázza, amíg csak bele nem fárad. Miért is ne? Pualu tudja, mi az illem.

Kajulik énekel, az ének ütemére könnyebben megy az evezés. Az umiak gyorsan siklik a habokon. Igaz, hogy a szél is segít. Neki-nekifeszül a csónak elejére szerelt kis vitorlának.

Új sziklák rajzolódnak elébük. A part egyre új és új arcot mutat. Új szirteket, új földnyelveket, új öblöcskéket. Ha elfáradnak az evezésben, bevonják a lapátokat és megpihennek. Ki hajtja őket? Senki. Ha rájuk sötétedik, partra vontatják a csónakot és nagyot pihennek a mohára terített bőrökön. Egy éjszákára nem érdemes sátrat verni.

Még két alvás. Már csak egy. Pualu nemcsak éjjel alszik, az út javarészét átalussza. Nem úgy a kutyák. Rikaku és Rukuki megugatják a felröppenő madarakat, a vízből felbukfencező halakat és minthogy se madárban, se halban nincs hiány, akad ugatnivalójuk bőven.

— Ébredj, Pualu! Megérkeztünk!

Pualu fölhorkan és körülnéz.

— Csodálkozol? ... Okosabban teszed, ha kiszállsz!

Elsőnek Akpak ugrik ki a partra, a többiek követik a példáját.

A völgy nem változott. Épen olyan mosolygó, mint tavaly, mint tavalyelőtt. Pualu, aki először látja, ide-

Mire az est leszáll, a sátor kész...

genül kapkodja a fejét, de Rikaku és Rukuki boldog örömmel ugatják meg az ismerős fákat, az ismerős köveket.

— Este már sátorban alszunk! — mondja Akpak.

És rögtön hozzá is lát a munkához. A régi rudak szerencsére még jól megbírják a sátorlapokat. Északon nagy szeme van a fának. A törpe nyírnek olyan hitvány a törzse, hogy semmire se jó. Csak az uszadékfa segít rajtuk, a deszkák, gerendák, törzsek, amelyeket a tenger vet ki a partra. De a tenger szélső, csak akkor ad fát, amikor neki tetszik és nem akkor, amikor az eszkimónak szüksége van rá. Jó, hogy a régi rudak nem korhadtak, mert különben a drága evezőket használhatná fel a sátorveréshez.

A rudak már állnak. Most a bőröket szereli fel rájuk: fókabőröket, iramszarvasbőröket, úgy hogy a sima felük kerüljön kívülre. Közben Kajulik füvet gyűjt, puha és jószagú vánkos, ha a fejed alá gyűröd. Aztán kérébe kötöz egy nyaláb száraz kórót és hosszú szíjra fűzve egy rúd végébe akasztja. Hogy ez mire jó? A hintázó kóró kísérteties mozgása elijeszti a sátor körül ólálkodó rókákat.

Pualu kíváncsian figyeli a munkát. Hol Akpak körül lebzsel, hol meg Kajulikut kerülgeti.

Mire az est leszáll, a sátor kész. Minden fazék, minden szerszám a helyén.

— Hol akarsz aludni, Pualu?

Ha alvásról hall, Pualu rögtön elálmosodik. Most se sokat válogat a fekhelyek között. Elnyújtózkodik az első fücsomón és Rukuki még be se fejezte az ástást, amit megkezdett, Pualu már jóízűen horkol.

Lábnyomok a homokban

A völgy csak úgy csillog a napfénytől. A kunyhó körül minden fehér volt, itt a sátor körül minden zöld. A smaragdnak százféle árnyalata. A zöld táblákat csak itt-ott tarkítja a virágok fehérje és kékje, sárgája és pirosa. Mert virág is akad a völgyben: kötőrőfű és boglárka, sziléne és pitypang, cickóró és harangvirág.

— Horgászni megyek, Pualu — mondja Akpak.
— Elkísérsz?

A patak medre tele van kövekkel. Akpak kiválaszt egy lapos, kényelmes követ, azon áll, mint egy szobor a talapzatán.

Horog is van nála, lándzsa is. A lazacok föl-földobják magukat a víz felszínére és fénylenek a napon, mintha csak ezüstpapírral lennének bevonva. Akpak zsinórján gyorsan szaporodik a zsákmány. Hol a horog, hol a lándzsa hegye gazdagítja a koszorút.

Pualu a nagyvízre, a tengerre is elkíséri a gazdáját. Elmerengve nézi a hullámozó kékséget. Mikor volt az, amikor szabad fókaként ficáncolt a habokban, szunyókált a sziklákon, hempergett az elszabadult jégtáblákon? Régen. De Pualu nem vágyódik a régi élet után. A szabad fókára ezer veszély leselkedik és őt nem csábítja a veszély. Csak akarnia kéne és visszakapná a vizek végtelenjét. Egy csobbanás, néhány gyors tempó a víz alatt és Akpak egyedül bandukolna vissza a sátorba. A víz titoktartó. Nem őrzi meg a nyomokat, mint a hó, vagy a fövény. Mihelyt

a fodrok elsimultak, nincs az az éles szem, amely követni tudná az útját. Nézi, egyre nézi a játékos habokat. Ha akarná, megint visszakaphatná a vizek végételenjét. Ha akarná. De nem akarja. Akpak jó. És Kajulik is jó.

Gyülik a zsákmány, a tenger nem mostoha.

Kajulik kibelevi a halakat, megsózza, napra teregeti őket. A nyár rövid, a tél hosszú és aki megszokta, hogy mindennap egyék, télen se szívesen változtat ezen a szokásán.

Pualu is halászik. De csak a tengerben. És a saját számlájára. Ő nem gyűjti fűzerre, amit fog. Pualu halai melegebb hazába vándorolnak. A gyomrába.

Kajulik a nyári bundáját javítja. Ahol csak a kezébe veszi, mindenütt rossz.

— Bizony elkelne már egy másik! . . .

— Kapsz! — mondja Akpak.

Kajulik új fonalat akar befűzni a tűjébe. De a pézsmáökök szarva, amelyben az iramszarvasnakból sodort fonalat tartja, csaknem fenéig üres. Egy szál, egyetlenegy szál lapul meg az alján. Az utolsó. Mivel fog varrni, ha ez is elfogy?

— Fonalam sincs! . . . — panaszkodik.

— Lesz! — ígéri Akpak.

Napok óta járja a völgyet, a domb magasára is fölkapaszkodik, de egyetlen iramszarvast se lát. Mintha csak kiveszett volna a fajtájuk. Végre, nagysokára, a patak felső folyásánál, ahova tavaly csapatostul jártak inni, megpillantja az elsőt: egy fiatal sutát. De mire lekapja a puskát a válláról, a suta eltűnik a bokrok között. Rikaku a hibás. Miért vakantotta el magát? Az iramszarvasnak olyan finom a hallása, hogy a legkisebb zaj is elriasztja. És nemcsak a hallása finom, a szaglása is. Ha a szél a kutya, vagy az ember szagát elviszi hozzá, sose kerül puska-cső elé.

Nagyobb vad híján Akpak madarakra lődözi el

a drága töltényeit. Csak úgy visszhangzanak aombok a puffogtatásától. De ez a munka se hiábavaló. Legalább beletanul a mesterségbe. Mert más a nyíl és más a puska.

Egy reggel lábnyomokat lát a patakpart homokjában. Miféle nyomok ezek? Áruló nyomok. Az iramszarvaslábak pecsétei. Rikaku és Rukuki leszegett fejjel járnak, az orruk nyugtalanul mozog. Szaglász-nak, szimatolnak. Akpak csitítja a kutyákat: „Nyugodjatok! Mi ütött belétek?” De a kutyák nem nyugosznak. Megérik a vadat. A szél, szerencsére, szembe fúj, nem viszi el a hátán az idegen illatokat a szarvasokhoz.

Akpak árnyékokat lát. Nyolc-tíz szarvas mozog a bokrok között. Öregek, fiatalok. Meg-megállnak, kíváncsian körülnéznek, aztán újból megindulnak. Akpak féltérdre ereszkedik, mint aki imádkozik. Állához emeli a puskát, céloz és lő. Az egyik szarvas megsebesül és most a sebesült ereszkedik féltérdre. A kutyák odarohannak hozzá és fogvatartják, amíg Akpak odaér.

A csorda többi tagja elmenekül. A vaktában utánuk küldött golyók célt tévesztenek. Már csak a patáik dobogása hallatszik, azután ez a zaj is elcsendesedik.

Rikaku és Rukuki hasztalanul kutatják át a bokrokat, megnyúlt képpel, eredménytelenül térnek vissza.

Kajulik halat tisztít a sátor előtt.

— No, van már bundád! — kiált Akpak vidáman.

Aztán megtapogatják az elejtett szarvast. Nem borjú már, de nem is öreg.

— Szép kövér! . . . — mondja Akpak, aki már a húsára gondol.

— Hogy összecsípték szegényt a szúnyogok! . . . — sajnálkozik Kajulik és gyöngéden végigjártatja az ujját a csipések apró halmain.

Villog a tű, leng a fonál

Akpak több mint öt esztendeje nem látta Arabelát. Öt esztendő nagy idő. Ha a viszontlátásra gondol, hol kipirul az izgalomtól, hol meg belesápad. Vajjon megismeri-e? Kövér-e, vagy sovány? És a szemei, a ragyogó szemei még mindig olyan fényesek-e?

Öt esztendő nagy idő. De nem mult el hónap, nem mult el hét, hogy ne gondolt volna rá. Akármilyen nagy víz is a tenger, a szeretet olyan könnyen átröpüli, akárcsak a holló a patakot. A szeretet nem ismer távolságokat. Átsuhan a vizen, átlendül a hegyeken. Hónapok? Évek? A szeretet nem öregszik, nem változik. A fa minden esztendőben kövérebb lesz egy évgyűrűvel, a szarvas minden esztendőben új ágat kap az agancsaira, de a szeretetre nem üti rá az idő a pecsétjét. Egyformán mély marad és egyformán meleg.

Amikor Akpak kezébe vette a borítékot, nem tudta, mit kezdjen vele. Forgatta, szagolgatta. A levelet nem is vette ki belőle, hiábavaló fáradság lett volna. Akpak se a kisbetűket, se a nagyokat nem ismerte. Jó szerencse, hogy a nyírfák táján találkozott Illubalikkal.

— Hahó, Illubalik! Nem küldenéd ide a nagyfiadat?

Orolak úgy írt-olvasott, hogy a falubeliek a szájukat tátották, ha a tudományát bemutatta. Valami vándortanító járt pár esztendővel ezelőtt a környéken, attól tanulta el a betűvetést.

Orolak fölhasítja a borítékot és kiteríti a világoskék levélpapírt. Olyan csend van, hogy a szűnyog muzsikáját is meghallani. Akpak összefogja az ujjait a mellén, mintha csak a szívét akarná tartóztatni, hogy el ne repüljön.

— Olvasd, Orolak! — mondja és a hangja remeg.
— Olvasd!

Az Illubalik-gyerek szeme végigfut a sorokon. Mintha zsinóron rángatnák, úgy mozdul a feje jobbra, úgy rándul a feje balra.

— Van valakid, akit Arabellának hívnak? — kérdi.

— Van-e? A nővérem. Az édes testvérhúgom — mondja Akpak. — Azt olvasod, hogy: Arabella?

— Azt! — erősködik Orolak. — Azt!... Ez a rövidke sor itt a legvégén azt jelenti.

— Hallod, Kajulik? Hallod, Pualu? Arabella írt!

Feszülten figyelnek. Kajulik a száját is eltátja. Pualu bajszának a szálai merevek, akárcsak a kötőtűk.

— Mit ír? Miért nem mondd már, hogy mit ír?

— Azt írja, hogy meglátogat... Öt hét mulva jön a legközelebbi hajó, az hozza el idáig!...

— Mit beszélsz? — kérdi Akpak magánkívül. — Jól olvasod? Biztos, hogy semmi baja nincs a szemeknek?

— Itt áll. Egészen tisztán. Csak tudok olvasni!

— Hallod, Kajulik? Hallod, Pualu?

Akpakkal nem lehet bírni. A szája nevetésre szélesedik. A szemében örömtüzek égnek. Olyan fürge, olyan eleven, hogy az ujjaival tudná összefogdosni a hegyipatak lazacait.

A hajó, amely a kikötőbe befut, máskor is sok drága holmit hoz: dohányt és gyufát, késeket és szerzőmokat, teát és főzőedényt. Ha féltucat puskát ígérnek és ezer töltényt hozzá, akkor se tudnád hiba nélkül elsorolni, mi minden van a kamráiban. De ki

törődik most a kincsekkel, amelyek a ládákbán és zsákokban rejtőzködnek? Olyan drága rakományt, mint Arabella, még soha nem tettek hajóra!

Öt esztendő nagy idő. Öt hét kicsi. De az öt hét, amely a hajó érkezéséig még hátra van, most mégis nehezebben múlik el, mint ahogyan az öt esztendő elmúlt.

Öt hét? Már nem is öt. Nem is négy. Már csak három. A világoskék levélpapírt, amely a látogatás hírért elhozta, teljes tizennégy nap óta nézegeti Akpak. Nemcsak minden sorát, de minden kacskaringóját ismeri. Ha nagyon megerőltetné magát, talán utána is tudná rajzolni a bolondos görbeségeket.

Akpak egy pillanatra se válik meg a levéltől. Még a faluban voltak, épen az útra készülődtek, amikor megkapta, azóta folyton magánál hordja. Még a hálózsákjába is magával viszi.

— Vajjon megtalál-e bennünket? — kérdi Kajulik aggódóan.

Akpak homloka sima marad, egyetlen ráncot se gyűr beléje a kérdés. Tizedik esztendeje, hogy ugyanebben a völgyben, ugyanezek között a törpe nyírfák között vernek sátrat. Arabella jól ismeri a helyet, hiszen öt esztendőn keresztül ő is velük utazott. De meg aztán: a völgy közelebb esik a kikötőhöz, mint a falu. Ha Arabella a faluba készülne, akkor is erre vezetne el az útja.

— Mi lenne, ha elébmennél a kikötőbe? — tündök el Kajulik.

Akpak fogai közül kibuggyan a nevetés.

— Több eszed van, mint egy egész kunyhórávaló férfinék! — mondja. — Hát persze, hogy elébeme gyek!

De amíg a hajó kiköt, addig még sok vizet köp a hegyipatak a tengerbe. A pataknak ez a mestersége, ezt műveli naphosszat és még éjjelre se pihen meg. Akpak és Kajulik mással mulasztják az időt. Akpak a

sátort csinosítja, a csónakokat hozza rendbe. Kajulik megjavítja a málladozó hálósákokat, új csizmát, új ruhát varr a frissen kikészített bőrökből, hogy a váravárt vendéget illőképpen fogadhassák. Villog a tű, leng a fonál, csattog a kalapács.

A kutyák messzire elkószálnak, csak a gyomruk hajtja őket vissza időnként a sátorhoz. Fogócskát játszanak a nyulakkal, megkergetik a vándoregereket, ugrálnak, bolondoznak kedvükre.

— Ne lábatlankodjatok itt! — hangzik a fülükbe, ha sokat lebzselnek a sátor körül és zavarják Akpakot. — Semmi szükségem most rátok!

A kutyák elódalognak. Rikaku kifekszik a napra, Rukuki a nyírfák árnyékába heveredik. No és Pualu?

Pualu okos képpel, összegyűrt homlokkal figyeli a készülődést. Mi történik itt? Akármennyire imádja is a gyomrát, hajlandó lenne egy álló napon keresztül böjtölni, ha megtudná, mi ez a lázas munka, ha megtudná, miféle izgalom ez, amely Akpak és Kajulik arcát kipirosítja.

Akpak — mintha csak megsejtené a gondolatát — leguggol hozzá és kézzel-lábbal magyarázza:

— Vendéget kapunk, Pualu! . . . A nővérem jön, a kishúgom! . . . A hajók olyan rakományt is visznek, amelyet nem lehet ládába szegezni, bálába kötözni. Ilyen rakomány az öröm és ilyen a szomorúság. A hajón, amely Arabellát elvitte, a sok drága teher között ott tengett-lengett a szomorúság is, az elszakadó testvérek szomorúsága. Ez a másik hajó, a pár nap múlva érkező is hoz valami dugárut, amelyet hiába keresnél a szuszogó gépek körül, hiába a raktárkönyvekben. A viszontlátás örömét hozza.

Akkor is tavasz volt, amikor Arabella elutazott. Nevetve, bolondozva szállt hajóra. Aki a hídon látta, akár meg is esküdött volna rá, hogy könnyű szívvel utazik. De ha megesküdött, bizony hamisan esküdött. Akpak már akkor is tudta, mi van a nevető

almaarc mögött. Talán őt, Akpakot akarta becsapni, talán önmagát. Az is lehet, hogy mindkettőjüket. Az almaarc rég eltűnt és Akpak még mindig nem vette le a tekintetét a távolodó hajóról. Olyan mozdulatlanul állt a parton, akárcsak a földbe vert karó.

Őt tél, öt nyár múlt el azóta. Arabella jóformán gyerek volt még, amikor elment, ma már ötesztendős asszony. Hinnétek ezt, Jó Szellemek? Hinnétek, hogy a kis Arabella ma már ötesztendős asszony?

Mit tud azóta róla? Bizony keveset. A prémkereskedő, aki elvette, mindössze kétszer járt közben Északon. Akármennyi jót mesélt is, azt, aki messze van, a szó nem sokkal hozza közelebb. Levél? A levél még a szónál is kevesebb. És különben is: a postahajó ritkán téved fel ilyen magasra. Ha Akpak lehúzza a nagy, ormótlan kesztyűit, az ujjain megszámolhatja, hány levelet kapott ebben az öt elszaladt esztendőben. Nem, a csizmája maradhat, a lábujjainak a segítségére sincsen szükség.

Ha csodálkozok a nevén, igazatok van. Arabella nem eszkimó név. Lánykorában Tigorjajknak hitták. Az új nevet a prémkereskedő adta neki, mikor az aranygyűrűt az ujjára húzta. Azóta nincsen Tigorjak, csak Arabella van. És ha ő így nevezi magát, ha a papírajai is ilyen névre szólnak, miért hívjuk mi másként?

Akpak számlálja a napokat. Pualu gyöngé a számtanban, ő meg se próbálja az ilyesmit. Pualu strandol. Alig köhajtásnyira van a sátortól a patak, amely oly sok mulatságot kínál. Hol a lazacokat ijeszti el, hol a part finom homokján hentereg.

— Te, hékás, nem fogsz te nagyon ellustulni? — kérdi Kajulik, aki az edényeket mossa el a szaladó vízben.

Pualu vigyorog.

Vagy csak a langyos napsugarak húzzák szélesre a száját?

Gyere már, te hajó!

Akpak búcsúzik. Rikaku az egyik kezét nyalogatja, Rukuki a másikat. Pualu ott hasal a sátor bőrlapja előtt és csak a nyakát nyujtogatja. De mennyi szeretet van ebben a nyaknyujtogatásban!

Akpak megvakargatja a kutyák nyakát, megsimogatja Pualu bársonyos fejbűbját.

— Mire kettőt alusztok, megint itthon vagyok! . . . Viseljétek jól magatokat és vigyázzatok Kajulikra!

Persze, Kajulik is szívesen elkísérné, de hát nem lehet. A kutyák és Pualu még csak meglennének valahogy, de a sátrak, a bőrök, a ruhák, a kajakok mégse maradhatnak gazdátlanul.

— Siess vissza, Akpak! Várlak!

— Sietek.

— A Jó Szellem vezéreljen!

— Téged is! . . . És az egész háznépet!

Akpak keresztülgázol a patakon. Ahol kövek dugják fel belőle a fejüket, ott a köveken szökdécsel, ahol nincs kő, ott térdig is megmerül a csizmája a vízben.

Már a parti bokrokon is keresztülvergődött, már a páfrányok és hangafüvek között jár. A nagy égerfánál, ahol kétfelé ágazik az út, visszafordul. Kajulik a sátor előtt áll és integet, Rikaku és Rukuki hangoosan, vidáman csaholnak, amikor megpillantják. De Pualu túlharsogja őket. Csak úgy visszhangoznak belé a dombok, amikor elbődül. Nincs az a trombita, amelyet szégyenbe ne hozna!

Akpak gyorsan fogyasztja az utat. A szellő, amit a hátába kap, belekapaszzkodik a bozontos prémbundájába, mint valami vitorlába és löki, tolja előre. Az ég kékjén fehér felhőrongyok menetelnek, szeszélyes-rajzúak, folytonosan váltakozók, egész felhőhadserreg. Előtte is felhők, mögötte is felhők. Vajjon hova vonulnak? Vajjon merre szállnak? Úgy látszik, ők is a kikötő felé tartanak. Mintha csak közös kirándulást beszéltek volna meg Akpakkal. Kit várnak ott? Ki elébe mennek?

Aztán kibújik a hold, fölfénylenek a csillagok. A hold kerek, pufók arca barátságosan mosolyog Akpakra. A csillagok ismerősen, bizalmasan hunyorognak rá. Akpak nincsen egyedül. Kíséri a hold, kísérik a felhők, kísérik a csillagok. És a szél, a langyos, cirógató szél is szaporítja a kíséretet. Megdönti a virágok szárát, megbillenti a fűszálakat. Fűszálak, virágok, ahányan csak vannak, mind a kikötő felé hajlanak, mintha csak az utat mutatnák Akpaknak.

Fényes, harmatos reggel van, mire a kikötőt eléri. De a hajónak még a füstje se látszik, nemhogy a fehér dereka. A végtelen vizen csak itt-ott úszik egy-egy jégtábla. A szél — miután elvégezte a feladatát és elkísérte a kikötőig Akpakt — megáll. Kis, játékos hullámok horzsolják csak a vizet. Inkább habok, mint hullámok. Hangjuk, amint a part szikláihoz verődnek, nem üvöltő karének, mint amikor a vihar zúgatja őket, ártatlan zene csak, csendes, mint a vénasszonyok locsogása.

Akpak kószál a kikötőben. Egy cseppet se fáradt, pedig minden oka megvolna rá. Hosszan előgyeleg a raktárak, mérlegek, vasmacskák között, de a legúj-szerűbb látnivaló se tudja lekötni. Minduntalan fölkapja a fejét és a vízre, a napcsókolta, fényes vízre küldi portyázni a szemeit. Gyere már, te hajó, hol késel?

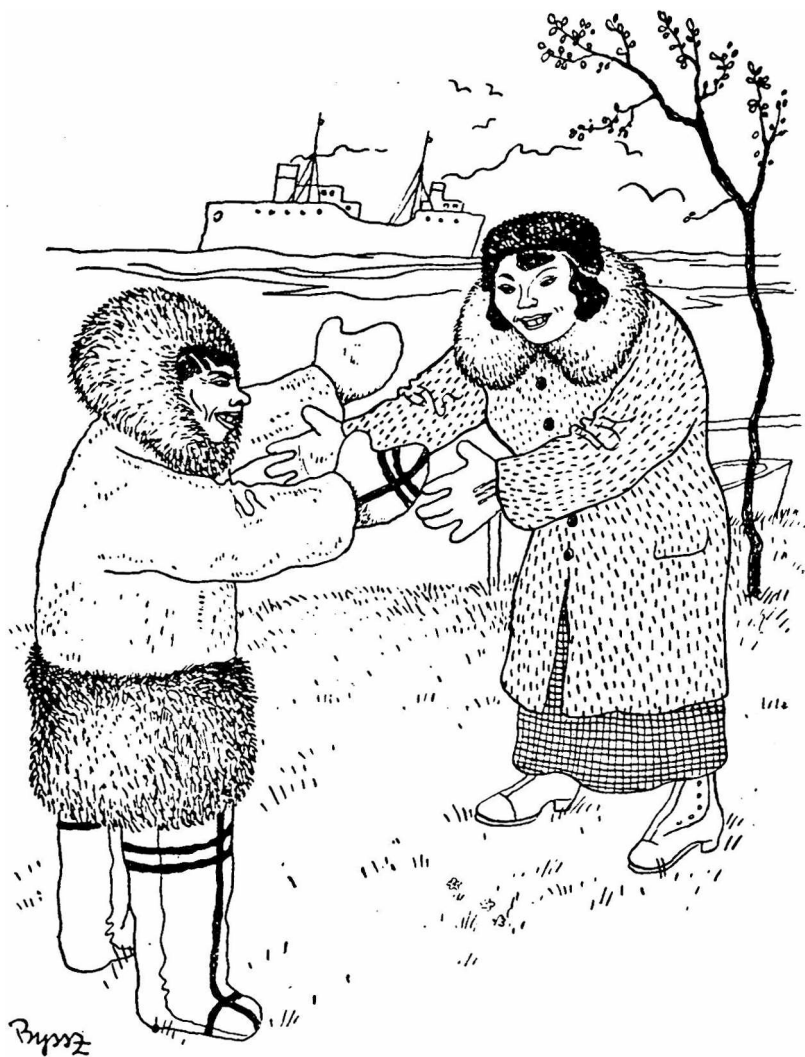
Arabella, az új, az ismeretlen Tigorjak még a ka-

binjában ül, vagy a fedélzeten sétál, de a régi Tigorjak itt van Akpak mellett. Nem is egy Tigorjak van mellette. Öt. Tíz. Sok. A gügyögő Tigorjak. A kunyhóban csuszkáló. A szánkázó. A hólabdákkal dobálózó. Apró, párnás tenyerecskék. Selymes hajcsomók. Kis, törékeny ujjak, amelyekken olyan finom hártyák csak a félholdas körmöcskék, mint a gyenge jég, amely épen csak hogy bebőrözi a vizet. Aztán nagyobb Tigorjakok sereglenek köréje. Akik már dobbantanak a lábukkal, ha akarnak valamit. Akik jóízű levest főznek az elejtett medve talpából. Akik egy cseppet se jönnek zavarba, ha csizmát kell varrniok egy darab fókabőről.

Mi ez a harangszó? Mi ez a sípjel? Nem állat, nem madár. Igazi harang. Igazi síp. A harang nyelve itt kalapálja az ércköpönyeget az ügynökség csúcsostetejű faháza mellett. A hosszú, elnyújtott sípszó már a közeledő hajó üzenete. „Jövök!” — mondja. — „Hamarosan ott is vagyok!”

Előbb csak annyi a füstje, mint egy rosszul szelelő pipáé, aztán már sűrű, sötét gomolyag, valóságos felhő. A teste is nőttön-nő. A maroknyi hógolyóból sokemeletes palota lesz, olyan hosszú, hogy a szemed is belefárad, mire végigjárja. A hatalmas fehér test körül sirályok, viharmadarak keringnek, lecsapnak a vízre, aztán megint fölemelkednek. Most új játékot kezdenek. Körültáncolják a zömök, kövér kéményt.

Akpak szédül. A szeme elhomályosodik. Mintha füst csípné. Mintha fátyol lebegne előtte. Ha megkérdeznének, hogyan kötött ki a hajó, hogy mi történt mostanáig, amikor Arabella almaarca ott gömbölyödik előtte, biztosan elvörösödnék szégyenletében, hogy ezt az egyszerű dolgot nem tudja elmesélni. Pedig nem tudja. Csak áll a parton, belenez Arabella fényes szemeibe, szorongatja a kezét, fogdozza a furcsa, európai ruháját, nézegeti az ujjain szikrázó karikákat.

Csak áll a parton, belenéz Arabella fényes szemeibe.

Beszélni? Azt hinnétek, ugy-e, hogy akik őt álló esztendeig nem látták egymást, azoknak szünet nélkül forog a nyelvük? Nos, hát elárulom, hogy Akpak nyelve egyáltalán nem forgott, hogy Arabella nyelve is olyan lustán járt, mintha csak enyves lett volna a szájpadrólása és minduntalan odaragadt volna hozzá. Akpak csak annyit mondott: „Arabella!“, Arabella csak annyit, hogy: „Akpak!“. Igaz, hogy ezt sokszor elismételték, akárcsak a zenélőóra a minétet. Egyszer halkán, máskor hangosan. Egyszer sírva, máskor nevetve.

Hogy miért ilyen szófukarok? Igazán nem azért, mintha kevés lenne a mondanivalójuk. Inkább azért, mert sok. Hogyan lehet ezt az öt esztendőt kitergetni? . . . Hol kezdjék? Hogyan folytassák?

— Siessünk, mert Kajulik vár!

— Siessünk! — egyezik bele Arabella.

— És Pualu is vár!

Arabella szemöldökét magasra rántja a csodálkozás.

— Pualu? . . . Ki az?

Akpak mosolyog. Sokatmondóan. Titokzatosan.

— Majd megtudod! . . . — Többet nem is mond. Az ajkai olyan mozdulatlanok, mintha madárlép ragasztaná őket össze.

Sietnek. Csak annyi időre állnak meg, amíg kifújják magukat és a jószagú bőrdöket, fényes lakkfáskákat megpihentetik. Arabella nagyokat szí az éles északi levegőből, ismerősként köszönti a felágaskodó hegyeket, a bolondosan kanyargó patakokat.

— Látod azt az égerfát? Árván áll, mint a sziklára tévedt fűszál.

— Látom. Hogyne látnám.

— A dombról, amelyet beárnyékol, már megismered a sátrunkat.

Az égerfa lombjai meghajlanak. Mintha csak köszönteni akarnák az érkezőket.

— Ott, ott... A törpe nyírfák mellett... Nem látod?

— De látom.

A kunyhó előtt alakok mozognak. Akinek jó a szeme, megismeri Kajulikot. A kutyák is ott vannak körülötte. Pualu is.

— Hahó, Kajulik!... Hahó!... — Akpak összezárja a két tenyerét, nehogy a szél szétkapkodja a hangját.

— Hahó! — kiált vissza Kajulik és elébükszalad. A kutyák követik. Pualu is a nyomukban. De akárhogyan buzgólkodik, messze elmarad mögöttük.

A patakparton találkoznak.

— Ez itt Rikaku... Ez meg Rukuki... — mutatja be Akpak a kutyáit. Rikaku és Rukuki nem bírnak magukkal az örömtől, körülugrándozzák, a gazdájuk kezét, a ruháját nyalogatják.

— No ne egyétek meg! — mosolyog Kajulik.

— Nyugodjatok már!... Elég! Elég!... — csendesíti őket Akpak.

Kajulikot nem kell bemutatni, őt ismeri Arabella.

Boldogan dörzsölik össze az orrukat, boldogan fogják át egymás derekát.

— Ha tudnád, mennyit beszéltünk rólad!... — mondja Kajulik. — És amikor hallgattunk, akkor is veled voltunk gondolatban!

Arabella odakap a szeméhez. Vizes.

Közben Pualu is beéri őket. Nagyokat szuszog a fáradtságtól, fényes hátára fekete térképeket rajzol a verejték.

— Ez itt Pualu. Az örömünk. A büszkeségünk. Pualu, mutakozz be szépen a vendégnek!

— Hu-ha-huuu!... — vonít Pualu és az egyik úszólábát Arabella felé nyújtja.

Kilenc kutya

Bezárt bőröndök, csukott táskák: megannyi hétpecsétes titok. De Arabella apró kis kulcsokat vesz elő a retiküljéből és a málhák vallanak.

— Ezt neked hoztam, Akpak!

A nagyobbik bőrönd mélyéről remekmívű puska kerül elő. Duplacsövű. Akpak arcára piros rózsákat gyullaszt az öröm, amikor kezébeveszi.

— Mire jó ez? . . . — mondja zavartan. — Vettél volna inkább ruhát magadnak az áráért! . . .

— Visszavigyem? — kérdi Arabella és mosolyog.

Akpak is nevet. Kajulik is. Mindnyájan nevetnek.

Akpak fogdozza a puska agyát, csattantgatja a rávaszát. Jaj a szarvasnak, amely az útjába kerül! . . .

Kajulik kendőt kap, gyöngyöket, lábasokat. És valami ördögös üveget is, amelyben a saját képét látja, aki belenéz.

— Tükör — mondja Arabella. — Úgy hívják, hogy: tükör.

Ha Kajulik hunyorog, a másik, a tükörbeli Kajulik is hunyorog. Ha kiölti a nyelvét, a másik, a tükörbeli Kajulik is kiölti. Csoda ez! . . .

Pualu odacsúszik hozzájuk és homlokbőrét összeráncolva figyel.

— Ha kíváncsi vagy magadra, nézz bele! — mondja Kajulik és elébetartja az üveget.

Pualu elvakkantja magát. Előbb egy aprót vakkant, aztán egy irgalmatlanul hosszút. Aki tud főkéül, biztosan megérti. Mi, sajnos, nem értjük.

Amikor Kajulik és Akpak megpillantják a tükörben Pualut, álmélkodva csóválják a fejüket:

— Nini, még egy Pualu! . . . Most már két Pualunk van! . . .

Kajulik órákhosszat játszik a gyöngyökkel. A gyűrűjével se tud betelni. Hol lehúzza az ujjáról, hol megint visszateszi.

— Én azt hiszem, azért hoztál ennyi mindent, mert szeretsz bennünket . . . — mondja elgondolkodva.

— Azért. Persze, hogy azért.

— De mi is szeretünk téged. Akkor hát kell, hogy mi is adjunk valamit. Mit adjunk? Akarsz bőröket? Igaz, hogy most alig van pár darabunk, a prémkereskedő, aki itt járt, valamennyit elvitte. De Akpak jó vadász, ha fölmegey a hegyek közé, ha kievez a tengerre, ritkán jön haza üres kézzel.

Arabella mosolyog és megsimogatja Kajulik vörösén égő arcát.

— Ne adjatok semmit . . . Szeretetet adjatok . . .

Arabella kiül a sátor elé, játszik Rikakuval és Rukukival, játszik Pualuval. Mire gondol? Nézi a hegyek hullámos gerincét, a patak ezüstpántlikáját, a tenger odacsillanó kékjét. Néha órákon keresztül nem nyitja ki a száját, máskor bőven, el nem apadóan árad belőle a szó. A városról beszél, a háztetőkön szaladgáló kék és piros fényekről, az utcán rohanó villamosokról. Akpak és Kajulik szájtátva hallgatják. A kilenc kutyájáról is beszél. Kettő közülük uszkár. Néhol kurtára van nyírva a bundájuk, más helyeken hosszú és bozontos. A farkuk vége olyan, mint egy sűrű ecset.

— Csodaokos jószágok! El se hiszitek, mennyi mindent tudnak!

— Szánkóba fogod őket? Hány szánkód van?

— Egy se!

— Kocsit húznak?

— Nem húznak azok semmit. Hintáznak, tornásznak, bicikliznek

Akpak és Kajulik persze, nem tudják, mi a bicikli, fogalmuk sincs róla, mi a hinta. Arabella háromszor is elmagyarázza, amíg megértik. Persze, ámuldoznak, hüledeznek.

— És ezt mind tudják a kutyáid?

Arabella sértődött arcot vág.

— Ezt? . . . Mást is! Annyi mindent, hogy estélig se tudnám elmesélni! . . . Dobolnak! Számolnak! . . .

— És képeket vesz ki a fényes lakktáskájából, kicsi és nagy fényképeket, amelyek a kilenc csodálatos kutya mutatványait ábrázolják.

— No és mondd, hol kapni az ilyen tudós kutyákat?

— Magam tanítottam be őket. Hónapokon, éveken keresztül vesződtem velük.

— Hónapokon keresztül? — ingatja a fejét Akpak.

— Éveken keresztül? — csapja össze a kezét Kajulik.

— Jó türelem kell hozzá, elhíhetitek. Hol szép szóval tanítottam őket, hol ostorral. De az eredmény nem maradt el. Ma fényesen eltartanak.

Ezt, persze, megint nem értik az eszkimók. De Arabella igyekszik megértetni velük.

— Egyszer az egyik városban lépünk fel, máskor a másikban. Ha Arabella kilenc kutyáját hirdeti a színlap, a közönség szinte megostromolja a pénztárt. Ha tudnátok olvasni, megmutatnám, hogyan írnak rólunk az ujságok!

Pualu egyre ott sündörög körülöttük.

— Akarsz valamit? — kérdi Arabella. — Mit akarsz? Nem rólad van szó, barátocskám!

Este van. A halzsírlámpa bágyadtan pislog. Parányi lángja reszkető árnyékot vet a sátor falára.

— A te életed más élet, mint a miénk . . . — mondja Akpak elgondolkodva.

— Más! — bólínt Arabella és belebújik a meleg hálózsákba. — De vajjon különb-e?

— Biztosan különb!

— Ki tudja? . . . — sóhajt Arabella. — És ruganyos lószőrmatracára gondol, pehellyel töltött párnáira, égszínkék selyempaplanára. — Ki tudja? — suttogja. De most már magának.

A másik két hálózsák felől hosszú, mély lélekzétvétel hallatszik. Akpak és Kajulik már az igazak álmát alusszák. Csak Pualu mocorog még a kuckójában.

— Micsoda dolog az, hogy te még fent vagy? — súgja Arabella. — Aludj!

Jó türelem kell hozzá

A nap már magasan jár, amikor a vendég felébred. Megdörzsöli a szemét és körülnéz. A kunyhó üres.

— Hé, hol vagytok?

Félrehajtja a sátor függönyét és kilép a szabadba.

— Jól aludtál? — kérdi Kajulik.

— Pompásan! — mondja Arabella. — Nagyszerűen!

Kajulik halat tisztogat. Egy éles csontszilánk van a kezében, azzal kaparja az ezüstös halpénzeket.

— Akpak merre van?

— Hajnalban lement a vízre.

— Pualut se látom.

— Elvitte magával. Csaknem mindig elviszi.

Járkálnak a jószagú réten, bolondoznak a kutyákkal, az idő gyorsan eltelik.

Arabella lehever a földre a sátor előtt. A szúnyogok táncát, a felhők vonulását nézi. Hogyan lehetne hajóra rakni ezt a csodálatos békét? Hazavinni a csodálatos nyugalmat, ami itt van? Feszélyezi az európai ruha, furcsán, idegenszerűen érzi magát benne.

— Nem adnál kölcsön egy ruhát?

Kajulik nevet.

— Van a sátorban elég, válogass magadnak!

Arabella emelgeti a csizmákat, nézegeti a bőröket és régi emlékek ébrednek benne. Előbb a nadrágot húzza fel, aztán a kamelika nyílásán bujtatja be a fejét. Néhány pillanat még, azután a hosszúszerű csizma is a lábán van már. Gázolhatsz benne

hóban, gázolhatsz benne jegesvízben, nedvességet, hideget egyformán távoltart a lábadtól.

Amikor Akpak hazaér és Arabellát meglátja, olyan jóízűeket nevet, hogy a frissen fogott lazacok is kiesnek a kezéből.

— Ki ez az almaarcú idegen? Mondd, Kajulik, nem tudod, ki ez?

Sikongnak, táncolnak, jókedvükben. Arabella, ha még úgy töri is a fejét, akkor se tudná megmondani, mikor érezte magát ilyen könnyűnek és gondtalan-nak. A kutyák eszüket vesztve csaholnak és a nap, a ragyogó nyári nap, tele képpel nevet odafent az égen.

— Mesélj még! . . . — kérleli Kajulik. — Mesélj!...

Letelepszenek a jószagú füre és Arabella mesél. Rikaku és Rukuki előrenyujtott orral figyelnek. Pualu egy pillanatra se veszi le okos kis szeméit a vendégről.

Arabella mesél. Nincs szükség vonatra, nincs szükség hajóra, az ismeretlen város, a nyüzsgő hanyaboly, amelyben Tigorjából Arabella lett, itt van a közelben, azt hinnéd, a patak túlsó partján füstölnek a kéményei.

De akármiről meséljen is, időnként mindig visszatér a kutyáira. A kilenc négy lábú művész lassanként személyes ismerőse lesz Akpaknak és Kajuliknak. Amilyen érzékeny a fülük, szinte már a csaholásukat is hallják. Végül is Akpak megsokallja az ömlengést.

— Másnak is van kutyája! — mondja féltékenyen és tüntetően végigsimít Rikaku és Rukuki hátán. — Tudod hány fókát hoztak ezek haza a tengerről? Tudod hány medvének haraptak bele a vékonyába?

— Nem mondom, egészen jóképűek . . . — dicséri őket Arabella.

— Barátok! Családtagok! — mondja Akpak lelkesen. — Ugyanúgy dolgoznak, mint mi. Velünk éheznek, velünk fáznak. És ha elérkeznek a bőség napjai, velünk dúslakodnak.

Kajulik buzgón bólogat. Nincs az a bőbeszédű aszszony, aki szebben, kerekebben tudná szavakba fogni a gondolatait, mint Akpak.

— És ha már benne vagyunk a dicsekvésben, folytassuk azzal, akivel kezdenünk kellett volna a sort, beszéljünk Pualuról. Pualu, hé, Pualu!

— Ne bánts! — inti le Kajulik. — Nem látod, hogy alszik?

De Pualu csak szűnyókált. Egyet-kettőt hunyorgat még, azután odacsúszik a gazdájához. Fölveti a fejét és várakozóan néz rá, mintha a parancsait lesné.

— Semmi, Pualu, semmi . . . Csak meg akartalak simogatni . . .

Pualu szemeiben hála fénylik. Fényes, bársonyos fejét a gazdája ölébe döccenti.

Akpak mellét megemeli a büszkeség.

— Tudod mit, mutassuk meg a vendégnek, hogy ki vagy! . . . Keresd meg a labdát, bent a sátorban.

Pualu tétovázik.

— A labdát, Pualu! — biztatja Kajulik.

Pualu nekiiramodik és eltűnik a sátorban. Mikor megint kidugja a fejét, jókora bőrlabda gömbölyödik a szájában.

— Gurítsd ide, Pualu!

Pualu leteszi a labdát a före és meglegyinti az uszonyával. A labda elindul és Akpak lábai előtt áll meg. Akpak lehajol érte és odahajítja Pualunak. Pualu úgy helyezkedik, hogy az orrával tudja visszalökni. De nem Akpaknak adja, hanem Kajuliknak. És most már hármásban játszanak.

— Gyorsabban! — adja ki a jelszót Akpak. És a színes gerezdekből összevarrt labda úgy repül a levegőben, akárcsak egy tarkatollú madár.

— Ügyes! — bólogat Arabella. — Igazán nagyon ügyes!

Akpak mosolyog. „Megállj csak!” — mondja ez a mosoly. — „A java csak ezután következik!”

— Pualu, kiabálj egy kicsit!

Pualu engedelmesen elvakkantja magát.

— No most egy nagyot!

Pualu bög.

— Még nagyobbbat!

Pualu olyat ordít, hogy jaj a dobhártyáknak.

— No most megint egy kicsit!

Gyors egymásutánban pattognak Akpak vezényszavai és Pualu egy gép szabályosságával teljesíti a parancsait.

Vége a tudománynak? Nincs vége.

— Fújd ki magad, Pualu! . . . Pihenj!

Pualu elnyúlik a fűvön. Erős, ziháló lélekzete megszire elfújja a szúnyogokat.

— Kipihented magad? Pihenj még egy kicsit, aztán eredj a nyírfához!

Pualu nekirugaszkodik és gyors lökésekkel lendül a cél felé.

— No most fordulj vissza. De ne siess, nem sürgős!

Pualu lassan, kényelmesen szedegeti az úszólábait. Hol jobbra, hol balra forgatja a fejét, mintha csak a tájban gyönyörködne.

Arabella nagy érdeklődéssel és egyre nagyobb izgalommal figyeli a mutatványt. És mikor Pualu Akpakhoz visszaérve ráhajtja fejét annak csizmájára, kirobban belőle a visszafojtott lelkesedés.

— Nagyszerű! — áradozik. — Ragyogó! . . . Csodálatos! . . . — És tapsol. Aztán odasiet Akpakhoz és a kezét rázza, a vállát veregeti.

— Hol szerezted ezt a tudós fókát?

Akpak ugyanazokkal a szavakkal válaszol, amelyeket Arabellától hallott, amikor a kutyái felől érdeklődött.

— Magam tanítottam be. Jó türelem kellett hozzá, elhiheted!

Mindhárman nevetnek. Mintha Pualu szája körül is valami mosolyféle játszadoznék.

A csillagok hidegen, résztvétlenül fénylenek

Arabella izgatottan járkal a nyírfák alatt. Aztán a patakpart bokrai között lobogtatja a haját a sós tengeri szellő. Mikor fáradtan, naptól pirosan vissza-kerül, letelepszik kedvenc helyére, a sátor elé és szótlanul mered maga elé.

— Valami bajod van? — kérdi Akpak.

— Nem, semmi... — hárítja el Arabella.

— Ne tagadd. Látom, hogy bánt valami. A város hiányzik?

— Dehogyan hiányzik. Boldog vagyok, hogy láthatlak benneteket. Hogy köztetek lehetek.

— Hát akkor mi van veled? Beszélj nyíltan. Volt idő, amikor nem voltak titkaid, a legrejtettebb gondolataidat is elmondtad, emlékszel?

Arabella fölveti a fejét.

— Nem akartam szólni... Ha kikényszeríted belőlem, magadra vess érte...

— Beszélj!... Vagy azt akarod, hogy rimánkodjak?

Arabella eltűnődve néz rá.

— Kérni szeretnék tőled valamit... — mondja habozva.

Akpak nagylelkű. A szíve kinyílik, mint a fölfeszlő bimbó.

— Nem kérhetsz olyat, amit meg ne kapnál! — vágja rá nagylelkűen.

— Pualura gondolok... — mondja Arabella hal-
kan.

— Pualura? . . . — kérdi Akpak és a lélezete is elakad. — Minek neked Pualu?

— Tovább tanítanám. Olyan fókát nevelnék belőle, hogy az egész világ a csodájára járna . . . Itt csak nektek, kettőtöknek van örömetek benne, de ha én színpadra viszem, öt világrész közönsége fogja ünnepelni!

Akpaknak olyan érzése van, mintha egy nagy falat hús lenne a torkában, amellyel sehogyse tud megbirkózni.

— El akarnád vinni Pualut?

— Persze csak akkor, ha nem esik nehezetekre, hogy megváltok tőle!

Akpak arcába még mindig nem tért vissza a vér. Ez az arc sárga. Ez az arc dermedt. Ez az arc életelen.

— Azt mondtam, nem kérhetsz olyat, amit meg ne kapnál! — szól határozottan. — Pualu a tiéd!

Kajulik a sátor karójának támaszkodik. Az ő arca is sápadt.

Csend van. Mindhárman hallgatnak. A csendet, amely egyre kínosabb, egy sirály rikácsolása ha- sítja meg? Aztán megint Arabella beszél:

— Ne aggódjatok, jó dolga lesz nálam . . . Úgy fog élni, mint egy kiskirály! . . . Ladászámra hozatom neki a legfinomabb tengeri halakat. Külön meden- cét építetek, hogy a vizet se nélkülözze. És a siker! . . . A népszerűség! . . . Gondoljatok a sikerére! . . . Az uj- ságok elragadtatott hangon írnak majd róla és min- den este másfélezer főnyi közönség veri össze a te- nyerét, amikor a színpadra kilép! . . .

Kajulik nem bírja tovább. Beszalad a sátorba és ledobja magát a hálósákra. Arcát mélyen a prémek közé temeti, hogy fel-felcsukló sírása ne hallatszék ki a többiekhez.

Akpak tekintete a messzeségben borong. A hegye- ket nézi, mit néz rajtuk? . . . Egyik keze a Rikaku

hátán szánkázik, a másik Rukukién. Aki közel van hozzá, láthatja, hogy remegnek az ujjai. Pualu is ott hasal előtte, de nem néz rá. Nem akar ránézni. Nem tud ránézni.

A vacsora alatt nem sok szó esik. Akpak és Kajulik csak piszkálják az ételt és csak nagynehezen gyürnek le egy-egy falatot. A füstöt százfelé cibálja, a hópelyheket százfelé ráncigálja a szél. Az ő gondolataik nem csapongnak. Egyenes az útjuk, mint a cél felé süvítő golyóé. Pualuval foglalkoznak. Nem lehet mással törődni, mint vele. Nem lehet másra gondolni, mint rá.

A csillagok hidegen, részvétlenül fénylenek. A hold fényes palástot terít a tájra, de ez az ezüstpalást se hoz semmi vigasztalást.

Fáradtak, lefeküsznek. Kajulik nyugtalanul forog, mint a szélhajtotta levél. Akpak nagyokat nyög. Mi van veled, Akpak? Rosszat álmodtál talán? . . . Bár csak álmom lenne, ami bántja! De nem álmom. Valóság. Pualu ma még ott szuszog a kunyhójában. Ma még igen. De egy pár nap múlva elnéptelenedik a kuckó.

Akpak előtt táncol a mult, mint a viharos tengeren a behullott uszadékfa. Hallja az elárvult Pualu gyámoltalan, nyöszörgő hangjait, amelyekkel az anyját kereste. És mintha csak fogócskát játszanának, úgy kergetik egymást a különböző képek: Pualu a kajakban. Pualu harca a kutyákkal. Pualu betegsége. Pualu halat hoz haza az inség napjaiban. Pualu megmenti a fagyhaláltól. És most, a búcsú, az elszakadás pillanataiban a legkisebb, legjelentéktelenebbnek látszó képecskék: egy fejrándulás, egy suta mozdulat is fokozott jelentőséget kapnak. Lehet-e megválni mulatságos kis szemeitől? Meleg, ragaszkodó pillantásától?

Kajulik nyugtalanul forog, akár csak a szélhajtotta levél. Akpak nagyokat nyög. Csak Arabella alszik nyugodtan.

Minek is beszélni?

Peregnek a napok. Rohannak. Repülnek. Néhány alvás még, azután Arabella elutazik.

Kajulik mosni megy le a patakra. De félbeszakítja a munkát és hazaszalad.

— Szarvasokat láttam! . . . — jelenti lelkesedve.

Máskor a „szarvas“ szó hallatára Akpak felugrik, kapja a fegyverét és olyan gyorsan szedi a lábait, akárcsak a megkergetett sarkinyúl. Most? Mintha mázsás súly húzná lefelé, olyan nehezen emeli fel a fejét.

— Mi az? . . . Mit mondsz? . . . — kérdi és a tekintete elrévedezik.

— Szarvasokat láttam! . . . — ismétli Kajulik.

Akpak közömbösen legyint. Ki törődik most a szarvasokkal? . . . Éljenek! Nem bántja őket. Puskája nyugalomba helyezve támaszkodik a sarokban, mintha a závárzata romlott volna el, vagy mintha az utolsó töltényét is elpuffogtatta volna.

— Miért nem viseled a gyöngyöt, amit hoztam? — kérdi Arabella.

Kajulik arca vörösre gyullad.

— Kímélem . . . — dadogja. — Nem akarom mindennap fölvenni . . .

— A gyűrűt se viseled! . . . A kendőt se! . . .

Kajulik még jobban elvörösödik. És hebeg valamit. De zavartan. De ügyetlenül. Az igazság az, hogy egy idő óta rá se tud nézni Arabella ajándékaira. Hogy mióta? Tudjuk jól, hogy mióta. Ő is tudja, de nem

akarja megmondani Arabellának. Hogy mi az értelme ennek a néma tüntetésnek? Semmi. Nem is azért csinálja, mintha értelme volna. A tüntetés nem tudatos. Őszönös. Pedig Arabellát nem akarja megbántani. Arabella csupa jóság és szeretet. Az ajándékokat jószívvel, minden hátsógondolat nélkül hozta.

Akpak a patakparton kószál. Olyan gondatlanul, olyan szórakozottan jár, hogy háromszor is megbotlik a csizmája elé került köveken. Egy vékony fűzfa vessző suhog a kezében, azzal csapkodja a bokrokat, a virágokat. Pedig a bokrok nem bántották, a virágok mindig csak örömet szereztek neki, soha meg nem szomorították.

És ahogy jár a vízparton, a zöld bokrok, színes virágok között, egyszerre csak azon kapja rajta magát, hogy búcsúzik. Búcsúzik a kékesszürke hegyektől, búcsúzik a lomhán vonuló jégtábláktól, búcsúzik az öreg égerfától. Mire jó ez az érzelmesség? Hiszen holnap is látja a hegyeket, a jégtáblákat, az égerfát holnap is látja. A vég messze van még. Hála a Jó Szellemnek, olyan erős, hogy akár a pusztá karjaival is birokra kelhet egy medvével. Hát akkor miért búcsúzik? Miért? . . . Nem a maga nevében. Van itt valaki, akinek époly kedvesek a hegyek, a jégtábla, az égerfa, mint neki és ez a valaki elmegy. Itthagya az egész tájat, hogy soha többé ne lássa viszont. Itthagya a hegyeket, itthagya a jégtáblákat, itt az égerfát. Hogy ki ez a valaki? Minek mondanám meg, amikor úgyszólván tudjátok!

Pualu nem sejt semmit, gyanútlanul csúszkál a sátor körül. Ha egy sirály elvijjogja magát a nyírfák fölött, sietve válaszol neki, mintha csak a visszhangja lenne.

Arabella sütkérezik a napon és barátkozik Pualuval. Ha lány, behízelt hangját hallja, a kislány szolgálatkészen emeli rá fényes kis szeméit.

— Gyere, sétáljunk egyet!

Pualu engedelmesen követi.

Már messze járnak, amikor Akpak fáradtan, elkínzottan hazatér. Lekuporodik a földre, Kajulik mellé, de egyikük se szól. Csak nézik egymást, hosszasan, némán. Nincs mondanivalójuk talán? De van. De van. Szinte kiárad belőlük a szó és mégis hallgatnak. Minek is beszélni? Mindegyikük megérzi, mindegyikük tudja, hogy a másik mire gondol.

Azután Kajulik mégis megszólal:

— Mi lenne, ha megmondanám neki?... — A hangja félénk és habozó.

— Mit? Mi az, amit megmondanál?...

Kajulik elvörösödik és nem fejezi be a mondatot. De azért végiggondolja. Ezzel senkin nem esik sérelem. Arra gondol, hogyha megmondaná Arabellának, hogy mit jelent nekik Pualu, ha elárulná, mennyi gonddal, szeretettel nevelték, ha bevallaná, hogy miért nevezték el Pualunak, ha a fülébe súgná, hogy kinek az elárvult helyét tölti be a kunyhójukban, amilyen jó lélek, holtbizonyos, hogy nem fogadná el az áldozatot. De hát Kajulik sokkal szemérmesebb, semhogy szavakba tudná rakni az érzéseit. Elgondolni mindent könnyebb, mint kimondani. De meg aztán: Arabella csupa szív, minden áldozatot megérdemel. És az is eszébe jut, hogy ismeri Akpakot. Ha egyszer kimond valamit, nincs a világnak az a kincse, amelyért a szavát megmásítaná!

Most Akpak is megszólal:

— Gondolj arra, mennyivel jobb dolga lesz a városban, mint nálunk!

És rendre elismétli, amiket Arabellától hallott, még meg is tetézi. Itt szürke egyhangúság, ott fény és pompa. Itt a jó napok váltakoznak a rosszakkal, ott nem fogja tudni, mi az inség. Itt csak a szél zúg, ott a taps. Beszél, beszél, de akárhogy ontja is a szavakat, a hangja üresen kong, hiányzik belőle a meggyőződés ereje.

— Hogy nekünk rossz lesz? Hát persze, hogy rossz. Hogy hiányzik majd? Hát persze, hogy hiányzik. Fájni fog, hogy nincs velünk, nagyon fájni fog. De ha a Jó Szellem megsegít bennünket, az örömök után, amikben részünk volt, a fájdalmat is el fogjuk tudni viselni.

Akpak buzgón bólogat, de ebben a bólogatásban se sok a meggyőződés.

— Ha nagyon fáj, — folytatja Akpak — arra gondolunk majd, hogy neki milyen jó. Ez a gondolat meg fogja enyhíteni a fájdalmunkat.

Elhallgat, mert a nyírfák táján föltűnik Arabella és Pualu. Arabella már messziről integet, Pualu nem tud integetni, ő a vakkantásával jelzi, mennyire örül, hogy viszontlátja őket.

— Nem is tudjátok, milyen kincset őriztetek a házatokban! — mondja Arabella, Pualu fejét simogatva.

Nem tudják? Nagyon is jól tudják!

Arabella bevonul a sátorba és csomagol. Összehajtogatja a ruháit, berakosgatja a holmijait.

A bőröndök zárjára ráfordul a kulcs.

A táskák megint kövérek.

Egy pipárávaló füst

Pualunak hosszú lenne az út a kikötőig. Akpak előkészíti az umiakot, abban fognak utazni. Kajulik lekíséri őket a tengerpartra.

— Vigyázz magadra! ... — mondja Arabellának és hosszan átöleli. A búcsúzkodást már a sátorban megkezdték, ez a folytatás.

Aztán Pualut öleli át.

— Ne felejts el, Pualu ... — suttogja. — Kajulik nagyon szeret téged ... — Hosszan birkózik a könnyeivel, de ez a küzdelem belül zajlik le, az arcán nem látszanak meg a nyomai.

Most megint Arabellához fordul:

— Vigyázz magadra ... — ismétli. — Nagyon vigyázz magadra ... — És a hősiezen visszaszorított könnyek most minden gátat elsöpörve, teljes erővel kitörnek.

— Vigyázok, vigyázok ... — mondja Arabella meghatottan. És mintha csak megsejtené Kajulik gondolatait, sietve hozzáfűzi: — És nemcsak magamra fogok vigyázni, reá is! ...

Pualu már az umiakban van, onnan nézi a búcsúzkodást.

Akpak — mindnyájuknak jobb így! — végetvet az érzelmes jelenétnek.

— Gyere szállj be! — mondja. — Indulunk!

A part és a csónak között nőttön-nő a távolság. Ég veletek, ti felhők, ti hegyek, ég veletek, fehértörzsű nyírfák!

— Ne felejts el, Pualu . . .

Rikaku és Rukuki jó darabon elkísérik a távozókat. Csak a földnyelvénél fordulnak vissza, amelynek magas sziklája eltakarja a csónakot. Aztán — mintha csak megéreznék, milyen magányos — a még mindig mozdulatlanul álló Kajulikhoz rohannak.

Akpak szorgalmasan mártogatja a vízbe az evezőt. Se ő, se Arabella nem látják meg Kajulik könnyeit. Talán azért, mert messze járnak. Vagy talán azért, mert az ő szemük homályos?

A jégtáblák is a kikötő felé tartanak, csak sokkal lassabban, mint ők. Egyik táblát a másik után érik utol. Az egyik akkora, mint egy asztal, a másik egész jégmező.

Arabella az evező után nyúl.

— Hadd váltsalak fel... Biztosan fáradt vagy...

Akpak mosolyog:

— Azt hiszed, értenél még hozzá?

Időnként, amikor kimegy az erő a karjaiból, part-
rahúzza a csónakot és megpihennek.

— Ki éhes? Remélem, mindenki!

Anélkül, hogy válaszra várna, fölveszi a csónak
aljáról az ennivalót.

— No még egy halacskát, Pualu!... Igen?

Pualu hallgat, de olyan szélesre tátja a száját, hogy
ezen a kapun nem egy, de tíz hal is besétálhatna.

Aztán folytatják az utat.

— Messze vagyunk még? — kérdi Arabella.

— Messze? Ha jó a szemed, már látod is a hajódat!

— Semmit nem látok.

Akpak egy hosszú fehérség felé mutat az ujjával.
Arabella megváltja a jegyét és beveti a fülkéjébe
a csomagjait. Az élő csomag: Pualu még vele van.

— Hát akkor... — mondja ügyetlenül Akpak.

— Igen... — bólint Arabella. — Mi is búcsú-
zunk... — És összeölelkeznek.

— Mikor látlak megint? — kérdi Akpak. A hangja
rekedt, mintha a torkát kaparná valami.

— Remélem, jövő nyáron! — mosolyog Arabella.

— Eljössz? — kapaszkodik a szavával Akpak. — Megint eljössz?

— Nem úgy gondoltam . . .

— Hát hogyan?

— Úgy, hogy ti jöttök el hozzám . . . És ha én rámm nem lennétek kíváncsiak, van itt másvalaki, akit biztosan szeretnétek viszontlátni . . .

Pualu a darut nézi, amely könnyedén emelgeti a bálákat és hordókat. De most — mintha csak tudná, hogy róla van szó, — abba hagyja a szemlélődést és odacsúszik a lábaik elé.

Arabella megérzi, hogy ebben a pillanatban ő itt csak fölösleges harmadik és elfordul. Akpak fölemeli és magához szorítja Pualut. Érti az arcán a csiklandozó bajuszát, a meleg, vizes orrát. Mennyi mondani-
valója volna! Ha reggelig mozogna a nyelve, akkor se fogyna ki belőle. De mindössze egy szót mond, ezt az egy szót, hogy: Pualu. Igaz, hogy ezt az egy szót sokszor elismétli. És az is igaz, hogy ezzel az egy szóval mindent el tud mondani. Azt is, ami elmondhatatlan.

Arabella már fent van a hajó fedélzetén. Pualu is ott van mellette. A víz éppen olyan varázslatos kék és zöld színekben villószik, mint máskor, az ezüstös fények épen olyan játékosan reszketnek rajta. Hát lehet, hogy Pualu elmegy és semmi sem változik? . . .

Aztán nem látja már se a tengert, se a hajót, se Arabellát. És Pualut se látja. Mintha hirtelen elromlott volna a szeme, minden összefolyik előtte. Semmit nem lát. Semmit. Csak egy hosszú, fájdalmas hangot hall, a hajótülök hangját.

Amikor a szédületből magához tér, a hajó már messze jár. Arabella és Pualu helyett csak két foltot lát a fedélzetén: egy nagyobb világosat és egy kisebb sötétet.

Aztán eltűnnek a foltok.

A hajó is eltűnik. Legfeljebb egy pipárávaló füst marad belőle.

Akpak egyedül van a nagy umiakban. Hiányzanak a bőröndök és hiányzanak az utasok. A csónak vizes fenekén, ahol Pualu hasalt, néhány sötétes szőrszál ragad. Pualu szőre. Ujjai közé veszi a sötétes szálat, de nem sokáig simogathatja őket. Az erős tengeri levegő elkapja és valamennyit szétszórja. Hova? Merre?

Akpak célbavesz a szemével egy-egy jégtáblát és elkíséri a tekintetével, amíg csak bele nem veszik a semmiségbe. Eddig mindig hiányzott a szívéből az irigység és most . . . most, mintha irigyelné a jégtáblákat. Hogyne irigyelné őket, amikor abba az irányba úsznak, amerre a hajó elvitte Pualut. Ússzatok, jégtáblák, ússzatok! . . . Gyere, te vihar, kapaszkodj belénk, gyere te orkán, kergesd meg őket! . . . Ússzatok, jégtáblák, rohanjatok és ha eléritek, mondjátok meg neki . . .

Vagy nem. Ne mondjátok semmit. Olyat, amit Pualu ne tudna, úgyse mondhattok! . . .

Te szökevény, te!

Akpak az egész éjszakát átevezi. A nap már ott ég a feje fölött, amikor a patak torkolata táján partrahúzza a csónakot.

Kajulik a sziklán várja. Ugyanazon a sziklán, amelyen Arabellától és Pualutól elbúcsúzott.

Mint két horog, úgy akaszkodik egymásba a tekintetük.

— Magunkra maradtunk . . . — mondja Kajulik.

— Magunkra . . . — bólint Akpak.

Leszegett fejfel, némán bandukolnak.

Rikaku és Rukuki elébük szaladnak és ugrálnak, hízelegnek, szokásuk szerint.

— Nyugodjatok! . . . — mondja Akpak, majdnem mogorván.

Kajulik ennivalót hoz, de alig harapnak néhányat, az egészset a kutyák eszik meg.

Kajulik hozza a horgokat, de Akpaknak nincs kedve halászni.

Kajulik szalad a puskáért, de Akpak félretolja a puskát.

Ha tudná, lerángatná a napot az égről, hogy hegyet és rétet, patakot és tengert, mindent betakarjon a sötét. Nincs egy tenyérnyi darabja a tájnak, amely ne Pualura emlékeztetné! . . . Aztán legyint. A sötétség se használ. Az emlékek a legszurkosabb éjszakában is világítanak. Az emlékeknek egész raja rohanja meg, falkástul jönnek, mint alkonyatkor a szűnyogok, hova meneküljön előlük?

Aztán az este is elérkezik. Mint egy ledöntött zsák, úgy zuhan le a fekvőhelyére. Azt hitte, nem tud majd aludni, de alighogy kinyújtózkodik, rögtön elnyomja a fáradtság.

Hajnal felé vonítást hall. Miféle vonítás ez? Rikaku? Rukuki? . . . Nem, ez nem az ő hangjuk. Ha nem tudná, hogy Pualu már messze, a nyílt tengeren jár, azt mondaná, Pualu vonít. De hogyan is támadhat ilyen ostoba gondolata?

De alighogy a szemét becsukja, a vonítás megismétlődik. Tisztábban. Hangerősebben. Közelebről. És a hang — most már kétség sem fér hozzá — a Pualu hangja. Sokkal többször hallotta, semhogy tévedhetne. Eredj, te buta álom! Ne kínozz! Nem szenvedek eleget, ha ébren vagyok? Legalább az éjszakai nyugodalmamat hagyd meg! . . .

Ahogy nyújtózkodik, a karja véletlenül elér a sarokba. Ijedten, rémülten kapja vissza. Mi ez a puha, vizes valami, amibe az ujjai beleütköznek? Ha nem tudná, hogy álmodik, még azt hihetné . . . Eh, ostobaság!

És most egy másik hang üldözi. Mélyen belebújik a hálósákba, de az ismerős szuszogás nem akar megszűnni. És a következő pillanatban valami meleget érez az arcán. A szíve bomlottan kalapál. Nem, ez nem álom!

Felugrik és félrehajtja a sátor bőrfüggönyét. A nyíláson becsurgó hajnal piszkos rózsaszínje megvilágítja a vizes, csapzott Pualut, amint békésen, elégedetten hasal a hálósákján.

— Pualu! . . . Hogy kerülsz ide? — Olyat ordít, hogy Kajulik is ijedten felriad. — Te, zshivány, te képes voltál rá és megszöktél! . . . Hát persze . . . Másként hogy kerülhettél volna vissza! Te szökevény, te! . . . Mondd, no mondd, tisztességes dolog ez, amit csináltál?

Pualu ott hunyorog a lábai előtt, összehúzza ma-

gát, mint a sün, hogy mennél kevesebb látsszék belőle.

— Szégyeld magad, Pualu! Hallod? Szégyeld magad!

Most már mind a ketten ott guggolnak a hálózson. Kajulik a mellét fogja, hogy elcsendesítse a bomlott lüktetést, amit a ruhája alatt érez.

— Most mit csináljak veled? Hogyan adjalak vissza az új gazdádnak? Hogyan szaladjak a hajó után?

De ez már nem komoly beszéd. Akpak is, Kajulik is tudják, hogy a nagy gőzöst semmiféle járművel nem tudnák utolérni.

Úlnek a bőrön, ölükben a „szökevény“. Pualu vékonyan vinnyog, mint apró kölyökkorában. Miféle hangok ezek? Az öröm, a boldogság hangjai?

— Ilyen dolgot csinálni! . . . — mondja Akpak.

— Ilyen dolgot! . . . — ismétli Kajulik.

Előbb nevetnek. Aztán sírnak. Aztán nevetnek is, sírnak is egyszerre. A szájukat szélesre húzza a nevetés és ugyanakkor csurog a könny a szemükből. Az eszkimók sok mindent tudnak. Ezt is tudják.